РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ИНСПЕКТОРАТ КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

гр. София 1000, ул. „Георг Вашингтон” № 17, тел.: 02 9057502, факс: 02 9057503

Д О К Л А Д

ЗА ДЕЙНОСТТА НА ИНСПЕКТОРАТА КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ ЗА 2019 ГОДИНА

УВОД 4

I. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ В ОРГАНИТЕ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ 5

А. Комплексни планови проверки на съдилищата по граждански, търговски и административни дела 6
Б. Комплексни планови проверки на съдилищата по наказателни дела 17
В. Комплексни планови проверки в прокуратурите 28

II. ТЕМАТИЧНИ ПРОВЕРКИ 37
А. По граждански дела..... 37
Б. По наказателни дела 38
В. В прокуратурите 42

III. КОНТРОЛНИ ПРОВЕРКИ 42

IV. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ 44
А. Инцидентни проверки по сигнали по чл. 56, ал. 1 ЗСВ 44
Б. Инцидентни проверки по самосезиране (чл. 63 ПОДИВССДАЕ) 46
В. Инцидентни проверки извън годишната програма на инспектората, възложени от всс на основание чл. 30, ал. 5, т. 10 ЗСВ 46

V. ПРЕПИСКИ, ОБРАЗУВАНИ ПО СИГНАЛИ, ЖАЛБИ И МОЛБИ 46

VI. СИГНАЛИ ЗА ЗАКОНОДАТЕЛНИ ПРОМЕНИ И ЗА УЕДНАКВЯВАНЕ НА СЪДЕБНАТА ПРАКТИКА 47

VII. ДЕЙНОСТ НА ИВСС ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВОТО НА РАЗГЛЕЖДАНЕ И РЕШАВАНЕ НА ДЕЛАТА В РАЗУМЕН СРОК 50

VIII. ДЕЙНОСТ ПО ПРОВЕРКА НА ИМУЩЕСТВЕНИТЕ ДЕКЛАРАЦИИ НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ И СЛЕДОВАТЕЛИТЕ 70

IX. ПРОВЕРКИ ЗА ПОЧТЕНОСТ И КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ И ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА ДЕЙСТВИЯ, КОИТО НАКЪРНЯВАТ ПРЕСТИЖА НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ, И ПРОВЕРКИ, СВЪРЗАНИ С НАРУШАВАНЕ НЕЗАВИСИМОСТТА НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ И СЛЕДОВАТЕЛИТЕ 72

X. ДЕЙНОСТ ПО чл. 54, ал. 1, т. 15 ЗСВ..... 75

XI. ДЕЙНОСТ ПО чл. 54, ал. 1, т. 6 ЗСВ 80

XII. ДЕЙНОСТ ПО чл. 304, ал. 2 ЗСВ 88

XIII. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ 88

XIV. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО 89

XV. ИНСТИТУЦИОНАЛЕН И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ НА ИВСС 92

XVI. ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАПРЕДЪКА НА ИВСС ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ 2014 – 2020 93

XVII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ 98

Инспекторатът към Висшия съдебен съвет (ИВСС) беше създаден с четвъртото изменение и допълнение на Конституцията на Република България, обн., ДВ., бр. 12 от 2007 г. като част от конституционната рамка на съдебната власт. Основните му правомощия са предвидени в Конституцията и доразвити в Закона за съдебната власт (ЗСВ) - да извършва проверки на дейността на органите на съдебната власт при зачитане на независимостта на съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите при осъществяването на техните функции.

През 2012 г. с изменение на ЗСВ на Инспектората бяха възложени допълнителни задължения – да извършва проверки по заявленията за нарушаване правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок. Макар това правомощие да е извън изрично изброените в чл. 132а, ал. 6 КРБ, то съответства на конституционно уредените контролно-установителни функции на ИВСС, тъй като решаващата компетентност за произнасяне по заявленията принадлежи на министъра на правосъдието. Изпълнението от страна на Инспектората и министъра на правосъдието на правомощието по разглеждане и решаване на делото в разумен срок е признато от Европейския съд за правата на човека за ефективно средство при нарушения на чл. 6 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи.

С изменение на Конституцията от м. декември 2015 г. (ДВ, бр. 100 от 18.12.2015 г.), функциите на ИВСС бяха значително разширени – предвиди се извършването на проверки за почтеност и конфликт на интереси на съдии, прокурори и следователи, на имуществените им декларации, както и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите. Новите правомощия бяха доразвити в глава девета, раздел I „а“ и раздел I „б” от Закона за съдебната власт (ДВ, бр. 62 от 2016 г.) и се изпълняват от 1 януари 2017 г.

С изменение и допълнение на Закона за защита на личните данни (ЗЗЛД), обнародван в ДВ, бр. 17 от 2019 г., на Инспектората беше възложено да осъществява надзор и да осигурява спазването на Регламент (ЕС) 2016/679, на ЗЗЛД и на нормативните актове в областта на защитата на личните данни при обработване на лични данни от съда при изпълнение на функциите му на орган на съдебната власт и прокуратурата и следствените органи при изпълнение на функциите им на органи на съдебната власт за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания. Тези правомощия са в сила от 2 март 2019 г. и тяхното изпълнение започна през отчетната година. За да се създаде уредба на производствата и проверките, свързани с реализирането на защитата на личните данни пред ИВСС, бяха направени и съответни изменения и допълнения в Правилника за организацията на дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет и за дейността на администрацията и на експертите (изм. и доп., бр. 35 от 30.04.2019 г., в сила от 02.05.2019 г.), произтичащи от новите правомощия на

институцията. Започна разглеждането на жалби от субекти на данни за нарушаване на правото им на защита на личните данни, изготвени бяха и първите становища по принципни въпроси, поставени от органите на съдебната власт. Приета беше Методика за извършване на проверки по Закона за защита на личните данни от екипи на ИВСС в органите на съдебната власт и бяха извършени първите проверки по сигнали с оглед осъществяване на надзора и осигуряване спазването на Регламент (ЕС) 2016/679 и на ЗЗЛД.

Увеличените правомощия на Инспектората са безспорно доказателство за нарастващия авторитет на органа, който все повече се утвърждава като гарант за осъществяването на прозрачно и справедливо правосъдие, в защита на обществения интерес, и за стабилност и устойчивост във функционирането на съдебната система.

I. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ В ОРГАНИТЕ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ:

В изпълнение на годишната си програма за 2019 г., приета с решение на заседание на ИВСС, проведено на 20.03.2019 г., ИВСС извърши **71 комплексни планови проверки** в органите на съдебната власт в четири апелативни съдебни района: Апелативен район – Бургас, Апелативен район – Варна, Апелативен район – Велико Търново и Апелативен район – Пловдив, както следва: по граждански, административни и търговски дела - в 33 съдилища, по наказателни дела - в 21 съдилища и в 17 прокуратури и окръжни следствени отдели в окръжните прокуратури, включително и във Върховната касационна прокуратура. През годината приключи и комплексната планова проверка на Върховния касационен съд по граждански и търговски дела, извършена в периода 15.10.2018 г. – 28.02.2019 г.

За сравнение, през 2018 г. Инспекторатът извърши **47 комплексни планови проверки** в органи на съдебната власт и в петте апелативни съдебни района, както следва: по граждански, административни и търговски дела - в 5 съдилища, по наказателни дела - в 20 съдилища и в 21 прокуратури и окръжни следствени отдели в окръжните прокуратури и в Националната следствена служба.

За сравнение, през 2017 г. Инспекторатът извърши **50 комплексни планови проверки** в органи на съдебната власт и в петте апелативни съдебни района, от които 19 в съдилищата по граждански, търговски и административни дела, 12 в съдилищата по наказателни дела и 19 в прокуратурите и окръжните следствени отдели в окръжните прокуратури.

Наблюдава се съществена разлика в броя на комплексните планови проверки през 2019 г., сравнен с тези през 2018 г. и 2017 г. Разликата се дължи на факта, че докато през 2017 г. Инспекторатът започна да изпълнява новите си правомощия, свързани с извършване на проверки по глава девета, раздел Iа и Iб ЗСВ и трябваше да организира дейността си, а през 2018 г. – за първи път от

началото на дейността на органа се извършиха проверки на Върховния касационен съд – по граждански, търговски и наказателни дела, Върховния административен съд, Националната следствена служба, Апелативната специализирана прокуратура и Специализираната прокуратура, то вече през 2019 г. създадената организация на работа позволи и увеличаване на броя на извършените комплексни планови проверки през годината.

През 2019 г. са извършени също пет тематични проверки в съдилищата – две по граждански и административни дела и три по наказателни дела. Извършени са и три контролни проверки - в Районна прокуратура - Петрич, Районна прокуратура - Кюстендил и Районна прокуратура - Сандански.

А. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ НА СЪДИЛИЩАТА ПО ГРАЖДАНСКИ И АДМИНИСТРАТИВНИ ДЕЛА

През 2019 г. са извършени комплексни планови проверки в общо 33 съдилища по граждански и административни дела.

1. Проверени са 24 районни съдилища: РС – Варна, РС – Девня, РС – Добрич, РС – Каварна, РС – Балчик, РС – Силистра, РС – Бургас, РС – Несебър, РС – Царево, РС – Карнобат, РС – Айтос, РС – Павликени, РС – Ловеч, РС – Троян, РС – Хасково, РС – Димитровград, РС – Ивайловград, РС – Харманли, РС – Свиленград, РС – Смолян, РС – Девин, РС – Мадан, РС – Златоград и РС – Чепеларе. **Проверките** са приключили с констатации, очертаващи както положителни тенденции в работата им, така и пропуски в дейността им.

1.1. Общи положителни тенденции:

- общо проверките констатират добра организация на административната дейност, в частност добра организация в работата на различните служби в съда;

- съдебните и деловодните книги, с малки изключения, се водят прецизно и се попълват с необходимата информация, а призовките и съобщенията се изпращат най-късно на следващия ден от процесуалното действие на съда, за което страните трябва да бъдат уведомени;

- в някои съдилища е изградена система за контрол по движението и приключването на делата - периодично се извършва преглед на неприключените дела, като се изготвят планове за намаляване на продължителността на производствата;

- в по-голямата част от проверените съдилища делата се образуват в деня на постъпване на съдебните книжа и се разпределят незабавно на докладчик. По изключение дела се образуват на следващия ден. Физическото предаване на делата на определения докладчик се извършва в деня на образуването им, а тези с кратки процесуални срокове - незабавно;

- постъпилите в съдилищата дела се разпределят на принципа на случайния подбор, регламентиран с чл. 9 ЗСВ;

- в районните съдилища се следи за изтичане на процесуалните срокове и делата се докладват своевременно на докладчиците при постъпили от страните процесуални искания;

- производствата, образувани по общия ред, се администрират в кратки срокове – разпорежданията, с които производствата се оставят без движение за отстраняване на нередовности в исковите молби и разпорежданията по чл. 131 ГПК за връчване на препис на ответника за отговор, се постановяват в срокове между 1 и 2 дни от определянето на докладчик, а често още същия ден;

- определенията по чл. 140 ГПК в повечето случаи съдържат проект на доклад по делото, а разпорежданията по чл. 312 ГПК във всички случаи съдържат писмен доклад по делото;

- обичайно определенията по чл. 140 ГПК се постановяват в разумни срокове – обикновено до 2 седмици от постъпване на писмения отговор, респективно от изтичане на срока за депозирането му;

- производствата са насрочвани в съдебни заседания и са отлагани за следващи заседания през кратки периоди – между 1 и 2 месеца;

- преимуществено в различните районни съдилища се спазват кратките процесуални срокове, свързани с движението и приключването на производствата по чл. 310 и сл. ГПК - глава двадесет и пета, „Бързо производство“ ;

- съдиите се произнасят в предвидените в закона срокове в производствата, образувани по молби по чл. 390 ГПК и по заявления по чл. 410 и чл. 417 ГПК;

- в повечето съдилища административните ръководители следят за движението и приключването на делата, съответно предприемат организационни и дисциплиниращи мерки при констатирани забавяния по вина на съдебни служители или на съдии-докладчици.

1.2. Плановите проверки в районните съдилища са установили следните пропуски:

- в някои от проверените съдилища е констатирана непълнота на вътрешните правила за случайно разпределение на делата: определени категории дела се разпределят само между дежурни съдии; липсват правила за изключване на съдии от разпределение на делата с регламентирани кратки процесуални срокове за разглеждане или липсват правила, които да отчитат продължителността на отсъствие на съдията при извършване на разпределение, съответно за преразпределение на нов докладчик;

- занижена роля на съда спрямо връчители, страни и вещи лица, което в някои случаи е довело до неоправдано отлагане на съдебни заседания;

- продължаващо, макар и в малък брой съдилища, подценяване на кратките срокове, свързани с движението и приключването на производствата по чл. 310 и сл. ГПК – невинаги съдът извършва предвидените процесуални действия

в деня на постъпване на писмен отговор и невинаги датата за разглеждане на делото в открито заседание е определяна в срока, предвиден чл. 312, ал. 1, т. 1 ГПК; не винаги е спазвано изискването на чл. 315, ал. 2 ГПК съдът да посочва деня, в който ще обяви решението си, от който момент тече срокът за неговото обжалване;

- продължаваща разнородна практика в съдилищата при определяне на началния момент на срока за предявяване на обезпечения иск, който се указва на молителите в производствата по чл. 390 ГПК, както и липсващи указания за началния момент на срока. В тази връзка актовете от проверки съдържат констатации, че отделни съдебни състави, респективно съдилища, продължават да не съобразяват задължителната практика на ВКС, установена с ТР № 6/14.03.2014 г. на ОСГТК;

- продължаваща практика в отделни съдилища да не се спазва изискването, предвидено в чл. 15, ал. 1 от Закона за защита от домашното насилие, съдът да обявява решението в открито съдебно заседание;

- продължаваща практика да се постановяват значителен брой определения за отмяна на дадения ход по същество по субективни причини, довело до удължаване времето за приключване на съдебните производства;

- в изолирани случаи (в отделни съдилища) съдиите в условията на невисока натовареност продължават да не спазват едномесечния срок по чл. 235, ал. 5 от ГПК за постановяване на съдебните решения;

- не във всички случаи датите на постановяване на съдебните решения съвпадат с датите, на които делата са предавани в служба „Съдебно деловодство“;

- по-висока висящност на дела в края на проверяваните периоди в отделни съдилища.

1.3. С оглед констатираните нарушения, за подобряване организацията на административната дейност, в частност в работата на съдиите, Инспекторатът е давал най-често следните препоръки:

- актуализиране на правилата за разпределение на делата на случаен принцип, с цел обхващане и регулиране на особените хипотези на разпределение;

- преодоляване на практиката за постановяване на ръкописни разпореждания по чл. 131 ГПК върху други документи и липса на указания за последиците от неподаване на писмен отговор на исковата молба;

- използване на предвидените в ГПК процесуални средства за дисциплиниране на служители по връчване на призовки и съобщения, страни и вещи лица, с цел недопускане отлагане на съдебни заседания;

- обсъждане и уеднаквяване на практиката в производствата по чл. 390 от ГПК при определяне на началния момент, от който тече указвания на молителя срок за предявяване на бъдещия иск съгласно ТР № 6/2014 г. на ОСГТК на ВКС, в това число посочване на начален момент в определенията на съда, от който срокът започва да тече;

- спазване на изискването на чл. 15, ал. 1 от Закона за домашното насилие съдът да обявява решението в открито съдебно заседание;

- охраняване интересите на децата в съдебните производства, предвид разпоредбите на чл. 15, ал. 1 и ал. 6 от Закона за закрила на детето;

- по-задълбочено предварително проучване на делата, с цел недопускане на постановяване на определения за отмяна на дадения ход по същество по субективни причини;

- стриктно спазване на разпоредбите на чл. 235, ал. 5, изр. 1-во от ГПК, респ. чл. 316 от ГПК.

Трябва да бъде отбелязано, че проверките в РС – Свиленград и РС – Харманли са приключили без констатирани пропуски в дейността им, поради което актовете не съдържат препоръки за подобряване на тяхната работа.

В срока по чл. 58, ал. 2, изр. 2-ро ЗСВ са постъпили възражения само срещу 3 от изготвените актове за проверки:

- Срещу Акт за резултати от извършена комплексна планова проверка на РС – Варна са постъпили общо 9 възражения. С решение от 24.02.2020 г. главният инспектор е уважил едно възражение, като е изменил частично констатации в акта, отнасящи се до работата на конкретен съдия. С решения от същата дата останалите възражения са оставени без разглеждане като недопустими, след като е констатирано, че са подадени след предвидения в чл. 58, ал. 3, изр. 2-ро ЗСВ срок.

- Срещу Акт за резултати от извършена комплексна планова проверка на РС - Бургас са постъпили възражения от двама съдии. С решения от 27.01.2020 г. едно от възраженията е оставено без разглеждане като недопустимо. По второто е допуснато частично изменение на фактически констатации в акта.

- Срещу Акт за резултати от извършена комплексна планова проверка на РС – Карнобат е постъпило едно възражение от съдия. С решение от 27.01.2020 г. на главния инспектор възражението е оставено без разглеждане като недопустимо.

По всички актове е постъпила обратна информация от административните ръководители за мерките, предприети по дадените с тях препоръки.

2. През 2019 г. са проверени общо **3 окръжни съдилища**: ОС - Варна; ОС – Добрич и ОС - Хасково.

2.1. В работата на окръжните съдилища са направени следните общи положителни констатации:

- постъпилите в съдилищата дела се разпределят на принципа на случайния подбор, регламентиран с чл. 9 ЗСВ;

- производствата се образуват и се разпределят на докладчик най-често в деня на постъпване на съдебните книжа или на следващия ден. Образуваните дела се предоставят физически на определения на случаен принцип докладчик незабавно;

- в някои от съдилищата е изградена система за контрол по отношение движението и приключването на делата - периодично се извършва преглед и анализ на неприключените производства и на делата с неизготвени съдебни актове;

- в общия случай определенията за насрочване на делото в първо открито съдебно заседание по граждански и търговски дела се постановяват в кратки срокове след постъпването на отговор по исковата молба, съответно по допълнителната искова молба;

- определенията по чл. 140 и чл. 374 ГПК са подробни и съдържат произнасяне по направените доказателствени искания;

- в общия случай както първото открито съдебно заседание, така и при отлагане на делото, заседанията са насрочвани през кратки периоди;

- спрените производства са администрирани редовно и са възобновявани своевременно при отпадане на пречките пред движението им;

- въззивните производства се образуват и приключват в кратки срокове;

- като цяло в проверените съдилища се следи за изтичане на процесуалните срокове, делата се докладват своевременно на съдиите при направени процесуални искания от страните и съдебните състави се произнасят своевременно.

Проверката на дейността на ОС – Хасково не е констатирала пропуски или проблеми в дейността на съда, поради което проверяващият екип не е давал препоръки за подобряване на неговата дейност.

2.2. Негативни констатации, направени във връзка с дейността на окръжните съдилища:

- в отделни случаи проверката по редовността на постъпилите искови молби е извършвана в срокове, достигащи до месец. По същия начин е процедирано и при отстраняване на констатирани нередовности – в някои случаи съдът не е администрирал делата своевременно, като разпорежданията по чл. 131 и чл. 367 ГПК са постановявани в срокове над 20 дни;

- продължава практиката, включително в рамките на един съд, да се определя по различен начин началния момент, от който тече срокът за предявяване на обезпечения бъдещ иск или да не се сочи началото на срока. Установени са и случаи, в които съдът не е определял срок за предявяване на бъдещ иск.

2.3. С оглед направените констатации за пропуски в дейността на окръжните съдилища, са давани следните препоръки:

- изработване на времеви стандарти за произнасяне с разпореждания за проверка на редовността на постъпващите искови молби, размяната на книжа между страните, както и за произнасяне с определения за внасяне на делото за разглеждане в открито съдебно заседание;

- уеднаквяване на практиката при определяне на срока за предявяване на бъдещия иск съобразно ТР № 6/2014 г. на ОСГТК на ВКС;

- обсъждане на практиката при отсрочване на съдебни заседания, прилагането на чл. 149, ал. 2, чл. 315 ГПК и на чл. 360а ЗСВ;

- спазване на сроковете за изготвяне на съдебните решения в срока по чл. 235, ал. 5 ГПК.

В отговор на дадените препоръки е постъпила обратна информация от административните ръководители за мерките, предприети по дадените с тях препоръки.

Поради късния срок за изготвяне на акта за резултати от проверка на ОС – Варна, към момента на изготвяне на отчетния доклад за дейността на ИВСС не е постъпил отговор от административния ръководител за действията, предприети в изпълнение на препоръките.

3. През 2019 г. са проверени общо **4 административни съдилища**: АдмС – Сливен, АдмС – Ямбол, АдмС – Стара Загора и АдмС – Кърджали. Проверките са приключили с констатации, очертаващи повече положителни тенденции, отколкото пропуски в дейността им.

3.1. Общи положителни тенденции:

- постъпилите в съдилищата дела се разпределят на принципа на случайния подбор, регламентиран с чл. 9 ЗСВ;

- делата са образувани в деня на постъпване на книжата (жалби, искови молби) или най-късно на следващия ден;

- своевременно извършване на проверката по редовността на жалбите/исковите молби – в деня на образуване и разпределение на делото или на следващия ден. Изключение са случаите, когато са отчетени по-големи, но разумни срокове - обикновено не по-дълги от 3 - 7 дни;

- с определението по чл. 154 АПК съдът е разпределял доказателствената тежест и е давал указания съобразно чл. 170, ал. 3 и чл. 171, ал. 4 АПК - за кои обстоятелства страните не сочат доказателства;

- спазване на двумесечния срок, предвиден в чл. 157, ал. 1, изр. второ АПК (редакцията преди изм. с ДВ, бр. 77 от 2018 г.) за насрочване на първо открито съдебно заседание по първоинстанционните административни дела;

- кратки периоди на насрочване на следващи открити заседания в случаите на отлагане - в общия случай до 1 месец;

- своевременно образуване, администриране и насрочване на първо открито заседание по касационните производства;

- голяма част от първоинстанционните и касационните административни дела са приключвали с разглеждането им в едно открито съдебно заседание;

- спазване на срока по чл. 172, ал. 1 АПК за постановяване на съдебните решения. Констатирани са малко изключения, в които решенията са обявени до 14 дни от изтичане на едномесечния срок;

- редовно извършване на справки по спрените производства, най-често ежемесечни;

- своевременно възобновяване на спрените производства, в случаите когато са отпадали пречките пред тяхното движение;

- като цяло е установен неголям брой случаи, в които съдиите са отменяли определенията си за даване на ход по същество;

- своевременно разглеждане и приключване на делата, за които са предвидени кратки процесуални срокове;

- в изпълнение на изискванията на Наредба № 6 за извършване на процесуални действия и удостоверителни изявления в електронна форма (приета с решение на Пленума на ВСС по т. 6 от Протокол № 25/03.08.2017 г.) в Административен съд – Сливен са създадени електронни папки на делата, в които се сканират всички постъпващи документи и постановени съдебни актове.

3.2. Констатирани са и общи пропуски:

- продължава практиката отделни съдебни състави да постановяват ръкописни съдебни актове, изписвани върху други документи по делата;

- в Административен съд – Сливен е констатирано, че когато искането за спиране на изпълнението по чл. 166 АПК или за отмяна на допуснато предварително изпълнение е направено с жалбата, с която се оспорва индивидуалния административен акт, с разпореждане на председателя, респ. негов заместник, искането се отделя в самостоятелно производство, по което се образува частно административно дело;

- в същия съд още е установено, че когато жалба срещу индивидуален административен акт с искане за спиране на изпълнението по чл. 166 АПК или за отмяна на допуснато предварително изпълнение е постъпила два пъти (веднъж директно в съда и втори път чрез административния орган, издал оспорения акт), се образуват общо четири производства – две първоинстанционни дела по общия ред и две производства от частен административен характер. По този начин изкуствено е завишаван броят на образуваните и разгледани дела в съда.

- макар и като неголям относителен брой, актовете съдържат констатации за производства, в които в срока за решаване съдът е постановявал определения за отмяна на хода по същество.

3.3. За подобряване на организацията на административната дейност в проверените административни съдилища, с оглед констатираните пропуски, Инспекторатът е дал **следните препоръки**:

- да се извършва служебна проверка в деловодната програма на Административен съд - Сливен при постъпване на жалба чрез административния

орган, чийто индивидуален административен акт се оспорва, дали вече не е образувано административно дело по същата жалба, депозирана директно в съда;

- да се обсъди целесъобразността и законосъобразността на отделянето в самостоятелно частно административно производство, направеното с основното оспорване на индивидуалния административен акт, искане за спиране на неговото изпълнение по чл. 166 АПК;

- намаляване на висящността на делата в Административен съд – Кърджали, предвид констатираната невисока натовареност на съда.

В отговор на препоръките е постъпила обратна информация от административните ръководители на всички административни съдилища.

4. През 2019 г. са проверени **две апелативни съдилища**: АС – Варна и АС – Велико Търново.

4.1. По отношение работата на апелативните съдилища са направени следните положителни констатации:

В АС – Варна:

- съдебните книги и регистри се водят прецизно;

- случайното разпределение на делата се извършва в деня на постъпване на книжата или най-късно на следващия ден, в рамките на обособените в съда три отделения – наказателно, търговско и гражданско, съобразно техния предмет и поредността на постъпването и групирането им по сложност. Групите са одобрени със заповеди на председателя на съда, след взето решение на съдиите от съответното отделение. Утвърдените в съда Вътрешни правила за случайно разпределение на делата изрично и изчерпателно регламентират случаите, които налагат изключване на принципа за случайно разпределение

Установено е, че организацията на дейността на съдиите от гражданско отделение по движението и приключването на въззивните граждански дела е много добра:

- всички въззивни граждански дела се образуват след проверка от съдебен помощник на редовността на жалбите, извършвана в деня на постъпване на жалбата, като образуваните дела незабавно се разпределят на докладчик;

- производствата по въззивни граждански дела са насрочвани в първо открито съдебно заседание, съответно са отлагани, обикновено в срок до 1 месец, по изключение в срок до 2-3 месеца. По-големите периоди на насрочване на първо открито заседание, съответно на отлагане, са съвпадали с периода на съдебната ваканция;

- съдебните решения по въззивните граждански дела са постановявани в срока по чл. 235, ал. 5 ГПК, а немалка част от тях и в по-кратки срокове - от 6 до 15 дни;

- в акта за проверка изрично е акцентирано върху обстоятелството, че през двете години, попадащи в обхвата на проверката, няма въззивни граждански производства, по които съдът е постановил определения за отмяна на дадения ход по същество.

Констатирано е, че организацията на дейността на съдиите от търговско отделение по движение и приключването на въззивните търговски дела също е много добра:

- постъпилите в съда въззивни жалби по първоинстанционни търговски дела също са докладвани незабавно за проверка на редовността им от съдебен помощник;

- след проверката по редовността, делата се докладват незабавно на ръководителя на търговско отделение, който се произнася незабавно с изричен акт – разпореждане за образуване на делото или за връщането му на първоинстанционния съд за доадминистриране;

- разпорежданията за насрочване на делата в открито заседание обикновено са постановявани в срок от 1-2 дни от образуване на делото;

- производствата по въззивни търговски дела са насрочвани за разглеждане в първо открито съдебно заседание, съответно са отлагани в срокове до 1 месец. По-големи срокове са констатирани единствено в периода на съдебната ваканция;

- проверените въззивни търговски дела обикновено са разглеждани и са обявявани за решаване в едно открито съдебно заседание;

- решенията по въззивните търговски дела са постановени в предвидения едномесечен процесуален срок, като са установени и такива, постановени в несъществено отклонение от предвидения в чл. 235, ал. 5 ГПК срок – между 11 и 15 дни от изтичането му;

- по въззивните граждански и търговски дела, по които е постановено спиране, са извършвани редовно справки, производствата са възобновявани своевременно при отпадане на пречките за движението им.

Актът за резултати от извършена проверка на АС – Варна е приключил с констатации за липса на проблеми и пропуски в организацията на административната дейност и на организацията по образуване, движение и приключване на делата, поради което не са давани препоръки.

В АС – Велико Търново:

- гражданските и търговските дела през проверявания период са образувани и разпределяни според изискванията на Правилника за администрацията на съдилищата, администрирани са и са приключвали при спазване на разумния срок по чл. 13 ГПК;

- гражданските и търговските дела са образувани в деня на постъпване на книжата в съда и са предавани на определените докладчици незабавно след образуването им;

- съдебните състави са се произнасяли с мотивирани определения по чл. 267 ГПК;

- по спрените производства са правени редовно справки за наличието/липсата на пречки за движението им и същите са възобновявани своевременно след отпадане на пречките;

- през проверявания период е констатиран незначителен брой дела, по които в срока за произнасяне съдът е отменил определението за даване на ход по същество.

В акта за резултати от проверка на АС – Велико Търново е направена констатация за занижаване на показателите по отношение на брой и срочност на постановените решения по гражданските и търговските дела. Констатациите и изводите в тази връзка са обосновани посредством **сравнителен анализ** за дейността на съда, направен на база данните от предходни периоди.

4.2. С оглед направените констатациите за дейността на АС – Велико Търново, ИВСС е дал следните препоръки:

- съдиите да обявяват решенията си най-късно в едномесечен срок след заседанието, в което е завършено разглеждането на делото, в изпълнение на чл. 235, ал. 5 ГПК;

- съдиите на общо събрание да анализират практиката на съда при приключване на делата, относно тяхната срочност; прилагането на чл. 360а ЗСВ и качеството на съдебните актове, според резултатите от инстанционния контрол.

Отговор от административния ръководител на АС – Велико Търново за предприетите действия по дадените препоръки е постъпил в ИВСС на 06.02.2020 г.

5. На основание заповед на главния инспектор на Инспектората към Висшия съдебен съвет, в периода 15.10.2018 г. – 28.02.2019 г. се извърши комплексна планова проверка на дейността на **Върховния касационен съд, гражданско и търговско отделения,** която приключи с Акт за резултати от проверка, изх. № ПП-01-41/18 от 08.08.2019 г.

Проверката констатира, че ръководството на съда е създало добри условия за работа на съдебните служители от служби „Регистратура“, „Граждански съдопроизводства“ и „Търговски съдопроизводства“. Съдебните служители от двете колегии - гражданска и търговска са полагали усилия старателно да изпълняват задълженията си и да работят коректно в условията на екипност. Деловодителите и съдебните секретари своевременно са изпълнявани разпорежданията, определенията и резолюциите на съда.

По част от деловодните книги, водени от съответната служба на двете колегии е установено, че липсват данни за извършени проверки от секретаря на колегията, на места не е полаган подпис и печат на съда, някои от графите не са попълвани или в същите има заличавания.

Установено е също, че създадената в гражданска и в търговска колегии вътрешна организация на административната дейност и на съдопроизводството е на необходимото високо ниво. През проверявания период е спазван принципът на случайния подбор при разпределение на делата в двете колегии на ВКС. Електронното разпределение е извършвано в рамките на отделенията, колегиите или измежду всички съдии, чрез електронната система. По делата са прилагани протоколи, удостоверяващи избора на съдия-докладчик, съобразно изискването на чл. 9 ЗСВ и утвърдените от председателя на съда вътрешни правила.

Констатирано е, че сравнително малък брой дела, разгледани в открити съдебни заседания, не са приключили в разумен срок. Установено е още, че по относително малък брой дела крайните съдебни актове са постановени след тримесечния срок.

Анализът на данните, установени в хода на проверката, е обосновал извод за висока натовареност на съдиите от гражданска колегия и още по-висока натовареност на съдиите в търговска колегия на ВКС по критерий общ брой дела за разглеждане годишно.

В резултат на извършената комплексна планова проверка на гражданска и търговска колегии на ВКС е изведен извод, че независимо от голямата натовареност на съдиите, допълнителните им служебни аганжименти, свързани с обучения, атестиране на съдии, участие в конкурсни комисии, в работни групи по промени в законодателството, в изпитни комисии за придобиване на юридическа правоспособност и в държавни изпити за придобиване на професионална квалификация юрист по специалност „право“ и др., магистратие изпълняват задълженията си отговорно, работят съвестно и професионално като се стремят тяхната работа да бъде еталон за качество и най-висок стандарт за законност, стабилност и обоснованост на съдебните им актове.

Във връзка с направените в обстоятелствената част на акта констатации, ИВСС е дал на председателя на ВКС следните препоръки:

- извършването на периодични проверки от секретарите на колегии или от изрично упълномощено от него длъжностно лице по отношение воденето на деловодните книги;

- своевременно разглеждане и приключване на всички дела в гражданска колегия и търговска колегия на ВКС в разумни срокове, в съответствие с чл. 13 ГПК, чл. 7, ал. 1 ЗСВ и чл. 6, § 1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи;

- председателят на ВКС да предприема, в рамките на правомощията си по чл. 114 ЗСВ, инициативи и конкретни мерки за намаляване на индивидуалната натовареност и равномерно разпределение на делата между съдиите от търговска колегия спрямо съдиите от гражданска колегия на ВКС;

- всички съдии от гражданска колегия и търговска колегия на ВКС да постановяват съдебните актове в бъдеще в разумен срок, съобразно чл. 13 ГПК,

чл. 7, ал. 1 ЗСВ и чл. 6, § 1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи.

В срока по чл. 58, ал. 3, изр. 2-ро ЗСВ е постъпило възражение от председателя на ВКС срещу две от дадените препоръки. С решение от 11.11.2019 г. главният инспектор е отхвърлил възражението, като неоснователно. От председателя на Върховния касационен съд е постъпила информация за изпълнението на дадените препоръки.

Б. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ НА СЪДИЛИЩАТА ПО НАКАЗАТЕЛНИ ДЕЛА

През **2019 г.** са извършени комплексни планови проверки (КПП) на работата по наказателни дела общо в **21** съдилища, обхващаш периода от 01.01.2017 г. до 31.12.2018 г.

1. Проверени районни съдилища

Проверени са **13** районни съдилища, както следва: РС – Поморие, РС – Тутракан, РС – Стара Загора, РС – Смолян, РС – Шумен, РС – Силистра, РС – Елена, РС – Плевен, РС – Горна Оряховица, РС – Каварна, РС – Бяла, РС – Балчик, РС - Русе.

1.1. Общи положителни тенденции, констатирани при проверките:

Административна и организационна дейност:

- във всички проверени районни съдилища е установено, че е създадена много добра организация на административната дейност. Съдилищата осигуряват много добро обслужване на гражданите, включително чрез ежедневното поддържане и актуализиране на интернет-страниците си, на които се публикува информация за насрочените съдебни заседания и съдебните актове по делата;

- административните ръководители полагат необходимите усилия за подобряване на правораздавателната дейност в съда чрез организиране на обучителни семинари. За повишаване качеството на работата на съдиите спомага и провеждането на периодични събрания, на които се обсъжда констатирана противоречива практика по прилагането на материалноправна или процесуалноправна разпоредба. Постановените съдебни актове в по-голямата си част са много добре мотивирани;

- веществените доказателства (ВД) се съхраняват по съответния ред. Получават се с приемо-предавателен протокол, съхраняват се в помещението за ВД, класифицират се със стикери с пореден номер от книгата за ВД. Връщането, предаването и унищожаването на ВД става с приемо-предавателен протокол след влизане в сила на съдебния акт.

Образуване и разпределение на делата:

- проверките са установили, че през проверявания период 2017 – 2018 г. книжата, по които се образуват наказателни дела се докладват на председателя на съда в срока по чл. 35, ал. 4 от Правилника за администрацията в съдилищата (ДВ, бр. 68 от 22.08.2017 г., в сила от 22.08.2017 г. - ПАС) - в деня на постъпване на книжата в съда или най-късно на следващия работен ден. Във всички съдилища от 01.10.2015 г. е въведена утвърдената от ВСС Централизирана система за разпределение на делата (ЦСРД). Административните ръководители са утвърдили Вътрешни правила за случайно разпределение на делата. Извършва се електронно разпределение на делата по реда на тяхното постъпване, като се следва принципът на случайния подбор. Постъпващите дела се разпределят равномерно между съдиите по наказателни дела. По всички дела се прилагат протоколите за избор на съдия-докладчик по чл. 9 ЗСВ;

- делата се подреждат по предвидения в ПАС ред и върху кориците на папките се отбелязват задължителните реквизити - наименование на съда, номер, предмет, страни по делото, дата на образуване и свършване, съдията-докладчик, датите на съдебните заседания. Новообразуваните дела се докладват своевременно на съдията-докладчик;

- в районните съдилища съдиите дават дежурства съобразно график, който се изготвя от административния ръководител по седмици за всеки месец;

- процентът на натовареност на административните ръководители и отделните съдии се определя във Вътрешните правила за разпределение на делата и е в съответствие с Единната методика по приложение на принципа за случайното разпределение на делата, приета с решение на ВСС;

- в повечето съдилища се спазват основанията по чл. 29 НПК по отношение направените отводи и самоотводи; отклонение от това положение е констатирано в РС – Плевен.

Деловодни книги:

Деловодните книги се водят съгласно изискванията на ПАС. Системно е извършвана проверка на тези, за които това е предвидено. Не са установени пропуски при попълването на срочните книги, описните книги, книгите за изпълнение на присъдите и определенията и книгата за веществените доказателства. Всички книги са приключени по надлежния ред.

Насрочване, разглеждане и решаване на наказателните дела:

Проверките обхващат периода 2017 г. и 2018 г., поради което част от правораздавателната дейност на съдилищата е осъществявана и според уредбата по НПК, действала до 05.11.2017 г., отразено в съответните констатации по актовете. Установено е, че:

- в повечето съдилища насрочването на делата е извършвано с разпореждане на съдията-докладчик и е съобразено със срока по чл. 252, ал. 1 НПК в съответствие с редакцията му до 05.11.2017 г. След тази дата се спазва чл. 247а, ал. 2, т. 1 НПК относно насрочване на делата в разпоредително заседание в двумесечен срок;

- съдържанието на разпорежданията е в съответствие с изискванията на НПК;

- призовките и съобщенията се изготвят и изпращат своевременно, също така своевременно се докладват след връщането им;

- отлагането на делата е съобразено със срока по чл. 271, ал. 10 НПК;

- спазени са материално-правните и процесуално-правните предпоставки за провеждането на диференцираните процедури по НПК - съответно по глава двадесет и седма „Съкратено съдебно следствие в производството пред първата инстанция", глава двадесет и осма „Освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание", глава двадесет и девета „Решаване на делата със споразумение";

- делата, в които се разглеждат искания за вземане на мярка за неотклонение задържане под стража или за нейното изменение, за даване на разрешение за извършване на действия по разследване и други особени производства се образуват, насрочват и разглеждат, съобразно изискванията на НПК, като своевременно се постановяват и съдебните актове в тези производства;

- установеното насрочване, разглеждане и приключване на голяма част от наказателните дела в кратки срокове е показател за подобряване срочността на правораздаването;

- немалко дела приключват в рамките до три месеца, а по-голямата част от останалите дела – в срок до 6 месеца. Малък е процентът на приключилите дела до 9 месеца или 1 година и съвсем малък брой се разглеждат и приключват в срок над една година;

- не са установени дела, производството по които да е прекратено поради изтичане на предвидената в закона давност, спрени или възобновени дела;

- проверяващите екипи са констатирали, че съдебната практика по наказателни дела е непротиворечива и съобразена със закона - в подкрепа на този извод са данните, че повечето обжалвани или протестирани съдебни актове са потвърдени от въззивната и касационната инстанция;

- своевременно се администрират постъпилите жалби, протести и възражения, които се изпращат на въззивната инстанция заедно с делото след изтичане на срока по чл. 319, ал. 1 НПК;

- по-голямата част от присъдите се изпращат за изпълнение в срока по чл. 416, ал. 6 НПК. Случаите, в които този срок не се спазва, най-често се дължи на забавяне при изготвяне на мотивите към постановените присъди или на забавяне при връщане на делото от въззивната инстанция.

1.2. Пропуски, констатирани при проверките:

- неспазване на формата на акта, с който се насрочват делата (резолюция вместо разпореждане) или изготвянето им ръкописно от съдиите върху документа, с който делото е внесено в съда (тъжба или обвинителен акт);

- насрочване на дела в тримесечен срок без разрешение на председателя на съда или насрочване в срок над три месеца;

- не са спазвани сроковете по някои дела, образувани по жалби срещу постановления за прекратяване на наказателното производство (чл. 243, ал. 5 НПК – след 05.11.2017 г.), а също и по дела, внасяни в съда със споразумение (чл. 382, ал. 2 НПК);

- отлагане на дела поради нередовно призоваване на страните, като съдът не е упражнил правомощията си да изиска обяснения за причините за това от длъжностните лица по призоваване;

- отлагане на дела по искане на страна поради явяване по друго дело или пред друг съд, като съдът не е давал указания да се представят доказателства, удостоверяващи съответното присъствие в с. з. (напр. удостоверение, заверен препис от протокол от с. з. и др.);

- в диспозитивите на присъдите по някои дела са описани подробни фактически обстоятелства, които са част от мотивите, но не попадат в кръга на предвидените по чл. 305, ал. 4 НПК;

- върху част от влезлите в сила присъди не се поставя щемпел за влизането им в сила или върху щемпела липсва подпис на съдията-докладчик;

- неспазване на сроковете за изготвяне на мотивите към постановените присъди и на решенията по чл. 340 НПК по делата от наказателно-административен характер;

- не се отбелязват делата, чието разглеждане е свързано с кратки процесуални срокове и за които чл. 82, ал. 5 ПАС изисква да се слагат жълти етикети;

- по някои дела, които се предават за архивиране, на последната страница не се поставят стикери с отбелязване броя на съдържащите се в папката книжа, каквото изискване има в чл. 60, ал. 4 ПАС;

- в РС - Плевен е констатирано увеличение на броя на отводите, постановени през проверявания период на основание чл. 29, ал. 2 НПК – през 2017 г. от общо постановените 115 отвода, 20 са по чл. 29, ал. 1 НПК и 95 са по чл. 29, ал. 2 НПК; през 2018 г. от общо постановените 207 отвода, 28 са по чл. 29, ал. 1 НПК и 179 са по чл. 29, ал. 2 НПК. Често отводите са направени с разпореждане в закрито заседание, които са значително повече от постановените с определение в с. з., като съдържат съвсем кратки и недостатъчни мотиви.

1.3. Препоръки:

- при насрочването на всички видове дела съдията-докладчик да се произнася с печатно разпореждане, изготвено в съответствие с НПК, а не с резолюция;

- да се спазват сроковете за насрочване и за отлагане на делата, в това число и по особените правила на НПК;

- за насрочване на делата в тримесечен срок (чл. 247а, ал. 2, т. 1 НПК) да се изисква писмено разрешение от председателя на съда;

- своевременно да се уведомяват призованите лица за съответната дата на съдебно заседание, като в случаите на нередовно призоваване да се изискват обяснения от длъжностните лица по призоваване;

- да се предприемат необходимите мерки за изготвянето и предаването на съдебните актове в установените процесуални срокове;

- диспозитивите на присъдите да бъдат съобразени с изискванията по чл. 305, ал. 4 НПК, като в съдържанието им не се включват фактически обстоятелства, задължителни само за мотивите;

- на присъдите да се поставя щемпел с отбелязване на датата на влизането им в сила, подписан от съдията-докладчик;

- в съдебните актове, в които се постановява унищожаване на веществени доказателства, и в протоколите за унищожаването им, да се посочва и конкретния начин (способ) за това;

- да се предприемат мерки за намаляване броя на останалите несвършени дела в края на годината;

- да се спазват изискванията на ПАС за подреждане, съхранение и архивиране на делата, в това число с поставяне на съответните стикери;

- да се положат усилия да продължи тенденцията за подобряване качеството на съдебните актове, като за целта съдиите ежемесечно да обсъждат и обобщават причините за отмяна и изменение на съдебните актове, както и за допуснатите нарушения;

- в РС – Плевен да се свика общо събрание на съдиите, на което да се обсъди големия брой на отводите по чл. 29, ал. 2 НПК за проверявания период, като се набележат мерки за недопускане на случаи на постановени отводи с общи и неконкретизирани мотиви, в съответствие с изискването на закона.

Постъпила в ИВСС информация от органите на съдебна власт по дадените препоръки.

Актовете за резултати от комплексните планови проверки са изпратени във всички проверени районни съдилища, като ИВСС е бил уведомен за датите, на които всеки съдия се е запознал със съответния акт. Изпратена е и информация за изпълнението на дадените препоръки.

По отношение на препоръките, дадени с акта за резултатите от проверката в РС – Плевен е постъпила информация, че на проведено общо събрание на съдиите е обсъден големия брой на постановените по чл. 29, ал. 2 НПК отводи,

като са набелязани следните мерки за недопускане на случаи на постановени отводи с общи и неконкретизирани мотиви:

1. при всички случаи на отвод, съдията-докладчик да посочва конкретни фактически обстоятелства, както и обективните факти, които да сочат конфликт на интереси или неговата предубеденост;

2. на всеки три месеца да се провежда общо събрание на съдиите за обсъждане и анализиране на отводите по чл. 29, ал. 2 НПК и по чл. 22, ал. 1, т. 6 ГПК, като анализа на постановените отводи се представя от един съдия в гражданско отделение и един съдия в наказателно отделение.

Проверките на РС – Балчик, РС – Елена, РС – Горна Оряховица и РС - Бяла са приключили без констатирани пропуски в дейността им, поради което актовете не съдържат препоръки за подобряване на тяхната работа.

По направените с акта за резултатите от проверката в РС – Стара Загора препоръки има възражение, което е отхвърлено с решение на главния инспектор като неоснователно.

2. Проверени окръжни съдилища

Проверени са следните **четири окръжни съдилища**: ОС - Смолян, ОС – Варна, ОС – Шумен и ОС – Стара Загора.

2.1. Общи положителни тенденции, констатирани при проверките в окръжните съдилища:

Административна и организационна дейност:

- във всички проверени окръжни съдилища е установено, че е създадена много добра организация на административната дейност. Административните ръководители полагат необходимите усилия за подобряване на правораздавателната дейност в съда чрез организиране на обучителни семинари. За повишаване качеството на работата на съдиите спомага и провеждането на периодични събрания, на които се обсъжда констатирана противоречива практика по прилагането на материалноправна или процесуалноправна разпоредба; Постановените съдебни актове в по-голямата си част са много добре мотивирани;

- веществените доказателства (ВД) се съхраняват по съответния ред. Получават се с приемо-предавателен протокол, съхраняват се в помещението за ВД, класифицират се със стикери с пореден номер от книгата за ВД. Връщането, предаването и унищожаването на ВД става с приемо-предавателен протокол след влизане в сила на съдебния акт;

- процесът на обслужване на гражданите е максимално оптимизиран. Осигурена е откритост, достъпност и прозрачност на действията на съдилищата, в

т. ч. и чрез достъп до съответната им интернет страница, информацията в която ежедневно се обновява.

Образуване и разпределение на делата:

- делата се образуват своевременно - в деня на постъпване на книжата в съда или най-късно на следващия работен ден;
- прилагат се Вътрешни правила за работа с Централизираната система за разпределение на делата (ЦСРД), утвърдена от ВСС през 2015 г.;
- спазва се принципът на случайния подбор, регламентиран с чл. 9 ЗСВ;
- призовките, съобщенията и книжата се изготвят и изпращат своевременно, своевременно се докладват и при връщането им;
- делата се подреждат по предвидения в ПАС ред и върху кориците на папките се отбелязват задължителните реквизити;
- всички наказателни съдии разглеждат дела от всички видове производства, подсъдни на съда;
- съдиите дават дежурства, съобразно утвърден от административния ръководител график;
- спазват се основанията по чл. 29 НПК по отношение направените отводи и самоотводи.

Деловодни книги:

Деловодните книги се водят съгласно изискванията на ПАС. Системно е извършвана проверка на тези, за които това е предвидено, и не са установени пропуски при попълването им. Всички книги са приключени по надлежния ред.

Насрочване, разглеждане и решаване на наказателните дела:

Като цяло, общата оценка на дейността по организацията на образуване, движение и приключване на делата в окръжните съдилища е много добра. Проверяващите екипи са констатирали следното:

- подготвителните действия за разглеждането на делото в съдебно заседание се извършват от определените докладчици съобразно изискванията на закона;
- делата са насрочвани в рамките на сроковете, предвидени в чл. 252 (отм.) и чл. 247а, ал. 2, т. 1 НПК, действащ след 05.11.2017 г., а при отлагането им е спазван срокът по чл. 271, ал. 10 НПК;
- още в етапа на насрочване на делата с разпореждане на съдията-докладчик е правена преценка за приложимост на особените правила по НПК за разглеждане на делата;
- повечето от делата са насрочвани, разглеждани и приключвани в кратки срокове;

- няма дела, по които производството да е било прекратено поради изтичане на предвидената в закона давност, с изключение на ОС - Стара Загора, където наказателното производство по две наказателни дела от общ характер е прекратено поради изтичане на абсолютната погасителна давност за наказателно преследване;

- проверяващите екипи са констатирали, че съдебната практика по наказателни дела е непротиворечива и съобразена със закона, повечето обжалвани или протестирани актове са потвърдени от въззивната и касационната инстанция;

- постъпилите жалби, протести и възражения се администрират своевременно, като се изпращат на въззивната инстанция заедно с делото след изтичане на срока по чл. 319, ал. 1 НПК;

- повечето присъди се изпращат за изпълнение в срока по чл. 416, ал. 6 НПК.

2.2. Пропуски, констатирани при проверките:

- насрочване на дела с ръкописно написани съдебни актове или насрочване без разпореждане (с резолюция);

- не са спазени сроковете по някои дела, образувани по жалби срещу определения за прекратяване на наказателното производство (чл. 243, ал. 5 НПК – след 05.11.2017 г.);

- не са спазвани процесуалните срокове за изготвяне на съдебните актове от някои съдии;

- в диспозитивите на присъдите по някои дела са описани подробни фактически обстоятелства, които са част от мотивите, но не попадат в кръга на предвидените по чл. 305, ал. 4 НПК обстоятелства.

2.3. Препоръки:

- при насрочването на всички видове дела съдията-докладчик да се произнася с печатно разпореждане, изготвено в съответствие с НПК, а не с резолюция;

- да се спазват сроковете за насрочване и за отлагане на делата, в това число и по особените правила на НПК;

- за насрочване на делата в тримесечен срок (чл. 247а, ал. 2, т. 1 НПК) да се изисква писмено разрешение от председателя на съда;

- съдебните актове да се мотивират;

- диспозитивите на присъдите да бъдат съобразени с изискванията по чл. 305, ал. 4 НПК, като в съдържанието им не се включват фактически обстоятелства, задължителни само за мотивите;

- на общо събрание на съдиите да се разглеждат периодично причините за отменяване на съдебните актове, продължителността на разгледаните дела,

закъсненията при изготвяне на мотиви, както и случаите, при които възниква противоречива практика по приложението на материалния и процесуалния закон;

- да се предприемат необходимите мерки за изготвянето и предаването на съдебните актове в установените процесуални срокове.

Постъпила в ИВСС информация от органите на съдебна власт по дадените препоръки:

Актовете за резултати от комплексните планови проверки са изпратени във всички проверени окръжни съдилища, като ИВСС е бил уведомен за датите, на които всеки съдия се е запознал със съответния акт. По направените констатации и препоръки възражения не са постъпили. Постъпила е и информация за изпълнението на дадените препоръки.

3. Проверени апелативни съдилища

Проверени са **четири** от апелативните съдилища - Апелативен съд – Бургас, АС – Варна, АС – Пловдив и АС – Велико Търново.

3.1. Общи положителни тенденции, констатирани при проверките в апелативните съдилища:

Административна и организационна дейност:

- създадена е много добра организация на административната дейност. Административните заповеди се използват успешно за решаване на въпроси по организацията на правораздавателната дейност;
- съществува добро взаимодействие между административните ръководства на апелативните съдилища и на окръжните съдилища от съответния район, за постигане на удачни решения по основните въпроси на правораздавателната дейност и администриране на правосъдието;
- извършват се редовни проверки на цялостната съдебна дейност на окръжните съдилища от апелативния район, което има стимулиращ ефект;
- постъпилите веществени доказателства се приемат, съхраняват и унищожават съгласно изискванията на ПАС;
- процесът на обслужване на гражданите е максимално оптимизиран. Осигурена е откритост, достъпност и прозрачност на действията на съдилищата, в това число и чрез достъп до съответната интернет страница, където информацията се обновява. Постановените съдебни актове се публикуват и в Централния уеб-базиран интерфейс за публикуване на съдебни актове, който се актуализира ежедневно.

Образуване и разпределение на делата:

- делата се образуват своевременно - в деня на постъпване на книжата в съда или най-късно на следващия работен ден;

- прилагат се Вътрешни правила за работа с Централизираната система за разпределение на делата (ЦСРД), утвърдена от ВСС през 2015 г.;

- спазва се принципът на случайния подбор, като по делата се прилагат протоколи от извършеното случайно разпределение;

- призовките, съобщенията и книжата се изготвят и изпращат своевременно, своевременно се докладват и при връщането им. Не са отлагани дела поради несвоевременно връчване на призовки;

- делата се подреждат по предвидения в ПАС ред и върху кориците на папките се отбелязват задължителните реквизити;

- съдебните протоколи по делата се изготвят съобразно изискванията на НПК;

- спазват се основанията по чл. 29 НПК по отношение направените отводи и самоотводи.

Деловодни книги:

Деловодните книги са по утвърден образец и са водени съгласно изискванията на ПАС. Системно е извършвана проверка на онези от тях, за които това е предвидено. Не са установени пропуски при попълването им.

Насрочване, разглеждане и решаване на наказателните дела:

- насрочването, разглеждането и решаването на делата преобладаващо се извършва в законовите срокове;

- подготвителните действия за разглеждането на делото в съдебно заседание се извършват от определените съдии-докладчици с необходимата задълбоченост;

- делата са насрочвани в рамките на сроковете, предвидени в чл. 252 (отм.) и чл. 247а, ал. 2, т. 1 НПК, и при отлагането им е спазван срока по чл. 271, ал. 10 НПК;

- постигнато е много добро съотношение между разгледани и свършени дела;

- не се констатира безпричинно отлагане и забавяне на производството. Най-често срещаната причина за отлагане на делата е събиране на доказателства. Съдиите са използвали предоставените им от процесуалния закон способи по отношение на участниците в процеса и това се е отразило положително на продължителността на разглеждане на делата;

- няма прекратени дела поради изтекла давност, спрени или изгубени наказателни дела. Единствено в АС - Пловдив едно НОХД е спряно на основание чл. 25, ал. 1, т. 1 НПК;

- съдиите са постигнали много добър общ резултат като качество на съдебните актове по отделните видове наказателни дела. Съдебните актове са мотивирани, като са обсъждани подробно всички доводи и възражения, развити в жалбата или протеста, или изложени в съдебно заседание;

- не са констатирани допуснати нарушения на материалния и процесуалния закон, както и отклонения от тълкувателната практика на ВКС.

3.2. Пропуски, констатирани при проверките:

- насрочване или отлагане на дела с ръкописно написани съдебни актове или насрочване без разпореждане (с резолюция);

- по някои дела съдебните актове се изготвят извън предвидения едномесечен срок по чл. 340 НПК, предимно заради фактическата и правна сложност на делата, а така също и с оглед обстоятелството, че изготвянето на мотивите е изисквало детайлна преценка и анализ на значителен по обем доказателствен материал.

3.3. Препоръки:

- при насрочването на делата съдията-докладчик да се произнася с печатно разпореждане, изготвено в съответствие с НПК, а не с резолюция;

- протоколите за съдебните заседания да се изготвят според изискванията на НПК;

- административните ръководители да упражняват контрол по спазването на сроковете за приключване на делата и причините за забавяния чрез изискване на ежемесечна информация.

Предвид изцяло положителните констатации в АС - Велико Търново и на основание чл. 58, ал. 2 ЗСВ, проверяващият екип от ИВСС, извършил проверката е счел, че не е необходимо да бъдат дадени препоръки.

Постъпила в ИВСС информация от органите на съдебна власт по дадените препоръки:

Актовете за резултати от комплексните планови проверки са изпратени във всички проверени апелативни съдилища, като ИВСС е бил уведомен за датите, на които всеки съдия се е запознал със съответния акт. По направените констатации и препоръки възражения не са постъпили. Постъпила е и информация за изпълнението на дадените препоръки.

Анализ на ефективността на дадените препоръки при проверките на съдилищата по наказателни дела:

Анализът на отправените препоръки показва, че е налице съответствие между констатациите и изводите, направени от проверяващите екипи в актовете за резултатите от проверките. Фактът, че не са постъпили възражения срещу актовете сочи, че направените изводи при проверките са в съответствие с нормите на НПК, ЗСВ и на трайно установената съдебна практика, а препоръките са не само правилни, но и полезни за съдиите и административните ръководители. В повечето случаи председателите на съдилищата и съдиите подхождат с отговорност към изпълнението на отправените препоръки, за което свидетелстват и изготвените на основание чл. 58, ал. 4 ЗСВ отговори до главния инспектор на Инспектората.

В. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ В ПРОКУРАТУРИТЕ

През **2019 г.** се извършиха комплексни планови проверки (КПП) в дванадесет районни прокуратури, в три окръжни прокуратури и следствените отдели в тях, в една апелативна прокуратура и във Върховна касационна прокуратура, които обхванаха периода от 01.01.2017 г. до 31.12.2018 г.

1. Проверени районни прокуратури

Проверени са **12** районни прокуратури: РП - Девня, РП - Дулово, РП - Силистра, РП - Тутракан, РП - Каварна, РП - Бяла, РП - Русе, РП - Павликени, РП - Велико Търново, РП - Балчик, РП - Елена и РП - Свищов.

1.1. Общи положителни тенденции, констатирани при проверките:

- деловодните книги, регистри и дневници като цяло са водени редовно, отбелязванията са достоверни, пълни и прецизни, спазват се съответните разпоредби от Правилника за администрацията на Прокуратурата на Република България (ПАПРБ) и Инструкцията за деловодната дейност и документооборота в ПРБ (ИДДДПРБ). Преписките се комплектуват съобразно изискванията на НПК и указанията на главния прокурор;

- определените групи преписки и досъдебни производства съответстват на унифицираните групи, определени в чл. 4 от Правилата за приложението на разпределението на преписките и досъдебните производства на принципа на случайния подбор в ПРБ. Съобразени са разпоредбите на чл. 7, ал. 1, т. 4 и ал. 2, т. 5 от Правилата, отнасящи се до задължителните групи и минималната натовареност на административния ръководител;

- стриктно се спазва принципът за случайно разпределение на преписките и делата, регламентиран с чл. 9 ЗСВ, прилагат се протоколите за избор на наблюдаващ прокурор;

- съхраняването и работата с веществените доказателства е в съответствие с НПК, ПАПРБ, указанията и заповедите на главния прокурор. Спазват се и организационните мерки относно иззетите като веществени доказателства МПС,

води се и електронен регистър;

- възлагането и извършването на проверки по ЗСВ е в указаните срокове и в съответствие с чл. 145, ал. 2 ЗСВ;

- постановленията за образуване на досъдебно производство съдържат подробни указания към разследващите органи, такива има и в последващите прокурорски актове. Същите са съобразени с чл. 214, ал. 3 НПК. При образувано досъдебно производство се изпраща уведомление на пострадалия по чл. 75, ал. 2 НПК;

- редовно се изпращат доклади за резултатите от разследването по чл. 203, ал. 4 НПК, както и докладите по чл. 219, ал. 1 и чл. 226, ал. 1 НПК;

- по спрените дела е осъществяван контрол над работата на полицейските органи и са провеждани оперативно-издирвателни мероприятия; при наличие на основания за възобновяване своевременно са извършвани следващите се процесуални действия, като е спазван и срокът по чл. 244, ал. 8 НПК; спрените досъдебни производства, водени срещу известен извършител, се съхраняват в прокуратурата;

- постановленията за прекратяване на наказателното производство се изготвят в срок, обосновани са и подробно мотивирани, посочва се органа, пред който могат да бъдат обжалвани и в какъв срок, прилагат се обратни разписки;

- преписи от постановленията за спиране или прекратяване на досъдебното производство своевременно се изпращат на страните, а постановленията за отказ от образуване на досъдебно производство - на жалбоподателите; постановленията са подробно мотивирани;

- проверката на делата, внесени в съда с обвинителен акт, споразумение или постановление с предложение за освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание установи, че прокурорите се произнасят в срока по чл. 242, ал. 4 НПК. Обвинителните актове съдържат реквизитите по чл. 246 НПК; по делата, приключили с постигане на споразумение по чл. 384 НПК, се прилага споразумението;

- в книгата за споразуменията се отразява датата на постъпване на делото в прокуратурата и изпращането му в съда. По споразуменията се прилага копие от протокола от съдебното заседание, по време на което е одобрено споразумението;

- книгите за привеждане в изпълнение на влезлите в сила присъди се водят съгласно изискванията на ПАПРБ. След получаване на информацията от съда, постановил присъдата, определеният служител я описва и изпраща за изпълнение в предвидения в чл. 416, ал. 6 НПК срок. Извършвани са регулярни проверки на книгите съобразно т. 70, раздел VII от Указание за дейността на прокуратурата по надзора върху изпълнение на наказанията и други принудителни мерки;

- създадената организация по наказателно-съдебния надзор е в съответствие с Указанията за подобряване на работата на ПРБ по наказателно-съдебния надзор;

- гражданско-съдебният надзор и дейността по административно-съдебния надзор и по надзора за законност и защита на обществения интерес и правата на гражданите са на добро ниво.

При извършените през 2019 г. планови проверки се установява, че като цяло административните ръководители на проверените районни прокуратури са създали организация за изпълнение на препоръките, дадени в съответните актове за резултати от предходна проверка.

1.2. Пропуски, констатирани при проверките:

- някои от водените книги и дневници не отговарят на изискванията на ПАПРБ и на ИДДДПРБ;
- извършването на отделни проверки по чл. 145 ЗСВ не е в пълно съответствие с указанията на главния прокурор;
- на места съхраняването и работата с веществените доказателства не е в съответствие с НПК и ПАПРБ;
- не по всички дела се отразява извършването на доклад по чл. 226, ал. 1 НПК;
- по част от преписките не е упражняван в достатъчна степен контрол върху работата на служителите на МВР по спрените досъдебни производства;
- установени са досъдебни производства, по които наказателното производство е спряно поради отсъствие на свидетел по чл. 244, ал. 1, т. 3 НПК, като не е спазено изискването на чл. 244, ал. 8 НПК разследването да се спира за срок не повече от една година;
- някои административни ръководители са удължавали сроковете за разследване с писмо, а не с постановление;
- голяма част от постановленията за прекратяване на наказателното производство са били отменени;
- в отделни прокуратури не са извършвани регулярни проверки на книгите съобразно т. 70, раздел VII от Указание за дейността на прокуратурата по надзора върху изпълнение на наказанията и други принудителни мерки;
- създадената организация за работа по наказателно-съдебния надзор не навсякъде е съгласно указанията на главния прокурор;

1.3. Препоръки:

<u>Към административните ръководители на проверените прокуратури - да създадат необходимата организация за</u>:

- привеждане на книгите, регистрите и дневниците в пълно съответствие с ИДДДПРБ и ПАПРБ, както и за извършване на системни проверки по тях, а деловодната обработка на изходящите документи да се извършва съгласно разпоредбите на ИДДДПРБ;
- изпълнение разпоредбите на НПК и ПАПРБ за съхранение на веществените доказателства и за водене на книгата за ВД;

- спрените досъдебни производства по чл. 244, ал. 1, т. 3 НПК да се докладват на наблюдаващите прокурори преди изтичане на едногодишния срок по чл. 244, ал. 8 НПК;

- предприемане на мерки с цел максимално използване капацитета и опита на следователите по наказателни производства, като им бъдат възлагани такива с правна и фактическа сложност;

- стриктно спазване на Указанията за подобряване организацията на работата в ПРБ по наказателно-съдебния надзор;

- упражняване на непосредствен контрол по отношение срочността в работата на прокурорите с цел недопускане неоправдано продължаване на разследването по досъдебните производства и нарушаване на изискването за разумен срок по чл. 6, ал. 1 ЕКЗПЧОС;

- включване на съдебните служители от прокуратурата в национални и/или регионални обучителни семинари, организирани от ПРБ и НИП;

Към административните ръководители на контролиращите прокуратури:

- на ОП - Силистра - при възможност да включва прокурорите и съдебните служители от РП – Дулово и РП - Тутракан в курсове и семинари за повишаване и актуализиране на професионалната квалификация.

Към наблюдаващите прокурори:

- да отразяват по подходящ начин провеждания доклад по реда на чл. 226, ал.1 НПК;

- извършването на проверките по ЗСВ да е в пълно съответствие с Указанието за приложение на чл. 145, ал. 2 ЗСВ, утвърдено със заповед № РД-02-30/01.11.2016 г. на главния прокурор (относно удължаването на срока);

- да осъществяват ефективен контрол над работата по спрените наказателни производства срещу неизвестен извършител;

- да осъществяват ефективно функцията си по ръководство и надзор на разследването, с цел недопускане на процесуални нарушения и пропуски, които водят до отмяна на прокурорските актове или връщане на делата от съда;

- да извършват регулярни проверки на книгите за изпълнение на влезлите в сила съдебни актове, съобразно т. 70, раздел VII от Указание за дейността на прокуратурата по надзора върху изпълнение на наказанията и други принудителни мерки.

Предвид изцяло положителните констатации в РП - Велико Търново, РП - Балчик, РП – Елена и РП – Свищов и на основание чл. 58, ал. 2 ЗСВ, проверяващите екипи от ИВСС, извършили проверката са счели, че не е необходимо да бъдат дадени препоръки.

Постъпила в ИВСС информация от органите на съдебната власт по дадените препоръки:

В изпълнение на задълженията си по чл. 58, ал. 4 ЗСВ, административните ръководители на проверените районни прокуратури са уведомили главния инспектор на ИВСС за изпълнение на дадените препоръки. Възражения срещу изготвените актове за резултатите от проверките не са подавани.

2. Окръжни прокуратури и окръжни следствени отдели в тях

През отчетната **2019 г.** са проверени **3 окръжни прокуратури и окръжните следствени отдели (ОСлО) в тях**: ОП – Велико Търново и ОСлО в ОП – Велико Търново; ОП - Русе и ОСлО в ОП - Русе и ОП – Силистра и ОСлО в ОП – Силистра.

2.1. Общи положителни тенденции, констатирани при проверките:

- книгите, регистрите и дневниците се водят редовно, отбелязванията са достоверни, пълни и точни, спазват се разпоредбите на ПАПРБ и на ИДДДПРБ;
- спазва се принципът за случайно разпределение на прокурорските преписки по чл. 9 ЗСВ, като по наблюдателните преписки е приложен протокол от случайното разпределение;
- определените групи за разпределение на прокурорските преписки и досъдебни производства съответстват на унифицираните групи, предвидени в чл. 4 от Правилата за приложението на разпределението на преписките и досъдебните производства на принципа на случайния подбор в ПРБ. Спазени са разпоредбите, отнасящи се до задължителните групи и минималната натовареност на административния ръководител и неговите заместници;
- създадена е необходимата организация за спазване разпоредбата на чл. 110, ал. 5 НПК. Води се регистър за веществените доказателства - МПС;
- прокурорите са работили с необходимия професионализъм по спрените дела, осъществявали са регулярен, ефективен и срочен контрол върху разследващите органи за проведените оперативно-издирвателни мероприятия. Досъдебните производства, спрени на основание чл. 244, ал. 1, т. 1 и 3 НПК се възобновяват в срока по чл. 244, ал. 8 НПК. Всички лица, поради чието отсъствие са били спрени делата, са били обявени за издирване. Досъдебните производства, спрени срещу известен извършител, се съхраняват в прокуратурата;
- прокурорите се произнасят по преписките и досъдебните производства в законоустановените срокове;
- постановленията за образуване на досъдебно производство съдържат подробни указания към разследващите органи; указания се дават и в последващите прокурорски актове;
- в постановленията за отказ от образуване на досъдебно производство се указва възможността за обжалване пред по-горестоящата прокуратура. В случаите на обжалване, преписките се администрират своевременно и се изпращат на съответната апелативна прокуратура по компетентност;

- постановленията за прекратяване на досъдебните производства са обосновани, мотивирани и съобразени с разпоредбите на НПК. Копия от постановленията за прекратяване на наказателното производство се изпращат на страните, отразява се, че подлежат на обжалване в 7-дневен срок пред съответния окръжен съд и в повечето случаи се изпраща копие от тях за служебен контрол на по-горестоящата прокуратура; прокурорите се произнасят по веществените доказателства при наличие на такива;

- в наблюдателните преписки се съдържат копия от всички прокурорски актове. Постановленията за привличане на обвиняем се докладват по реда на чл. 219 НПК. Приложени са и протоколи за извършени доклади по чл. 226 НПК;

- обвинителните актове, споразуменията и постановленията с предложение по чл.78а НК като цяло се изготвят от прокурорите в срока по чл. 242, ал. 4 НПК. Обвинителните актове са обосновани, мотивирани и отговарят на изискванията на чл. 246 НПК. В книгата за внесени обвинителни актове данните се отразяват пълно и точно;

- произнасянията на прокурорите по приключилите досъдебни производства, които са внесени в съда по реда на чл. 381 НПК, са в рамките на предвидения в закона срок; включва се съгласие по въпросите, изрично изброени в чл. 381, ал. 5 НПК, и се посочва на кого да се възложи възпитателната работа в случаите на условно осъждане; прилага се копие от определението на съда, с което е одобрено постигнатото споразумение;

- прокурорските преписки са подредени хронологично, може да се направи справка по образуването и движението на същите. Не се установяват несъответствия между записванията по дневниците, водени на хартиен носител, отразяванията в УИС и материалите по проверените прокурорски преписки;

- инстанционните преписки се администрират своевременно, а произнасянията на прокурорите по тях са в кратки срокове след получаването на преписките от по-ниските по степен прокуратури;

- спазва се чл. 416, ал. 6 НПК при изпълнение на наказанията. Налични са данни за ежемесечни проверки на книгите за изпълнение на наказанията и регулярни проверки на азбучниците към нея;

- установяват се регулярни проверки на присъдните книги и на азбучниците към тях;

- в проверените прокуратури е създадена необходимата организация по наказателно-съдебния надзор. Води се регистър на върнатите дела, както и досиета на всяко върнато дело;

- организацията на административно-съдебния надзор е в съответствие с указанията на ВАП и главния прокурор. При решаване на преписки по надзора за законност, защита на обществения интерес и правата на гражданите, прокурорите спазват указанията на ВАП;

- увеличава се броят на наблюдаваните и решените преписки и значително се подобрява работата по отношение на върнатите от съда дела.

- осъществявани са както комплексни планови проверки, така и тематични проверки на дейността на съответните районни прокуратури в съответствие с Указанията за контролната дейност в ПРБ;

- създадени са условия за постоянно повишаване на квалификацията и поддържането на висока професионална компетентност както на магистратите, така и на съдебните служители.

При извършване на плановите проверки през 2019 г. в трите окръжни прокуратури е проверено и изпълнението на препоръките, дадени в съответните актове за резултати от предходна проверка. Констатирано е, че административните ръководители на ОП - Русе, ОП – Велико Търново и ОП - Силистра са изпълнили препоръките за подобряване на организацията на административната дейност на ръководените прокуратури, като са издали съответните заповеди.

В следствените отдели в проверените окръжни прокуратури е установено, че:

- регистрите и дневниците се водят добре, съдържат нужната информация. Същите са прономеровани и прошнуровани, а отразяванията в тях са прецизни и точни;

- действията по разследване се извършват ритмично и следователите спазват дадените прокурорски указания с оглед приключването на делата;

- по делата разследването се провежда в законния и в удължения срок за разследване, въпреки натовареността на следователите;

- предложенията за удължаване на срока за разследване са мотивирани, в тях са описани както извършените до момента действия по разследването, така и предстоящите;

- през 2018 г. в ОСлО в ОП - Русе се отчита увеличение на разследваните дела с 40 бр. Голяма част от делата са с фактическа и правна сложност, което обуславя по-голяма продължителност на разследването.

2.2. Пропуски, констатирани при проверките:

- по част от преписките не е упражняван в достатъчна степен контрол върху работата на служителите на МВР по спрените досъдебни производства;

- не винаги се удостоверява извършването на доклад по реда чл. 226, ал. 1 НПК.

2.3. Препоръки:

Съобразно направените положителни изводи и констатации както по отношение организацията на работата на административния ръководител и на прокурорите, така и на съдебния администратор и администрацията, проверяващите екипи от ИВСС не са отправили препоръки към ОП - Русе и ОП - Велико Търново.

Дадени са препоръки към наблюдаващите прокурори от **ОП - Силистра**:

- при спиране на наказателното производство да указват на полицейските органи периодично да уведомяват прокуратурата за резултата от издирването на лицата. При неизпълнение на указанията информацията да се изисква с нарочни писма, а спрямо полицейските органи да се предприемат необходимите дисциплиниращи мерки;

- по всички дела да удостоверяват по подходящ начин извършването на доклад по чл. 226, ал. 1 НПК.

Предвид изцяло положителните констатации в ОП – Русе и ОП – Велико Търново, проверяващите екипи от ИВСС, извършили проверката са счели, че не е необходимо да бъдат дадени препоръки.

Постъпила в ИВСС информация от органите на съдебната власт по дадени препоръки:

От административните ръководители на проверените окръжни прокуратури е постъпила информация за запознаване на прокурорите с актовете от проверки. Възражения не са направени.

Административният ръководител на ОП - Силистра е уведомил главния инспектор на ИВСС с писмо за предприетите действия по изпълнението на дадените препоръки както в ОП - Силистра, така и в по-ниските по степен прокуратури.

Анализ на ефективността на дадените препоръки:

Анализът на препоръките, дадени при извършване на комплексните планови проверки сочи, че част от прокуратурите повтарят в дейността си сходни пропуски. Някои отстранени проблеми в работата се проявяват впоследствие отново, което налага да се дават отправяни вече препоръки.

Административните ръководители издават заповеди за отстраняване на констатираните нарушения още в хода на извършваните проверки. От това следва извод, че отправяните препоръки имат потенциал за висока ефективност.

Проверката за изпълнение на препоръките, дадени в предходни актове за резултати от извършени комплексни планови проверки констатира, че изпълнението им е довело до подобряване на административно-деловодната дейност на проверените органи, насочило е дейността на магистратите към съобразяване с процесуалните срокове и е предпоставило изцяло положителните изводи за дейността на съответните органи на съдебната власт.

3. През 2019 г. е проверена Апелативна прокуратура - Велико Търново

3.1. Положителни тенденции, констатирани при проверката:

- книгите, регистрите и дневниците се водят редовно, отбелязванията са пълни и точни. Същите отговарят на изискванията на ПАПРБ и на ИДДДПРБ;

- спазва се чл. 9 ЗСВ за случайното разпределение на прокурорските

преписки;

- всички прокурорски актове са мотивирани, обосновани и отговарят на изискванията на НПК;

- инстанционните преписки се изпращат в рамките на предвидените процесуални срокове;

- изготвените от прокурорите от АП - Велико Търново касационни протести са подавани в срок и отговарят на изискванията на НПК. Същите са подробно мотивирани и показват задълбочено познаване на всички обстоятелства по конкретното дело;

- дейността по гражданско-съдебния надзор и административно-съдебния надзор в АП - Велико Търново е много добре организирана;

- ръководно-контролната дейност по отношение на низовите прокуратури в апелативния район е на много добро ниво. Оказва се методическо ръководство спрямо тях чрез издаване на заповеди, указания и препоръки в резултат на извършените тематични и инстанционни проверки.

Проверено е и изпълнението на препоръките, дадени в акта за резултати от предходната планова проверка. Прокурорите от АП - Велико Търново изпълняват дадените от ИВСС препоръки, свързани с подобряване организацията на административната и прокурорската дейност.

3.2. Пропуски при проверката не са констатирани.

С оглед изцяло положителните изводи за работата в АП - Велико Търново, както и установените добри практики относно организацията на административната дейност и контролно-ревизионната дейност на прокуратурата, липсата на констатирани пропуски и нарушения, проверяващият екип не е отправил препоръки.

Постъпила в ИВСС информация по акта:

Административният ръководител на АП - Велико Търново е уведомил ИВСС за запознаване на прокурорите с акта, възражения не са направени.

4. Проверка на Върховна касационна прокуратура

През 2019 г. се извърши проверка и на дейността на Върховната касационна прокуратура. През настоящата 2020 г. са изготвени и изпратени за запознаване три акта за резултати от извършената проверка на отдел 02 „Досъдебен“ и отдел 04 „Международен“, отдел 03 „Съдебен“ и отдел 06 „Административен“, както и на отдел 01 „Специализиран“ и отдел 05 „Аналитичен“. Проверката на всички отдели на ВКП е установила много добра организация на дейността им, поради което актовете не съдържат препоръки по смисъла на чл. 58, ал. 2 ЗСВ. Резултатът от проверката на Върховна касационна прокуратура ще бъде подробно коментиран в отчетния доклад на Инспектората за 2020 г.

II. ТЕМАТИЧНИ ПРОВЕРКИ:

Съгласно решение на ИВСС от заседание, проведено на 20.03.2019 г., в годишната програма за 2019 г. са включени и са извършени тематични проверки в органите на съдебната власт по следните теми:

А. ПО ГРАЖДАНСКИ И АДМИНИСТРАТИВНИ ДЕЛА

1. Проверка по Заповед № ПП-01-1/10.04.2019 г. на тема „Анализ на причините за прилагане на чл. 28, б. „а“ от Закона за административните нарушения и наказания за извършени от физически лица административни нарушения по: чл. 173, ал. 1 ЗПКОНПИ; чл. 408а ЗСВ; чл. 8, ал. 1 ЗПИЛЗВДДД (отм., ДВ, бр. 7/2018 г.); чл. 34, ал. 1 ЗПУКИ (отм., ДВ, бр. 7/2018 г.); чл. 80, ал. 1 ЗДДФЛ; чл. 123, ал. 1, предл. първо и второ ЗМДТ; чл. 179, ал. 1 ЗДДС; чл. 184, ал. 1 ЗДДС; чл. 110, ал. 2 ЗАДС; чл. 355, ал. 1, вр. чл. 5, ал. 4, т. 1 КСО, вр. чл. 3, ал. 1, т. 2 от Наредба № Н-8 от 29.12.2005 г., издадена от министъра на финансите, по приключените административнонаказателни дела в следните съдилища: Районен съд – Бургас и Административен съд – Бургас, Районен съд – Варна и Административен съд – Варна, Районен съд – Велико Търново и Административен съд – Велико Търново, Районен съд – Пловдив и Административен съд – Пловдив, Софийски районен съд и Административен съд – София-град“.

Проверката приключи с Акт за резултати от извършена тематична проверка изх. № ПП-01-1/19 от 31.01.2020 г.

В обобщените констатации е разгледано съдържанието на понятието „маловажност“ като характеристика на нарушението, която се преценява от административнонаказващия орган и от съда във всеки отделен случай, за да бъде приложена разпоредбата на чл. 28 ЗАНН. Съгласно легалната дефиниция, дадена в чл. 93, т. 9 НК, „маловажен случай“ е този, при който извършеното престъпление с оглед на липсата или незначителността на вредните последици или с оглед на други смекчаващи обстоятелства представлява по-ниска степен на обществена опасност в сравнение с обикновените случаи на престъпление (в случая административно нарушение) от съответния вид. При определяне на маловажните случаи по проверените дела съдебните състави субсидиарно са прилагали разпоредбата на чл. 93, т. 9 НК по силата на чл. 11 ЗАНН. За да приложат чл. 28 ЗАНН, съдилищата са приемали следните причини, за да обосноват „маловажност“ на деянието:

1. Нарушението е изолиран случай на неточно изпълнение на задължението за деклариране на предвидените в закона обстоятелства. С този аргумент съдебните състави са обосновавали прилагането на чл. 28 ЗАНН както за случаи на закъснение от няколко дни, така и за случаи, в които бездействието е достигало месеци.

2. Деянието разкрива по-ниска степен на обществена опасност в сравнение с обикновените случаи на нарушения от този вид, при което налагането на административно наказание глоба, макар и в минималния предвиден размер, се явява несъразмерно тежко спрямо степента на обществената опасност на деянието и дееца.

3. Нарушението е извършено за първи път.

4. Като допълнителен аргумент съставите са приемали, че от нарушението не са настъпили вредни последици за фиска или за когото и да било, независимо от обстоятелството, че е от формален характер.

Срещу изготвения акт за резултати от тематична проверка са постъпили общо 5 възражения – 4 на съдии от Софийския районен съд и 1 на съдия от РС – Бургас. Към момента на изготвяне на настоящия отчетен доклад ИВСС е изискал информация за датите, на която всеки един от възразилите съдии е уведомен за акта, с оглед преценката за спазване на срока по чл. 58, ал. 3, изр. 2-ро ЗСВ.

2. Проверка по заповед № ТП-01-5/01.07.2019 г. на тема „Образуване, движение и приключване на гражданските дела, разгледани по реда на чл. 62, ал. 6, т. 12 от Закона за кредитните институции".

Проверката приключи през 2020 г. с акт за резултати от извършена тематична проверка с изх. № ТП-01-5/19 от 15.05.2020 г., поради което резулатите от нея ще бъдат обсъдени в доклада за дейността на ИВСС за 2020 г.

Б. ПО НАКАЗАТЕЛНИ ДЕЛА

През 2019 г. са извършени **три тематични проверки** по наказателни дела в проверените съдилища:

1. Проверка по заповед № ТП-01-4/11.04.2019 г. на тема „Прилагането от районните съдилища на чл. 93, т. 9 от Наказателния кодекс (маловажен случай) за престъпления по: чл. 194, ал. 3; чл. 195, ал. 4; чл. 204; чл. 206, ал. 5; чл. 209, ал. 3; чл. 212, ал. 6; чл. 308, ал. 4; чл. 309, ал. 5; чл. 310, ал. 2; чл. 311; чл. 354а, ал. 5; чл. 354в, ал. 5 НК ".

Проверката се извърши чрез обобщаване и анализиране на събраната информация от 13 районни съдилища в страната относно постановените съдебни актове във връзка с приложението на чл. 93, т. 9 НК. **Целта на проверката** бе да се осигури еднакво и точно прилагане на разпоредбата на чл. 93, т. 9 от Наказателния кодекс (маловажен случай) за престъпления по: чл. 194, ал. 3; чл. 195, ал. 4; чл. 204; чл. 206, ал. 5; чл. 209, ал. 3; чл. 212, ал. 6; чл. 308, ал. 4; чл. 309, ал. 5; чл. 310, ал. 2; чл. 311; чл. 354а, ал. 5; чл. 354в, ал. 5 НК, спрямо всички лица и случаи, за които се отнася и при констатирано противоречиво тълкуване и прилагане на нормата на чл. 93, т. 9 НК, във връзка с извършените престъпления

по горецитираните разпоредби, да се сигнализира компетентния орган за отправяне на искане за приемане на тълкувателно решение. Проверката включва периода от 01.01.2017 г. до 31.12.2018 г.

Проверката приключи със следните констатации и изводи:

1. От извършения анализ на обобщените данни е установено, че 51,03%, или половината от всички постановени съдебни актове са определенията, с които се одобряват постигнатите споразумения между страните, като от тях 80,54% са във връзка с прилагането на чл. 93, т. 9 НК за извършени престъпления по чл. 354а, ал. 5 НК. От всички постановени съдебни актове 83,56 % отново са във връзка с прилагането на чл. 93, т. 9 НК - за извършени престъпления по чл. 354а, ал. 5 НК. Макар и в малки количества и на ниска стойност, конкретната разпоредба на НК (чл. 354а, ал. 5) касае високорискови наркотични вещества по смисъла на чл. 3, ал. 1, т. 1 и ал. 2 от Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите. Това са вещества с висока степен на риск за общественото здраве поради вредния ефект от злоупотребата с тях и са забранени за приложение в хуманната и ветеринарната медицина. В тази връзка, следва да се отчете, че престъпленията по чл. 354а НК се извършват, а и засягат най-често лицата в младежка възраст, както и че същите напоследък бележат все по-висок ръст.

2. На второ място са престъпленията по чл. 194, ал. 3 НК във вр. с чл. 93, т. 9 НК, като същите са 10,62% от общия брой на всички постановени съдебни актове. Тук отново най-много са определенията, с които са одобрени споразуменията, а именно 77,42% от всички постановени съдебни актове. Едва 6,51% са съдебните актове, постановени във връзка с престъпления, извършени съответно по чл. 195, ал. 4; чл. 204; чл. 206, ал. 5; чл. 209, ал. 3; чл. 212, ал. 6; чл. 308, ал. 4; чл. 309, ал. 5; чл. 310, ал. 2 и чл. 311 НК.

3. При анализа на проверените съдебни актове е обоснован извод, че при приложението на чл. 93, т. 9 НК съдиите от проверяваните съдилища са се ръководили от закона и съдебната практика. Преценката за „маловажност“ на случая е била винаги конкретна и комплексна, изводима от установените по делото фактически данни, отнасящи се до наличието на смекчаващи вината обстоятелства, като съда е отчитал на първо място по-ниската степен на обществена опасност, както на извършеното деяние, така и на дееца, начина на извършване на деянието, вида и стойността на предмета му, вредните последици, данните за личността на дееца и другите обстоятелства, които са специфични за всеки един случай и имат значение за степента на обществена опасност и моралната укоримост на извършеното.

4. При постановените решения по наказателно-административните дела е констатирано, че са били налице всички материалноправни предпоставки подсъдимите да бъдат освободени от наказателна отговорност и да им бъде наложено административно наказание съгласно разпоредбата на чл.78а НК.

5. По делата, образувани по реда на чл. 381 и сл. от НПК - решаване на делото със споразумение, внасяните от прокуратурата предложения отговарят на изискванията на закона, като в протоколите са отразявани всички основания, предвидени в чл. 382 НПК.

Въз основа на направените изводи, Инспекторатът към Висшия съдебен съвет **не е отправил препоръки**.

Постъпила е информация от всички проверени съдилища във връзка със запознаването на съдиите с направените констатации. Възражения не са постъпили. В началото на 2020 г. актът е изпратен на съдийската колегия на ВСС и на административните ръководители на съответните горестоящи съдилища.

2. Проверка по заповед № ТП-01-3/11.04.2019 г. на тема „Произнасяне на съдиите от окръжните и районните съдилища при образуване и насрочване на делата по чл. 247а, ал. 2, т. 1 НПК".

Проверката се извърши чрез проучване на избрани на случаен принцип наказателни дела и по-конкретно на разпорежданията за насрочването им. **Целта на проверката** бе да се установи спазват ли се изискванията на чл. 247а, ал. 2, т. 1 НПК при насрочване на делата в случаите, когато насрочването не е възможно да се извърши в двумесечен срок - изисква ли се разрешение от председателя на съда за насрочване на делото в срок до три месеца и в разпорежданията посочват ли се последиците от решаването на въпросите по чл. 248, ал. 1 от НПК. Проверката включи периода от 01.01.2018 г. до 31.03.2019 г.

Проверката приключи със следните констатации и изводи:

В проверените общо 17 съдилища (четири окръжни и тринадесет районни), открити разпоредителни заседания са насрочени по общо 3836 бр. наказателни общ характер дела (НОХД), от които:

- в двумесечен срок са насрочени открити разпоредителни заседания по общо 3716 бр. НОХД или 96,87 %;

- в срок над два месеца до три месеца с разрешение на председателя на съда са насрочени открити разпоредителни заседания по 85 бр. НОХД или 2,21 % (ОС – Варна - 4 бр., ОС – Шумен – 2 бр., ОС – Стара Загора - 6 бр., РС – Шумен - 5 бр. , РС – Балчик – 1 бр., РС – Каварна – 2 бр., РС - Поморие - 3 бр., РС – Плевен - 8 бр., РС – Русе - 19 бр., РС – Бяла – 1 бр., РС – Стара Загора - 26 бр. и РС – Горна Оряховица - 8 бр.);

- в срок над два месеца до три месеца без разрешение на председателя на съда са насрочени открити разпоредителни заседания по 18 бр. НОХД или 0,47% (ОС – Смолян - 1 бр, РС – Тутракан -13 бр., Районен съд - Силистра – 4 бр.);

- в срок над 3 месеца са насрочени открити разпоредителни заседания по 15 бр. НОХД или 0,39% (ОС – Стара Загора - 2 бр., ОС – Смолян - 1 бр., РС – Тутракан – 8 бр., РС - Русе – 4 бр., РС – Стара Загора - 1 бр.).

Обобщението на посочените статистически данни е обосновало извод, че броят на тези НОХД, по които откритите разпоредителни заседания са насрочени в срок над два, но до три месеца без разрешение на председателя на съда, както и на делата, насрочени в срок над три месеца е незначителен, а относителният им дял е под един процент.

Констатирано е, че по-голямата част от тези НОХД, насрочени в срок от два до три месеца с разрешение на председателя на съда, са образувани през съдебната ваканция, когато сформирането на състав за разглеждане на делата е било затруднено. Наблюдавани са и случаи, при които разпоредителното заседание е насрочено на следващия, първи работен ден след изтичане на двумесечния срок.

Установено е, че някои от проверените разпореждания за насрочване на открити разпоредителни заседания по НОХД в ОС – Стара Загора и РС - Горна Оряховица не отговарят на формалните изисквания на чл. 34 НПК за съдържание на съдебните актове.

В други от проверените разпореждания (в РС – Тутракан) съдията-докладчик не е съобщавал на подсъдимия, на прокурора, на защитника, на пострадалия или на наследниците му и на ощетеното юридическо лице за възможността в седмодневен срок да дадат отговор на въпросите, които ще се обсъждат в разпоредителното заседание и да направят своите искания. Съдът не е указвал на страните, че в разпоредителното заседание ще се обсъдят въпросите по чл. 248, ал. 1 - 3 НПК.

По част от проверените разпореждания на РС – Смолян е установено, че съдът е нареждал на прокурора да укаже на подсъдимия за възможността в тридневен срок да даде отговор на въпросите, които ще се обсъждат в разпоредителното заседание (разпоредителните заседания са насрочвани в срок от два до десет дни), както и да направи своите искания, но не е указвал на страните, че в разпоредителното заседание ще се обсъдят въпросите по чл. 248, ал. 1 - 3 НПК.

В един конкретен случай е констатирано, че председателят на РС - Шумен е дал разрешение първото съдебно заседание да бъде насрочено в срок от три месеца, считано от датата, на която съдията-докладчик по делото е на работа след продължителното му отсъствие по здравословни причини. Изложеното в акта виждане на ИВСС е, че чл. 247а, ал. 2, т. 1 НПК овластява председателя на съда при наличие на определени предпоставки да разреши разпоредителното заседание да бъде насрочено в определен от него по-дълъг срок, но не повече от три месеца. Нормата не овластява председателя на съда да определя друг начален момент, различен от момента на образуване на делото, от който да започне изчисляването на законоустановения срок за насрочване на делото. Предвид обстоятелството, че се касае за изолиран случай, ИВСС не е дал препоръка в тази насока.

Изложеното позволява да се направи обобщен извод, че изискванията на чл. 247а, ал. 2, т. 1 НПК при насрочване на делата се спазват, а в разпорежданията

като цяло се изписват последиците от решаването на въпросите по чл. 248, ал. 1 НПК.

Инспекторатът към Висшия съдебен съвет е отправил **следните препоръки**:

1. Да се поддържат и подобряват постиженията в спазването на срока и изискването по чл. 247а, ал. 2, т. 1 НПК при насрочването на образуваното по обвинителен акт дело в разпоредително заседание.

2. Съдиите-докладчици от ОС - Стара Загора и РС - Горна Оряховица да съобразяват формалните изисквания на чл. 34 НПК за съдържание на съдебните актове.

Получена е информация от всички проверени съдилища във връзка със запознаването на съдиите с направените констатации и отправените препоръки. Възражения не са постъпили. Актът е изпратен на съдийската колегия на ВСС и на административните ръководители на съответните горестоящи съдилища.

3. Проверка по заповед № ТП-01-2/11.04.2019 г. на тема „Причини за възобновяване на наказателните дела от апелативните съдилища в случаите по чл. 424, ал. 1 НПК".

Проверката приключи с акт за резултати от извършена тематична проверка с изх. № ТП-01-2/19 от 30.04.2020 г., поради което резулатите от нея ще бъдат обсъдени в доклада за дейността на ИВСС за 2020 г.

В. В ПРОКУРАТУРИТЕ

През 2019 г. не са извършвани тематични проверки в Прокуратурата на Република България.

III. КОНТРОЛНИ ПРОВЕРКИ

През 2019 г. са извършени контролни проверки в следните органи на съдебната власт:

1. През годината е извършена **1 контролна проверка по граждански дела** в органите на съдебната власт.

По заповед № КП-01-4/30.09.2019 г. е извършена контролна проверка на дейността на РС – Сливен. С оглед направените констатации, ИВСС е дал следните препоръки: 1. съдиите от РС – Сливен да съобразяват прецизно прилагането на предвидените основания за отвод – чл. 22 ГПК и конкретно чл. 22, ал. 1, т. 6 ГПК, с оглед констатиран повторно голям обем дела през двете проверявани години, по които съдиите са се отвели на това основание; 2. по всички дела, по които са засегнати права и законни интереси на малолетни и

непълнолетни деца, да уведомяват компетентната дирекция „Социално подпомагане“.

От административния ръководител на РС – Сливен е постъпил отговор за предприетите мерки в изпълнение на дадените препоръки.

2. През 2019 г. са извършени **3 контролни проверки в прокуратурите** - в Районна прокуратура - Сандански, в Районна прокуратура - Петрич и в Районна прокуратура – Кюстендил.

Резултати от проверките и дадени препоръки:

При извършените контролни проверки се установи, че прокурорите от РП - Сандански, РП - Петрич и РП - Кюстендил са съобразили дейността си с препоръките, дадени в актовете за резултати от извършените комплексни планови проверки.

2.1. В РП – Сандански - по наблюдателните преписки се прилагат протоколи за избор на наблюдаващ прокурор и екземпляри от постановленията за привличане на обвиняем. Удостоверява се докладът по чл. 219, ал. 1 НПК. Действията на разследващите органи при образуването на досъдебните, бързи и незабавни производства, както и бланките на уведомленията за започването на тези производства са в съответствие с разпоредбите на НПК. Наблюдаващите прокурори спазват стриктно разпоредбата на чл. 381, ал. 5, т. 4 НПК. Административният ръководител удължава срока на предварителните проверки с писмо.

2.2. В РП - Петрич - по всички проверени прокурорски преписки и досъдебни производства са приложени протоколите за случайно разпределение и докладите по чл. 219, ал. 1 НПК. Спрените на основание чл. 244, ал. 1, т. 3 НПК досъдебни производства са възобновени в едногодишния срок. Произнасянията на прокурорите са в срок, а прокурорските актове са обработени деловодно в съответствие ИДДДПРБ. В уведомленията за започване на ДП са отразени основанията за образуване. Не се установяват произнасяния на наблюдаващия прокурор извън сроковете по чл. 242, ал. 4 и 5 НПК.

2.3. В РП - Кюстендил - по наблюдателните преписки се прилага протокол от електронното разпределение, копие от сигнала или жалбата на гражданите и известие за доставяне. Служителите от служба „Регистратура и деловодство” в РП - Кюстендил докладват на наблюдаващите прокурори делата, спрени на основание чл. 244, ал. 1, т. 3 от НПК преди изтичане на едногодишния срок. Деловодното оформяне на изходящите документи е съобразено с актуалната редакция на ИДДДПРБ. Постановленията за отказ за образуване, за прекратяване или спиране на досъдебно производство са съобразени с чл. 213, чл. 243, ал. 4 и чл. 244, ал. 3 и 5 НПК.

Съобразно изложените положителните изводи и констатации и на основание чл. 58, ал. 2 ЗСВ, проверяващите екипи от ИВСС са намерили, че не е

необходимо да бъдат давани препоръки към административните ръководители на трите проверени прокуратури.

Административните ръководители на РП - Кюстендил, РП - Сандански и РП - Петрич са уведомили ИВСС за запознаване на прокурорите и служителите с актовете за резултатите от проверките. Възражения не са направени.

3. Анализ на ефективността на дадените препоръки.

Липсата на препоръки в актовете за резултатите от контролните проверки поради изпълнението на отправените препоръки при извършените комплексни планови проверки, сочи, че последните са били полезни и са довели до подобряване на организацията на работа в прокурорската и административната дейност.

IV. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ

А. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ ПО СИГНАЛИ ПО чл. 56, ал. 1 ЗСВ

През 2019 г. са извършени общо **3 проверки по сигнали** - 1 проверка в Административен съд София – град и 2 проверки в прокуратурите. Инцидентни проверки по сигнали по наказателни дела през годината не са извършвани.

1. Инциденти проверки по сигнали по граждански, търговски и административни дела.

1.1. В изпълнение на Заповед № Ж-02-19 от 14.12.2018 г. на главния инспектор на ИВСС се извърши проверка по сигнал за допуснати нарушения на процесуалните срокове от съдия в Административен съд – София-град.

Проверката приключи с констатации за системно неспазване от съдията на срока по чл. 172, ал. 1 АПК, респективно на разумния срок по чл. 13 ГПК както по първоинстанционните, така и по касационните производства. Обоснован е извод, че констатираното системно неспазване на сроковете, предвидени в процесуалните закони, представлява дисциплинарно нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 1 ЗСВ. Такова нарушение е и системното неспазване на разпоредбата на чл. 150, ал. 3 ГПК, относимо към срочното предоставяне на изготвен протокол от открито съдебно заседание на страните. Направен е извод, че както установеното системно бездействие при насрочването на делата от съдията, така и безпричинното отсъствие от предварително обявени открити съдебни заседания, представлява дисциплинарно нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 2 ЗСВ.

Въз основа на констатациите ИВСС отправи препоръки до административния ръководител, след преценка от негова страна доколко такива ще бъдат ефективни, за следното: 1) изключване от електронното разпределение

на дела на съдията за срок от 6 месеца, с цел постановяване на просрочените съдебни решения; 2) преразпределение на ненасрочените дела на други съдебни състави с оглед ускореното им разглеждане и решаване.

Отделно от това, на основание чл. 312, ал. 1, т. 3, вр. с чл. 54, ал. 1, т. 6 ЗСВ и решение по Протокол № 11/21.06.2019 г., ИВСС внесе предложение до съдийската колегия на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдията, допуснал констатираните нарушения.

В изпълнение на препоръките на 23.05.2019 г. от административния ръководител на съда постъпи информация за действията, които са предприети в изпълнение на препоръките.

2. Инциденти проверки по сигнали по **наказателни дела** в съдилищата през 2019 г. не са извършвани.

3. Инцидентни проверки по сигнали в прокуратурите

3.1. По сигнал рег. № Ж-18-1044/2019 г. е извършена проверка във Военноокръжна прокуратура (ВОП) - София относно забавяне разследването по конкретно следствено дело. В акта за резултати от проверката е направен извод, че е проявявана необходимата активност за извършване на действия по разследването и неприключването му към момента на проверката от ИВСС се дължи на обективни фактори, свързани с установяване и разпит на пострадали лица.

С направените констатации и предвид осъществявания надзор на делото от горестоящите прокуратури (ВОАП и ВКП), Инспекторатът към Висшия съдебен съвет е счел, че не е необходимо да отправя конкретни препоръки към наблюдаващия прокурор.

Административният ръководител на ВОП - София е уведомил ИВСС за запознаването на наблюдаващия прокурор с акта, не са постъпили възражения.

3.2. По сигнал рег. № Ж-19-330/2019 г. е извършена проверка в РП - Червен бряг по движението на прокурорска преписка с оглед твърдяни нарушения за прекомерна продължителност на проверка по реда на чл. 145 от ЗСВ и за неизпълнение на указанията на горестоящи прокуратури.

В акта за резултатите от проверката е установено, че действително по прокурорската преписка се наблюдава известно забавяне, дължащо се на няколкократната отмяна на постановленията за отказ за образуване на досъдебно производство и на неизпълнение на указанията на наблюдаващите прокурори от страна на служители на МВР. Констатирано е също, че по други прокурорски преписки, проверени на случаен принцип, са давани конкретни указания, определяни са срокове за изпълнението им и е проследявано спазването им, а

където е било необходимо е проявявана нужната активност за дисциплиниране на разследващите органи на МВР.

Въз основа на отразените в акта констатации и изводи, Инспекторатът към Висшия съдебен съвет не е отправил препоръки към административния ръководител и прокурорите в РП - Червен бряг.

Административният ръководител на РП - Червен бряг е уведомил ИВСС за запознаването на проверените прокурори с акта, възражения не са постъпили.

Б. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ ПО САМОСЕЗИРАНЕ (чл. 63 ПОДИВССДАЕ) - през 2019 г. не са извършвани такива проверки по граждански, търговски, административни и наказателни дела, както и в прокуратурите.

В. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ извън годишната програма на ИНСПЕКТОРАТА, възложени от ВСС на основание чл. 30, ал. 5, т. 10 ЗСВ - през 2019 г. не са извършвани такива проверки по граждански, търговски, административни и наказателни дела, както и в прокуратурите.

V. ПРЕПИСКИ, ОБРАЗУВАНИ ПО СИГНАЛИ, ЖАЛБИ И МОЛБИ

В периода от 01.01.2019 г. до 31.12.2019 г. в Инспектората са постъпили общо **2395 сигнала** за допуснати нарушения от съдебните органи, отправени във връзка са правомощията на институцията по чл. 54, ал. 1, т. 1- 3 ЗСВ. От тях 1113 са нови сигнали (1089 от граждани и 24 от институции) и 1282 са допълнения по сигнали от предходен период. Постъпили са и 140 възражения по приключени преписки, на които има отговор на главния инспектор.

За отчетния период е **приключила работата по всички сигнали**, като със становище е отговорено на 1028 броя и на 339 допълнения по сигнали. От постъпилите сигнали 141 са изпратени по компетентност на други органи и институции.

През 2019 г. ИВСС, в рамките на предварителното проучване, е констатирал пропуски в дейността по чл. 54, ал. 1, т. 1 - 3 ЗСВ, поради което по **66 преписки е отправил препоръки** за предприемане на съответни мерки до административните ръководители на органите на съдебната власт:

- по граждански и административни дела - във връзка с констатирани нарушения на сроковете по движението и приключването на конкретни съдебни производства;

- по наказателни дела – както във връзка с констатирани нарушения на сроковете по движението и приключването на конкретни дела, така и поради констатирани пропуски в дейността на съдебни служители;

- по дела и преписки в прокуратурите – предимно са отправяни сигнали поради допуснати пропуски в организацията на работа на някои прокурори или по ръководството на отделни досъдебни производства, за допуснати нарушения на

срока по чл. 242, ал. 4 НПК (за действията след приключване на досъдебното производство) от наблюдаващите прокурори. В единичен случай е отправяна препоръка за спазване на Указанието за осъществяване на инстанционен и служебен контрол в Прокуратурата при произнасяне по инстанционни преписки.

Част от сигналите съдържат както препоръки за предприемане на дисциплинарни или дисциплиниращи мерки по отношение на съдии, прокурори и следователи, така и препоръки за ускоряване на производствата. Анализът на даваните препоръки и обратната информация за изпълнението им налага извод, че в преобладаващия брой случаи предписанията се възприемат за разумни и административните ръководители предприемат конкретни действия за тяхното изпълнение.

VI. СИГНАЛИ ЗА ЗАКОНОДАТЕЛНИ ПРОМЕНИ И ЗА УЕДНАКВЯВАНЕ НА СЪДЕБНАТА ПРАКТИКА

1. През 2019 г. е изготвен **1** сигнал за отправяне на искане за приемане на тълкувателно решение:

1.1. По сигнал рег. № Ж-02-14/19 от 23.07.2019 г. на министъра на здравеопазването е извършено проучване, в резултат на което ИВСС е упражнил правомощията си по чл. 54, ал. 1, т. 4 ЗСВ, като е отправил сигнал до председателите на ВКС и ВАС за отправяне на искане до ОС на ГК и ТК на ВКС и I и II колегии на ВАС за приемане на общо тълкувателно решение по следните въпроси:

- въвеждането на месечни лимити в договорите с изпълнителите на медицински дейности и/или изпълнителите на болнична медицинска помощ ограничава ли РЗОК/НЗОК да заплаща оказаната медицинска помощ до уговорените лимити;
- изпълнителите на болнична медицинска помощ, в случаите в които по медицински указания не е налице спешност в състоянието на здравноосигуреното лице, задължени ли са да изготвят листове на чакащите при достигане на лимита;
- налице ли е задължение на НЗОК за заплащане на всяка една медицинска дейност, която е извършена от лечебни заведения над определения месечен лимит;
- нищожни ли са клаузите в договорите, сключени между НЗОК и изпълнителите на медицински дейности, определящи месечни лимити на медицинската дейност.

1.2. По възложена с решение по Протокол № 8 от заседание на съдийската колегия на ВСС от 21.02.2017 г. тематична проверка, отнасяща се до образуването, движението и приключването на производствата по несъстоятелност, **звено „Аналитично“ на ИВСС изготви „Анализ на данните от извършена тематична проверка на делата по несъстоятелност“.**

Обобщените данни от тематичната проверка, изложени в анализа сочат, че в общия случай продължителността на производствата по несъстоятелност е в рамките на разумния срок. Установени са някои проблеми, част от които се дължат на противоречива съдебна практика. Констатирана е разнородна практика при разглеждане и произнасяне по молби за присъединяване на кредитори в производството по реда на чл. 629, ал. 4 ТЗ, породена от различното разбиране на отделни съдебни състави за времето и обема, в рамките на които кредиторите могат да упражнят това право. Установено е също, че част от съдебните решения, с които съдът обявява длъжника в несъстоятелност, в хипотезите на чл. 630, ал. 2, чл. 632, ал. 1 ТЗ, са с различно съдържание, което е налагало в хода на производствата да бъдат постановявани допълващи решения с всички реквизити на чл. 711 ТЗ.

Друг проблем, установен в производствата по несъстоятелност е свързан с непълноти на част четвърта „Несъстоятелност“ от Търговския закон. Например, липсата на изрични законови основания за спиране и/или прекратяване на по-късно образуваните производства и възможността всеки кредитор на самостоятелно основание да подаде молба по чл. 625 ТЗ срещу длъжника, е създало условия за образуване на многобройни дела срещу един и същ длъжник, едновременно висящи пред съда по несъстоятелността. Констатирано е също, че предвидените в чл. 629 ТЗ срокове за разглеждане на молбите по чл. 625 ТЗ и за обявяване на делата за решаване са кратки (съдът обявява делото за решаване най-късно в тримесечен срок от образуването му) и несъобразени с обективно необходимото време за извършване на задължителните процесуални действия в тази фаза. Установиха са и други непълноти на част четвърта от Търговския закон, което даде основание за отправяне на сигнал до министъра на правосъдието с предложение за изменение и допълнение на разпоредби в Търговския закон, част четвърта „Несъстоятелност“.

На основание установените общи проблеми в началото на 2020 г. (14.02.2020 г.) ИВСС сигнализира компетентните органи по чл. 54, ал. 1, т. 4 и 7 ЗСВ за следното:

До председателя на ВКС за отправяне на искане за приемане на тълкувателно решение, което да отговори на следните въпроси:

1. Кой е моментът за свикване на събрание на кредиторите с дневен ред по чл. 677, ал. 1, т. 8 ТЗ;

2. Има ли съдът правомощие да замести волята на кредиторите и да не свика събрание на кредиторите с дневен ред по чл. 677, ал. 1, т. 8 ТЗ, когато липсва имущество в масата на несъстоятелността или когато то се изразява в парични средства, които не подлежат на оценка и осребряване;

3. В кой момент настъпват процесуалните предпоставки за постановяване на решение по чл. 710, вр. с чл. 711 ТЗ в производство, открито на основание чл. 630, ал. 1 ТЗ, когато той е обусловен от изтичане на срока за депозиране на оздравителен план;

4. В кои случаи реквизитите по чл. 711 ТЗ са задължително съдържание на решението за обявяване на длъжника в несъстоятелност.

До министъра на правосъдието е отправен сигнал с предложения за изменение и допълнение на разпоредби в Търговския закон, част четвърта „Несъстоятелност“ относно:

1. Регламентиране на по-дълги срокове в разпоредбата на чл. 629 ТЗ за образуване, насрочване и приключване на производствата във фазата на разглеждане на молбата по чл. 625 ТЗ;

2. Създаване на правна възможност за обжалване на определението, с което съдът по несъстоятелност оставя без уважение молба за присъединяване на кредитор в срока по чл. 629, ал. 4 ТЗ;

3. Създаване на специални основания в Търговския закон за спиране, присъединяване и прекратяване на производства по несъстоятелност при наличие на образувани от различни кредитори и висящи дела срещу един и същ длъжник;

4. Изменение на разпоредбата на чл. 685 ТЗ, с което да се задължат кредиторите да представят препис от молбата за предявяване на вземанията с приложенията за синдика.

2. През 2019 г. са изготвени становища по 3 тълкувателни дела (ТД), както следва:

2.1. Становище по ТД № 1/2019 г. на ОСГТК на ВКС за преодоляване на противоречива практика по следния въпрос: „Договорът за прехвърляне на вещни права върху чужд недвижим имот разваля ли се по право по силата на влязло в сила решение за съдебно отстраняване срещу приобретателя на имота, или е необходимо предявяването на иск по чл. 189, ал. 1 ЗЗД, вр. чл. 87, ал. 3 ЗЗД”.

По образуваното тълкувателно дело ИВСС е изразил следното становище: **Договорът за продажба на чужда недвижима вещ не може да се счита за развален по силата на съдебното решение за евикция, а се разваля по предвидения в чл. 189, ал. 1, ЗЗД във връзка с чл. 87, ал. 3 ЗЗД съдебен ред.**

2.2. Становище по ТД № 2/2019 г. на ОСГТК на ВКС за преодоляване на противоречива практика по следния въпрос: „Цесионерът притежава ли активна материалноправна легитимация за предявяване на иск по чл. 135, ал. 1 ЗЗД, ако увреждащата сделка или действие са извършени след като е възникнало вземането на първоначалния кредитор – цедент, но преди сключването на договора за прехвърляне на вземането“.

По поставения въпрос ИВСС е изразил становище, че **цесионерът притежава активна материалноправна легитимация за предявяване на иска по чл. 135, ал. 1 ЗЗД, ако увреждащата сделка или действие са извършени след като е възникнало вземането на първоначалния кредитор - цедент, но преди сключването на договора за прехвърляне на вземането**.

2.3. Становище по ТД № 1/2019 г. по описа на ОСНК, ВКС, образувано по искане на председателя на ВКС **за отговор на два въпроса**:

1. В какво се изразява разликата във формите на изпълнителното деяние „предложи" и „даде" в съставите на престъпленията по чл. 304, ал. 1 от Наказателния кодекс (НК) и чл. 304а от НК („активен подкуп")?

2. Кога е довършен активният подкуп по чл. 304, ал. 1 от НК и чл. 304а от НК „даде дар или каквато и да е облага" („подкуп") на длъжностно лице?

По първия поставен въпрос ИВСС е изразил позицията, че „предлагане" на подкуп е налице, когато подкупващият демонстрира своята готовност да предостави на длъжностното лице неследващата се облага във всеки един момент. В тези случаи не е необходимо извършването на каквито и да е действия, особено по предоставяне на облагата във фактическата власт на подкупвания. При обещаването престъплението ще бъде довършено с поемането на задължение от страна на подкупващия да даде облагата по-късно. Що се отнася до „даването" като изпълнително деяние на активния подкуп - в тези случаи подкупващият осъществява активна дейност, а дарът (облагата) са предоставени във фактическата власт на подкупвания, за да извърши или не извърши той действие по служба.

На втория поставен въпрос, Инспекторатът е изразил следната позиция: активният подкуп по чл. 304, ал. 1 НК и чл. 304а НК е довършен, когато дарът или облагата са предоставени на разположение и във фактическата власт на длъжностното лице, за което са били предназначени, като неговите последващи действия/бездействия по приемането им са без значение.

Към момента на изготвяне на отчетния доклад ОСГТК на ВКС, както и ОСНК на ВКС не са се произнесли с решения по посочените тълкувателни дела.

VII. ДЕЙНОСТ НА ИВСС ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВОТО НА РАЗГЛЕЖДАНЕ И РЕШАВАНЕ НА ДЕЛАТА В РАЗУМЕН СРОК

1. През 2019 г. (от 01.01.2019 г. до 31.12.2019 г.) в Инспектората към ВСС по реда на глава трета „а" ЗСВ **са постъпили общо 695 заявления**. От тях по граждански, търговски и административни дела са 529 заявления, а по наказателни – 166 заявления.

След извършените от ИВСС проверки, включително и по заявления, останали от предходен период, през 2019 г. в предвидения от закона срок са изготвени 668 констативни протокола и становища, които са изпратени на министъра на правосъдието, на основание чл. 60д ЗСВ, заедно със заявленията и всички постъпили към тях документи. Установено е, че:

- 364 от заявленията са основателни. От тях по наказателни дела са 110 заявления, а 254 са по граждански, търговски и административни дела.

- 39 от заявленията са подадени извън срока по чл. 60а, ал. 4 ЗСВ;

- 32 от заявленията са се отнасяли до производства, които не са приключили с окончателен акт, а това по силата на чл. 60а, ал. 4 ЗСВ изключва разглеждането им по реда на глава трета „а" ЗСВ;

- 209 от подадените заявления са неоснователни, тъй като проверяващите екипи са констатирали, че продължителността на производството не надхвърля разумния срок;

- 5 заявления са подадени от лица, които не притежават качеството страна по приключени граждански, административни или наказателни производства, или обвиняем, пострадал или ощетено юридическо лице по прекратени досъдебни производства, съгласно чл. 60а, ал. 2, т. 1 и 2 ЗСВ;

- 8 заявления не отговарят на изискването на чл. 60а, ал. 1 ЗСВ, а именно - да са подадени срещу актове, действия или бездействия на органите на съдебната власт, с които се нарушава правото им на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, и по тази причина ИВСС не е компетентен да разгледа подадените заявления;

- 11 заявления са изпратени на министъра на правосъдието със становище за връщане на заявителите, тъй като не са отстранени допуснатите в тях нередовности.

По информация от Министерство на правосъдието през 2019 г. са **сключени 265 споразумения, като общата изплатена сума за обезщетения е 620 200 лв.**

През 2019 г. Инспекторатът, на основание чл. 60м ЗСВ е изготвил и изпратил до Висшия съдебен съвет четири отчета – за всяко едно тримесечие на годината с информация за основните причини за нарушаване на разумния срок за разглеждане на делата, установени от проверяващите екипи от специализираното звено на ИВСС.

2. Приетите за основателни 110 заявления по наказателни дела са разпределени по апелативни райони, както следва:

- Апелативен район Бургас – 1 заявление;
- Апелативен район Варна – 5 заявления;
- Апелативен район Велико Търново – 5 заявления;
- Апелативен район Пловдив – 2 заявления;
- Апелативен район София – 97 заявления.

От разгледаните през 2019 г. основателни заявления, касаещи производства по наказателни дела 5 са с административнонаказателен характер, образувани по жалби срещу наказателни постановления, а 105 касаят производства за престъпления, както следва:

- Престъпления против личността – 32 бр.;
- Престъпления против брака, семейството и младежта – 1 бр.;
- Престъпления против собствеността – 32 бр.;

- Престъпления против стопанството – 7 бр.;
- Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната системи – 3 бр.;
- Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции – 6 бр.;
- Документни престъпления – 3 бр.;
- Престъпления против реда и общественото спокойствие – 4 бр.;
- Общоопасни престъпления – 17 бр.

Заявленията, по които през 2019 г. е констатирана най-голяма продължителност на наказателно производство са:

- Заявления с вх. рег. № РС-18-463/17.12.2018 г., вх. рег. № РС-18-464/17.12.2018 г., вх. рег. № РС-18-465/17.12.2018 г. и вх. рег. № РС-18-466/17.12.2018 г., подадени от заявителите в качеството на пострадали **и Заявление с вх. рег. № РС-18-312/11.09.2018 г.**, подадено от заявителя в качеството на подсъдим в проверяваното производство (ДП № 157/1997 г. по описа на ОСС – София, НОХД № 234/1998 г. по описа на СОС, НОХД № 23/2000 г. по описа на СОС, НОХД № 220/2000 г. по описа на СОС, ВЧНД № 822/2009 г.по описа на САС, ВЧНД № 1369/2012г. по описа на САС и ВНОХД № 360/2018 г. по описа на САС).

Общата продължителност на производството е 20 години, 8 месеца и 16 дни.

Проверяваното производство е образувано за престъпления по чл. 142а, ал. 4, пр. 3, вр. ал. 1, вр. чл. 20, ал. 2, вр. ал. 1, по чл. 142а, ал. 1, вр. чл. 20, ал. 2, вр. ал. 1 НК, по чл. 152, ал. 4, пр. 3, вр. ал. 1, т. 2, пр. 1 и 2 НК, по чл. 155, ал. 2, пр. 1 и 2 НК и по чл. 339, ал. 1, пр. 1 и 2 НК.

Поведение на компетентните органи:

Наказателното производство е водено срещу пет лица за престъпления по чл. 142а, ал. 4, пр. 3, вр. ал. 1, вр. чл. 20, ал. 2, вр. ал. 1, по чл. 142а, ал. 1, вр. чл. 20, ал. 2, вр. ал. 1 НК, по чл. 152, ал. 4, пр. 3, вр. ал. 1, т. 2, пр. 1 и 2 НК, по чл. 155, ал. 2, пр. 1 и 2 НК и по чл. 339, ал. 1, пр. 1 и 2 НК.

Забавянията в досъдебната фаза на наказателното производство, продължило 1 година, 2 месеца и 26 дни, се дължат на обстоятелството, че съдът на два пъти е прекратявал съдебното производство и е връщал делото на прокуратурата (с определение по НОХД № 234/1998 г. по описа на СОС и с разпореждане по НОХД № 23/2000 г. по описа на СОС) за отстраняване на допуснати съществени процесуални нарушения, довели до ограничаване правото на защита на обвиняемите. Времето, което е било необходимо на разследващите органи и на прокурора да изпълнят дадените от съда указания, е удължило производството с 5 месеца.

В съдебната фаза на процеса с най-голяма продължителност е НОХД № 220/2000 г. по описа на СОС, разглеждано в период от 17 години, 1 месец и 26 дни. По делото са насрочени 123 съдебни заседания, от които 94 заседания са

отложени без да се даде ход на делото поради наличието на процесуални пречки. 69 съдебни заседания са отложени поради неявяване на някой от петимата подсъдими и/или техните защитници поради обективни причини, две съдебни заседания са отложени поради неопределяне на адвокат от САК за служебен защитник на един от подсъдимите, 3 - поради нередовно призоваване на граждански ответник. Седемнадесет съдебни заседания са отложени поради отсъствие на член на съдебния състав, а други 2 – поради промяна в съдебния състав. На следващо място, за прекомерната продължителност на производството е допринесло обстоятелството, че поради промяна на три пъти в съдебния състав и с оглед спазване изискването на чл. 258 НПК за неизменност на състава, разглеждането на делото е започвало отначало (на 04.12.2002 г., поради преминаване на съдията-докладчик на работа във ВКС, на 05.06.2007 г., поради смърт на съдебен заседател и на 03.11.2009 г., по причина, която не е отразена по делото). Съдът е полагал значителни усилия с цел ускоряване разглеждането и решаването на делото - налагал е глоби на неявили се свидетели и на защитници, изменял е мерките за неотклонение на подсъдими, изисквал е представянето на доказателства за причините за неявяването им, назначавал е проверки и съдебни експертизи относно здравословното състояние на един от подсъдимите. Съдебните заседания са насрочвани през много кратки периоди от време, като са определяни и резервни дати за заседания. На един от подсъдимите е назначен резервен служебен защитник, наред с упълномощените от него защитници. Съдът е поискал съдействие по реда на международната правна помощ за призоваване на живеещ в чужбина свидетел на един от подсъдимите. На последно място, за прекомерната продължителност на производството е допринесло и обстоятелството, че мотивите към присъдата по делото са изготвени в нарушение на срока по чл. 308, ал. 2 НПК (ред. преди изм. с ДВ бр. 63/2017 г.) 6 месеца и 8 дни след обявяване на присъдата.

- Заявления с вх. рег. № РС-19-182/12.03.2019 г. и вх. рег. № РС-19-183/12.03.2019 г., подадени от заявителите в качеството на пострадали в проверяваното производство (предварително производство № 71/1999 г. по описа на ОСлО при ОП-Благоевград, пр.пр. № 1915/1999 г. по описа на ОП-Благоевград, НОХД № 303/2014 г. по описа на ОС-Благоевград, ВЧНД № 1108/2014 г. по описа на САС, НОХД № 463/2016 г. по описа на ОС-Благоевград, ВЧНД № 1201/2016 г. по описа на САС и ВНОХД № 113/2018 г. по описа на САС).

Общата продължителност на производството е 19 години, 3 месеца и 6 дни.

Проверяваното производство е образувано за престъпление по чл. 343, ал. 2, б. "б", пр. 2 НК (ред. ДВ бр.28/09.04.1982 г.).

Поведение на компетентните органи:

Забавянията в производството са допуснати в досъдебната му фаза и са в резултат на поведението на компетентните органи, изразяващо се в бездействие от страна на разследващите органи и неосъществяване от страна на прокуратурата на функциите по надзор и контрол върху провежданото разследване. Тази фаза на процеса е продължила от образуването му на 11.07.1999 г. до 17.09.2016 г., когато прокуратурата е внесла за втори път делото в съда с обвинителен акт - 17 години,

2 месеца и 6 дни (през това време в продължение на около 4 месеца, са разгледани НОХД № 303/2014 г. по описа на ОС-Благоевград и ВЧНД № 1108/2014 г. по описа на САС). Периодът от 8 години и 11 месеца (от 05.07.2002 г. до 14. 11.2002 г.; от 14.04.2006 г. до 17.10.2013 г.; от 24.03.2014 г. до 27.06.2014 г. и от 22.01.2015 г. до 06.10.2015 г.), през който производството е спряно, е включен в общата му продължителност, тъй като компетентните органи не са проявили нужното усърдие за издирване на подсъдимия, с цел преустановяване висящността на производството. Извършено е общодържавно издирване на подсъдимия, което не е било необходимо поначало, тъй като лицето никога не е имало известен адрес в страната. Същевременно международно издирване не е извършвано. Не са предприети и действия за изготвяне на Европейска заповед за арест, каквито указания са дадени в мотивната част на определението по ВЧНД № 1108/2014 г. по описа на САС, потвърждаващо разпореждането на ОС – Благоевград по НОХД № 303/2014 г., с което е прекратено съдебното производство и делото е върнато на ОП – Благоевград за отстраняване на допуснато съществено процесуално нарушение, изразяващо се в липса на основание за провеждане на задочно производство, като са дадени указания за издирване и провеждане на разпит на лицето. През големи периоди от време в хода на досъдебното производство не са извършвани никакви действия по разследването, а действията при изготвяне и изпълнение на съдебните поръчки не са провеждани експедитивно и прецизно, не са обмисляни възможностите за задочно разглеждане на делото в досъдебната фаза. В решението по ВНОХД № 113/2018 г. по описа на САС е посочено, че разследващите са разполагали с пълния процесуален инструментариум, включително и на международната помощ по наказателни дела, които ако са били използвани ефективно, забавянето на производството не би било прекомерно.

- Заявление с вх. рег. № РС-18-435/27.11.2018 г., подадено от заявителя в качеството на подсъдим в проверяваното производство (сл.д. № 397/2002 г. по описа на ССлС, пр.пр. № 5536/2002 г. по описа на СГП, ДП № 9/2014 г. по описа на СО - СП, пр.пр. № 556/2012 г. по описа на СП, пр.пр. № 38026/2012 г. по описа на СРП, НОХД № 4936/2003 г. по описа на СРС, НОХД № 1169/2012 г. по описа на СпНС, НОХД № 2686/2017 г. по описа на СпНС и НОХД № 7181/2018 г. по описа на СРС).

Общата продължителност на производството е 15 години, 11 месеца и 8 дни.

Проверяваното производство е образувано за престъпление по чл. 339, ал. 2 вр. с ал. 1 НК.

Поведение на компетентните органи:

За продължителността на делото в досъдебната му фаза от общо 6 години, 5 месеца и 20 дни е допринесло обстоятелството, че делото три пъти е връщано за допълнително разследване - 1 път преди внасянето му в съда - от прокурора на разследващите органи и 2 пъти след внасяне на делото в съда – от съда – на прокуратурата (с определение по НОХД № 4936/2003 г. по описа на СРС и с разпореждане по НОХД № 1169/2012 г. по описа на СпНС). При първото внасяне

на делото в съда СРС го е изпратил по компетентност на Специализираната прокуратура на основание влизане в сила на ЗИДНПК (обн., ДВ, бр. 13 от 2011 г.), с който била създадена Глава XXXI „а“ от НПК, а при второто - СпНС е върнал делото на СП поради допуснати процесуални нарушения. По този начин прокуратурата е допринесла за забавяне на производството с общо 4 години, 10 месеца и 1 ден, в който период делото е било връщано от съда на прокуратурата за отстраняването на допуснати нарушения на процесуалните правила при изготвяне на обвинителния акт. През посоченото време няма данни да са били извършвани процесуални действия за период от 1 година, 1 месец и 21 дни (от 07.12.2012 г., когато ДП е постъпило по компетентност в СРП до 22.01.2013 г., когато СРП е прекратила частично ДП и от 22.01.2013 г. до 28.01.2014 г., когато наблюдаващият прокурор при СРП е изготвил обвинителен акт), а 2 години, 6 месеца и 9 дни са били необходими на СП за съобщаване на обвиняемите на постановлението на Специализираната прокуратура за частично прекратяване на ДП. За период от 9 месеца и 21 дни (от 06.12.2016 г., когато са връчени всички съобщения на страните до 27.09.2017 г., датата, на която материалите по делото са изпратени на СпНС) също няма данни да са извършвани процесуални действия.

В съдебната фаза на производството основното забавяне е допуснато при разглеждане на НОХД № 4936/2003 г. по описа на СРС, продължило 9 години, 2 месеца и 11 дни. В периода от образуване на делото до 01.03.2005 г. са били насрочени 7 съдебни заседания, първото от които е отложено поради нередовно призоваване на двама от подсъдимите, а други 4 - поради неявяване по уважителни причини на защитниците на подсъдимите и заболяване на подсъдим. С протоколно определение от 01.03.2005 г. наказателното производство по делото е спряно за период от 4 години, 1 месец и 20 дни поради обективни причини - заболяване на един от подсъдимите. По време на спиране на делото, периодът от 3 години, 6 месеца и 29 дни е изключен от общата продължителност на производството, тъй като съдът е предприел необходимите действия за представяне на заключение по назначена съдебно-медицинска експертиза, която да установи актуалното здравословно състояние на подсъдимия и дали същият е можел да участва в наказателното производство. След възобновяване на делото са насрочени 17 съдебни заседания, 7 от които са отложени поради различни причини. Съдът е предприемал мерки чрез налагане на глоби и постановяване на принудително довеждане на подсъдимия. За прекомерната продължителност на производството е допринесло и обстоятелството, че в съответствие с принципа за неизменност на състава по чл. 258 НПК, делото е започвало четири пъти отначало поради преместване на друга длъжност, продължителен отпуск по болест или отвод на определените съдии-докладчици.

- Заявление с вх. рег. № РС-19-395/03.06.2019 г., подадено от заявителя в качеството на обвиняем в проверяваното производство (ДП № 2346/2004 г. по описа на 04 РУ-СДВР, пр.пр. № 24130/2004 г. по описа на СРП, ДП № 320/2004 г. по описа на НСлС, пр.пр. № 5906/2004 г. по описа на СГП).

Общата продължителност на производството е 14 години, 8 месеца и 26 дни.

Проверяваното производство е образувано за престъпление по чл. 346, ал. 2, т. 3 и т. 4, вр. ал. 1, вр. чл. 20, ал. 1 НК.

Поведение на компетентните органи:

Наказателното производство за целия му период е останало на досъдебна фаза и е прекратено на основание чл. 244, ал. 2, вр. чл. 244, ал. 1, т. 2 НПК с постановление от 05.03.2019 г. по пр.пр. № 24130/2004 г. по описа на СРП.

При разделянето на ДП № 320/2004 г. по описа на НСлС, пр.пр. № 5906/2004 г. по описа на СГП, наблюдаващите прокурори не са разпоредили да се приложат преписи от постановленията за привличане на обвиняем в отделените и изпратени на СРП дела, вкл. по ДП № 2346/2004 г. по описа на 04 РПУ-СДВР, за да се удостовери, че заявителят е привлечен и има качеството на обвиняем. По тази причина при спиране на делото с постановление от 27.08.2008 г. на основание чл. 244, ал. 1, т. 2 НПК (когато извършителят на престъплението не е разкрит), в нарушение на чл. 244, ал. 2 НПК, макар да е имало привлечен обвиняем, наказателното производство спрямо него не е било прекратено. Това е довело до увеличаване на продължителността на наказателното производство по отношение на заявителя.

3. Приетите за основателни 254 заявления по граждански, търговски и административни дела, разпределени по апелативни райони са, както следва:

- Апелативен район Варна – 2 заявления;
- Апелативен район Велико Търново – 3 заявления;
- Апелативен район Пловдив – 13 заявления;
- Апелативен район София – 236 заявления.

Разпределение на заявленията с оглед предмета на делото:

- По вещноправни спорове –48 бр.;
- По облигационни и търговски спорове относно задължения, основани на договори, непозволено увреждане и неоснователно обогатяване – 127 бр.;
- По семейноправни спорове и спорове относно наследство – 8 бр.;
- По трудови спорове – 30 бр.;
- Административни дела – 41 бр.

Заявленията, по които през 2019 г. е констатирана най-голяма продължителност на производство по граждански, търговски и административни дела са:

- Заявление вх. рег. № РС-19-237/29.03.2019 г. по описа на ИВСС, подадено от заявителя в качеството на ответник в проверяваното производство (гр.д. № 3498/1993 г. по описа на СРС, гр. д. № 8284/2012 г. по описа на СГС, гр. д. № 1230/2018 г.по описа на ВКС, гр.д. № 2898/1992 г. по описа на СРС, гр. д. № 364/1999 г. по описа на СГС, гр. д. № 400/2001 г. по описа на ВКС).

Проверяваното производство е образувано по искове с правно основание чл. 30, ал. 1 ЗН.

Общ период на производството: 25 години, 11 месеца и 26 дни.

Поведение на компетентните органи:

Производството по гр.д. № 3498/1993 г. по описа на СРС е продължило повече от 19 години и 2 месеца. В периода от 06.12.1994 г. до 23.03.2009 г. то е било спряно на основание чл. 182, ал. 1, б. „г" ГПК (отм.) до приключване на производството по гр.д. № 2898/1992 г. по описа на СРС, в което също са допуснати забавяния. В основното производство по гр.д. № 3498/1993 г. по описа на СРС са допуснати забавяния, свързани с възобновяването му след приключване на преюдициалното гр.д. № 2898/1992 г. по описа на СРС. Производството по преюдициалното дело е приключило с окончателен акт на 21.03.2002 г., а основното производство по гр.д. № 3498/1993 г. по описа на СРС е възобновено на 23.03.2009 г., т.е. със забавяне от 7 години. На следващо място, в това производство са насрочени 14 съдебни заседания, като 5 от тях са отложени, поради нередовно призоваване на страни, а други 8 - за събиране на доказателства.

Въззивното производство по гр. д. № 8284/2012 г. по описа на СГС е продължило 5 години и 9 месеца. В това производство са проведени 10 съдебни заседания, като те са насрочвани в интервали от 4 до 8 месеца. Освен това, решението по делото е постановено 1 година и 7 месеца след изтичане на установения в чл. 190 ГПК (отм.) 30-дневен срок.

Производството по преюдициалното гр.д. № 2898/1992 г. по описа на СРС, до приключването на което е било спряно това по гр.д. № 3498/1993 г. по описа на СРС, е продължило 9 години и 8 месеца. Образувано е по иск с правно основание чл. 7, ал. 1 ЗВСОНИ вр. чл. 108 ЗС. Основната причина за продължителността на делото е в това, че в първоинстанционното производство, продължило 6 години и 7 месеца, са насрочени 25 съдебни заседания, като 12 от тях са отложени, поради нередовна процедура по призоваване на страни.

- **Заявление вх. рег. № РС-19-449/04.07.2019 г.** по описа на ИВСС, подадено от заявителя в качеството на ответник в проверяваното производство (гр.д. № 1064/1993 г. по описа на СРС, гр.д. № 4364/1995 г. по описа на СГС, гр.д. № 3201/2018 г. по описа на ВКС).

Проверяваното производство е образувано по иск с правно основание чл. 7 ЗВСОНИ.

Общ период на производството: 25 години, 11 месеца и 3 дни.

Поведение на компетентните органи:

Производството по гр.д. № 4364/1995 г. по описа на СГС е продължило повече от 22 години и 9 месеца. Това производство е спирано от съда на осн. чл. 182, ал.1, б. „б" от ГПК (отм.) три пъти, като съдът не е предприел всички необходими действия за отстраняване на пречките за спиране на делото. За пръв път делото е спряно на 28.09.1998 г., поради смърт на единия ответник. С определение от 08.10.2002 г. съдът е прекратил производството по отношение на този ответник на основание чл. 183, ал. 2 ГПК (отм.), като е приел, че ищците не

са изпълнили задължението си да посочат наследници на починалия и адресите им, за което са уведомени още на 08.12.1998 г. Определението от 08.10.2002 г. за прекратяване на производството спрямо единия от ответниците е влязло в сила на 22.11.2002 г.

В периода от 16.01.2003 г. до 07.12.2004 г. производството по делото е спряно, поради смъртта на единия от ищците, като след възобновяване на производството 5 последователни съдебни заседания, насрочвани от съда до края на 2008 година са отложени, поради нередовно призоваване на наследниците му. На 28.02.2008 г. съдът отново е спрял производството по делото на осн. чл. 182, ал.1, б „б" от ГПК (отм.), и е изискал служебно удостоверение от общинската администрация за наследници на същия ищец. От полученото удостоверение е установено, че няма данни за това лице. В периода от 09.07.2008 г. до 22.07.2010 г. съдът е изискал последователно справки от Министерство на правосъдието, Столична община и МРРБ за гражданството на починалия ищец, за гражданската му регистрация и за регистрацията на наследодателя му, като за 2 години са събрани 4 справки. На 25.03.2011 г. по молба на единия от ищците съдът е разпоредил да се изготвят документи за съдебна поръчка от МП по реда на Регламент 1206/2001 г. до Кралство Великобритания за изготвяне на удостоверение за наследници на починалия ищец. Съществено забавяне е допуснато и при изпълнението на съдебната поръчка, като документите са предадени на куриер едва на 24.02.2015 г. т.е почти 4 години след разпореждането на съда.

- Заявления вх. рег. № РС-19-435/26.06.2019 г. и вх. рег. № РС-19-469/16.07.2019 г. по описа на ИВСС, подадени от заявителите в качеството на ищци в проверяваното производство (гр.д. № 1796/1996 г. по описа на РС – Стара Загора, гр.д. № 2678/1999 г. по описа на ОС – Стара Загора, гр.д. № 601/2000 г. по описа на ВКС, гр. дело № 163/2002г. по описа на ВКС, гр.д. № 661/2002 г. по описа на ОС – Стара Загора, гр. дело № 3963/2007 г. по описа на ВКС, гр. дело № 5038/2008 г. по описа на ВКС, гр. дело № 1343/2010 г. по описа на ВКС, гр. дело № 438/2011 г. по описа на ВКС, гр.д. № 1340/2016 г. по описа на ОС – Стара Загора, гр.д. № 834/2018 г. по описа на ВКС, гр.д. 2264/2018 г. по описа на ВКС, гр.д. № 2679/2002 г. по описа на РС – Стара Загора, гр.д. № 354/2004 г. по описа на ОС – Стара Загора, гр. дело № 896/2005 г. по описа на ВКС).

Проверяваното производство е образувано по иск с правно основание чл. 34 ЗС.

Общ период на производството: 20 години, 9 месеца и 21 дни.

Поведение на компетентните органи:

Производството по делото във фазата по допускане на делбата е продължило повече от 15 години. Причината за тази голяма продължителност не е свързана с отделни кратки забавяния, каквито са допуснати в производствата, колкото в обстоятелството, че то е разглеждано два пъти пред три съдебни инстанции. Отделно от това и двете разглеждания са приключвали с влязло в сила решение на ВКС за отхвърляне на иска за делба, които по – късно са отменени по

реда на производството за отмяна на влезли в сила решения. Делото е с висока правна сложност, обусловена от трудността да се установи кръга на лицата, които притежават материалноправна легитимация да участват в делбата. За пръв път искът е разгледан в производствата по гр.д. № 1796/1996 г. по описа на РС – Стара Загора, гр.д. № 2678/1999 г. по описа на ОС – Стара Загора, гр.д. № 601/2000 г. по описа на ВКС. С решение по гр.д. № 601/2000 г. по описа на ВКС от 31.07.2001 г. е потвърдено решението на въззивния съд за допускане на делбата и делото е изпратено на РС – Стара Загора за продължаване на съдопроизводствените действия във втората фаза на делбата. С решение от 08.07.2002 г. по гр. дело №163/2002 г. по описа на ВКС влязлото в сила решение за допускане на делбата е отменено и делото е върнато на ОС – Стара Загора, като при отмяната съдът е посочил, че правоприемство, каквото се опитват да докажат и двете страни в делбеното производство с прекратената през 1970 г. търговско – производствена кооперация, може да се доказва с нарочен установителен иск по чл. 97, ал.1 от ГПК (отм.) за установяване идентичност на членския състав на прекратената и новоучредената кооперация или с инцидентен установителен иск по чл.118 от ГПК (отм.), предявен направо в производството по допускане на делбата. По тези съображения, образуваното след отмяната гр.д. № 661/2002 г. по описа на ОС – Стара Загора е спряно в периода от 02.12.2002 г. до 02.10.2006 г. на основание чл. 182, ал. 1, б. „г" ГПК (отм.) до приключване на гр.д. № 2679/2002 г. по описа на РС – Стара Загора, образувано по предявен между съделителите иск на основание чл. 97, ал. 1 ГПК (отм.) за установяване на настъпило в полза на ищеца правоприемство по отношение на прекратена ТПК, чието имущество е обект на делбата.

Преюдициалното производство е с обща продължителност от 3 години и 6 месеца. Забавяне в движението му е допуснато пред касационната инстанция по гр. дело № 896/2005 г. по описа на ВКС, като единственото съдебно заседание в това производство е насрочено 1 година и 2 месеца след образуването му.

След възобновяване на основното производство по допускане на делбата с решение от 25.04.2007 г. по гр.д. № 661/2002 г. по описа на ОС – Стара Загора е допусната делба между трима съделители. Въззивното решение е отменено с решение от 29.08.2008 г. по гр.д. № 3963/2007 г. по описа на ВКС и искът за делба е отхвърлен.

С решение от 27.01.2011 г. по гр.д. № 1343/2010 г. по описа на ВКС е отменено влязлото в сила решение от 29.08.2008 г. по гр.д. № 3963/2007 г. по описа на ВКС и делото е изпратено на Районен съд – Стара Загора. Разглеждането на делото във втората фаза на делбата е започнало на 24.11.2011 г., като забавянето от 10 месеца до връщане на делото на РС – Стара Загора, се дължи на обстоятелството, че диспозитивът на решението е бил непълен, защото не е съдържал указания от коя фаза и пред кой съд трябва да продължи производството и това е обусловило връщане на делото за допълнително произнасяне от ВКС.

- Заявление вх. рег. № РС-18-460/27.11.2018 г., подадено от заявителя в качеството на ищец в проверяваното производство (гр.д. № 12672/1985 г. по описа

на СРС, гр.д. № 1982/1986 г. по описа на СГС, гр.д. № 3120/1986 г. по описа на СГС, гр.д. № 692/1986 г. по описа на СРС, гр.д. № 2044/1988 г. по описа на СГС, гр.д. № 958/1992 г. по описа на ВС, ч.гр.д. № 119/2009 г. по описа на ВКС, гр.д. № 10146/2011 г. по описа на СГС, гр.д. № 2061/2016 г. по описа на ВКС).

Проверяваното производство е образувано по иск с правно основание чл. 34 ЗС.

Общ период на производството: 25 години, 9 месеца и 15 дни.

Поведение на компетентните органи:

Производството по делото на практика е продължило повече от 30 години, но периодът, от който заявителят може да се оплаква тече от 07.09.1992 г., тъй като от тази дата ЕКЗПЧОС е в сила по отношение на Република България. Съгласно практиката на ЕСПЧ, при преценка дали продължителността на дадено съдебно производство е разумна се взема под внимание общият период на делото след влизане в сила на Конвенцията, като по делата, започнали преди тя да е влязла в сила по отношение на държавата, трябва да се отчете на какъв етап е било производството към този момент. В конкретния случай, към 07.09.1992 г. делото е разглеждано от въззивната инстанция в първата фаза на делбата по гр.д. № 2044/1988 г. по описа на СГС. Тази фаза на производството е приключила с решение от 04.08.1993 г. по гр.д. № 958/1992 г. по описа на ВС т.е относимият за заявителя период на производството е близо 26 години, като този период почти изцяло е обхванат от втората фаза на съдебната делба.

В първоинстанционното производство във фазата по извършване на делбата по гр.д. № 692/1986 г. по описа на СРС, продължило близо 6 години, са допуснати забавяния, свързани с организацията на съдебните заседания и с призоваването на страните. По делото са насрочени 20 съдебни заседания, като 18 от тях са отложени, поради нередовно призоваване на страни по делото. Само две от отлаганията на съдебните заседания се дължат на обективни причини като призоваване на нови страни при приемство в процеса, чиито адрес не е известен по делото и установяването му налага съдът да извърши допълнителни действия.

На 21.09.1999 г. в първоинстанционното производство по гр.д. № 692/1986 г. по описа на СРС един от ответниците по делото е подал молба за възстановяване на влязлото в сила решение по допускане на делбата, постановено по гр.д. № 2044/1988 г. по описа на СГС. С обстоятелството на изгубване на цитираното решение и последвалото го производство по възстановяване са свързани най – сериозните забавяния по делото. На 07.10.1999 г. делото е изпратено на СГС за извършване на процедура за възстановяване на изгубено решение. В производството по възстановяване на решението са проведени 7 съдебни заседания, като те са отлагани основно за конституиране и призоваване на наследниците на починали страни. С определение от 27.01.2005 г. СГС е отказал да възстанови решението по гр.д. № 2044/1988 г. по описа на СГС, като е посочил, че по делото липсват данни за индивидуализиране на делбените имоти. Съобщаването на цитираното определение е продължило 3 години, тъй като след постановяването му са починали трима от ответниците и съдът е трябвало да

установи наследниците им, да ги конституира в производството и да ги уведоми за постановеното определение.

На 20.11.2009 г. делото е изпратено на ВКС. С определение от 16.06.2010 г. по ч.гр.д. № 119/2009 г. на ВКС обжалваното определение от 27.01.2005 г. на СГС, с което е отказано възстановяването на изгубеното решение по гр.д. № 2044/1988 г. по описа на СГС е потвърдено и делото е изпратено на СРС за продължаване на съдопроизводствените действия по гр.д. № 692/1986 г. по описа на СРС. На 07.07.2011 г. СРС е изпратил делото на СГС за указания с какви действия следва да продължи производството, тъй като с отказа на съда по молбата за възстановяване на решението по гр.д. № 2044/1988 г. по описа на СГС, делото се оказва образувано пред СРС във фазата по извършване на делбата без по него да съществува реално окончателното решение по допускане на делбата, с което са определени делбените имоти, кръга на съделителите и техните квоти. По делото в СГС е образувано гр.д. № 10146/2011 г. по описа на СГС. С разпореждане от 21.11.2011 г. съдът е квалифицирал производството като такова за възстановяване на съдебното решение по гр.д. № 2044/1988 г. по описа на СГС, а то е приключило с решение от 14.07.2015 г. В резултат на описаните действия, производството по възстановяване на влязлото в сила решение по гр.д. № 2044/1988 г. по описа на СГС е продължило почти 16 години и след приключването му делото е върнато на СРС за продължаване на съдопроизводствените действия във фазата по извършване на делбата.

4. Основни причини, водещи до нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок.

Причините, водещи до прекомерна продължителност на съдебните, прокурорските и следствените дела са определени след анализ на практиката по прилагането на глава трета „а" ЗСВ от Инспектората към ВСС и са свързани само с процесуалните действия на органите на съдебната власт, тъй като единствено в тази хипотеза държавата носи отговорност за нарушаване правото на разглеждане на делата в разумен срок. Те се обуславят от спецификите в законодателната уредба на отделните наказателни, граждански и административни производства и по тази причина имат устойчив характер. Част от групите причини се отнасят само за производствата по граждански, търговски и административни дела или само за производствата по наказателни дела, а други са общи за всички производства.

4.1. Недобра подготовка на делата за разглеждане в открито съдебно заседание (общо за всички производства).

В тази група се включват пропуските на съда да извърши всички необходими процесуални действия по подготовка на делото за разглеждане в открито съдебно заседание, определени в приложимия процесуален закон. Най-често резултатът от тези пропуски се изразява в отлагане на съдебни заседания, за да се извършат пропуснатите действия (например, за да се произнесе съдът по редовността на исковата молба, по допустимостта на някои доказателства и др.).

Проверяващите състави са констатирали следните пропуски в подготовката на делата за разглеждане в съдебно заседание:

- несвоевременно произнасяне на съдията-докладчик по предварителните въпроси и насрочване на първото открито съдебно заседание (Заявления с вх. рег. № РС-19-374/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-375/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-376/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-377/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-378/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-379/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-380/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-381/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-382/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-383/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-384/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-385/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-386/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-387/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-388/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-389/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-390/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-510/05.08.2019 г., вх. рег. № РС-19-511/05.08.2019 г. и др.). В голяма част от разгледаните през 2019 г. основателни заявления проверяващите екипи са посочили като основна причина за продължителността на производството обстоятелството, че съдът е постановявал определението си по чл. 140 ГПК, с което се произнася по всички предварителни въпроси и насрочва делото за разглеждане в открито съдебно заседание в периоди от 3 месеца до 3 години и 8 месеца след постъпване на отговора на исковата молба от ответника (Заявления с вх. рег. № РС-18-400/02.11.2018 г., вх. рег. № РС-18-441/29.11.2018 г., вх. рег. № РС-18-402/02.11.2018 г. , вх. рег. № РС-19-137/19.02.2019 г. и др.). Проблемът за несвоевременното произнасяне на съда по предварителните въпроси и насрочването на делото се наблюдава основно по граждански дела, тъй като в ГПК липсва изрична уредба на процесуалния срок, в който съдът следва да се произнесе. Това обстоятелство е посочвано от ИВСС и в предходни отчетни доклади.

- пропуски в разрешаването на всички предварителни въпроси - конституиране на страните, допускане на доказателства, насрочване на открито съдебно заседание (Заявление вх. рег. № РС-18-397/29.10.2018 г., Заявления с вх. рег. № РС-19-528/14.08.2019 г., вх. рег. № РС-19-529/14.08.2019 г. и вх. рег. № РС-19-530/14.08.2019 г. и др.).

- формализъм при призоваването на страните по делото (Заявление с вх. рег. № РС-18-401/02.11.2018 г. и вх. рег. № РС-19-56/28.01.2019 г.).

По граждански, търговски и административни дела е установено и:

- несвоевременно конституиране на страните по делото (Заявления с вх. рег. № РС-19-374/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-375/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-376/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-377/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-378/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-379/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-380/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-381/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-382/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-383/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-384/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-385/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-386/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-387/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-388/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-389/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-

390/27.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-118/14.02.2019 г., вх. рег. № РС-19-322/25.04.2019 г., вх. рег. № РС-19-323/25.04.2019 г. и вх. рег. № РС-19-324/25.04.2019 г. и др.);

- отмяна на хода по същество след обявяване на делото за решаване, възобновяване на производството и насрочване на делото за разглеждане в съдебно заседание (Заявления с вх. рег. № РС-19-80/04.02.2019 г., вх. рег. № РС-19-44/30.04.2019 г. и вх. рег. № РС-19-44/30.04.2019 г. и др.).

По наказателни дела е установено и несвоевременно изпълнение от страна на съда на задължението му по чл. 248, ал. 2, т. 3 НПК (ред. преди изм. с ДВ бр. 63/2017 г.) да извърши проверка за допуснати на досъдебното производство отстраними съществени нарушения на процесуалните правила, водещо до прекратяване на съдебното производство с протоколно определение на основание чл. 288 НПК (ред. преди изм. с ДВ бр. 63/2017 г.) и връщането му на прокуратурата. Пример за това как върху продължителността на производството се отразяват пропуските на съда да разреши всички предварителни въпроси по делото преди да го внесе за разглеждане в открито заседание са констатациите на проверяващия състав при извършената проверка по Заявление с вх. рег. № РС-18-342/28.09.2018 г. Установено е, че при първото разглеждане на делото от първоинстанционния съд, в производството по НОХД № 333/2013 г. по описа на РС-Мездра съдията-докладчик не е изпълнил задълженията си по чл. 249, ал. 1 и 2, вр. чл. 248, ал. 2, т. 3 НПК (ред.преди изм. ДВ бр. 63/2017 г.) при проверката на материалите във фазата на подготвителните действия за разглеждане на делото в съдебно заседание да установи дали са налице допуснати съществени нарушения на процесуалните правила в досъдебната фаза на производството. След 15 съдебни заседания по делото, в последното проведено заседание съдията е констатирал, че са налице допуснати от страна на прокуратурата процесуални нарушения, прекратил е с определение съдебното производство и е върнал делото на РП-Мездра. Това обстоятелство е имало за пряка последица забавяне на съдебната фаза на производството с 1 година, 1 месец и 19 дни.

4.2. Недостатъчно добра организация на процесуалните действия. Нарушаване на процесуалните срокове за насрочване и разглеждане на делата. Лоша организация на доказателствената дейност (общо за всички производства).

- неспазване на предвидените от процесуалните закони срокове за насрочване на делата (чл. 247а, ал.2 НПК, чл. 252 (ред.преди изм. ДВ бр. 67/2017 г.) и чл. 157, ал. 1, изр. 2 АПК). И през 2019 г., при разглеждане на голяма част от основателните заявления, проверяващите състави са установили, че делата са насрочвани за разглеждане в съдебно заседание в нарушение на законоустановените срокове, в периоди от 4 месеца до 1 година и 6 месеца от образуване на делото. Продължава да се наблюдава установеното и в предходни отчетни доклади, първото открито заседание по касационни дела, образувани пред Върховния административен съд, да бъде насрочвано в периоди от 7 месеца до 1

година и 5 месеца от образуването на делото (например по Заявления с вх. рег. № РС-19-159/01.03.2019 г., вх. рег. № РС-19-162/05.03.2019 г., вх. рег. № РС-19-163/05.03.2019 г., вх. рег. № РС-19-166/05.03.2019 г., вх. рег. № РС-19-167/05.03.2019 г., вх. рег. № РС-19-168/06.03.2019 г., вх. рег. № РС-19-169/06.03.2019 г., вх. рег. № РС-19-171/07.03.2019 г., вх. рег. № РС-19-172/07.03.2019 г., вх. рег. № РС-19-173/07.03.2019 г., вх. рег. № РС-19-174/07.03.2019 г., вх. рег. № РС-19-175/07.03.2019 г., вх. рег. № РС-19-180/08.03.2019 г., вх. рег. № РС-19-119/15.02.2019 г. и др.). В част от разгледаните основателни заявления като основна причина за продължителността на производството проверяващите състави са посочили именно това обстоятелство;

- насрочване на съдебните заседания през големи периоди от време (общо за всички производства). Проверяващите състави на ИВСС и през 2019 г. са констатирали, че отлагането на съдебните заседания през големи периоди от време се отразява съществено върху общата продължителност на делата (напр. Заявления с вх. рег. № РС-19-513/07.08.2019 г., вх. рег. № РС-19-514/07.08.2019 г. и вх. рег. № РС-19-516/07.08.2019 г., по които е констатирано, че във въззивното производство по гражданско дело по описа на Софийския градски съд, продължило 7 години и 9 месеца, са допуснати забавяния, свързани с организацията на съдебните заседания. По делото са насрочени 13 съдебни заседания, 11 от които отложени за изготвяне на съдебно-техническа експертиза, през интервали между 6 и 9 месеца.) Проверяващите състави на ИВСС са направили такива констатации и при проверките на Заявления с вх. рег. № РС-19-608/18.10.2019 г., вх. рег. № РС-19-614/21.10.2019 г. и вх. рег. № РС-19-615/21.10.2019 г., и др.) Всички заявления, по които е констатирано, че продължителните периоди между съдебните заседания са основната причина, довела до нарушаване на правото на разглеждане на делата в разумен срок, се отнасят до производства по съдебни дела, разглеждани от Софийски районен съд и Софийски градски съд. Проблемът с високата натовареност на посочените съдилища, която обективно се отразява на бързината на съдебните производства е разглеждан от ИВСС и в предходни отчетни доклади. Това обстоятелство, съгласно практиката на ЕСПЧ в такива случаи, не изключва отговорността на държавата за вреди от бавно правосъдие, тъй като последната е длъжна да организира правосъдната си система по начин, който да гарантира своевременното приключване на делата;

- недобра организация на съдебните състави при допускане и събиране на доказателствата. За поредна година е констатирано безкритично уважаване на всички искания на страните за събиране на доказателства. Голям брой открити съдебни заседания са отлагани без да са налице основателни причини (напр. по Заявления с вх. рег. № РС-18-449/06.12.2018 г., вх. рег. № РС-19-9/11.01.2019 г., вх. рег. № РС-19-11/14.01.2019 г., вх. рег. № РС-19-12/14.01.2019 г., вх. рег. № РС-19-13/14.01.2019 г. и вх. рег. № РС-19-14/14.01.2019 г. е констатирано, че забавяния в движението на делото са допуснати най-вече във въззивното производство по гражданско дело по описа на Софийски градски съд. Въззивната

инстанция е разглеждала делото в продължение на 7 години и 2 месеца. Проведени са 12 съдебни заседания, 8 от които са отложени за събиране на писмени доказателства и за изготвяне на една СТЕ и една ССчЕ, с които на практика са установявани същите факти, които са били установени в първоинстанционното производство).

По наказателни дела също е установена лоша организация на съдебни състави при събиране на доказателствата (напр. по Заявление с вх. рег. № РС-19-401/05.06.2019 г. проверяващият състав е констатирал, че първоинстанционният съд (СРС) при разглеждане на делото е насрочил 17 съдебни заседания, на 7 поредни от които не е дал ход, поради невъзможност да бъде призован един от свидетелите. Съдът е изискал справки за установяване на адреса му по местоживеене, указал е да се изпрати писмо до ОЗ „Охрана" за принудителното му довеждане, но независимо от предприетите действия свидетелят не е бил открит. В поредно съдебно заседание съдът е дал ход на делото и със съгласие на страните е прочел показанията на посочения свидетел);

- продължителни срокове по администриране на подаваните срещу изготвените съдебни актове жалби (напр. Заявления с вх. рег. № РС-19-398/03.06.2019 г., вх. рег. № РС-19-353/21.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-354/21.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-355/21.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-356/21.05.2019 г. и др.).

4.3. Неспазване на законоустановените срокове за постановяване на съдебните актове (общо за всички производства).

По редица разгледани през 2019 г. основателни заявления, основното забавяне в производството, което е имало за последица увеличаване общата му продължителност, се изразява в бездействие на различните по степени съдилища при обявяване на съдебните актове в предвидените от процесуалните закони срокове. По някои от разгледаните производства тези забавяния са в продължение на години. За част от заявленията, касаещи наказателни производства е констатирано, че те са станали причина за изтичане на абсолютния давностен срок за наказателно преследване (Заявления с вх. рег. № РС-19-255/02.04.2019 г. и вх. рег. № РС-19-5/09.01.2019 г.).

- по граждански, търговски и административни дела (чл. 235, ал. 5 ГПК и чл. 172, ал. 1 АПК): напр. Заявления с вх. рег. № РС-19-439/28.06.2019 г. , вх. рег. № РС-19-450/05.07.2019 г. и вх. рег. № РС-19-413/13.06.2019 г., по първото от които е констатирано, че съдебното решение на първоинстанционния съд (СРС) е постановено 3 години и 10 месеца след изтичане на установения в чл. 235, ал. 5 ГПК 1-месечен срок. По заявление с вх. рег. № РС-19-373/27.05.2019 г. е установено, че съдебното решение на първоинстанционния съд по гражданско дело по описа на Софийски районен съд е постановено 5 години и 1 месец след обявяване на делото за решаване по реда на чл. 239 ГПК.

- по наказателни дела (чл. 308 и чл. 340 НПК). По Заявление с вх. рег. № РС-19-67/31.01.2019 г. е констатирано, че първоинстанционният съд е изготвил

мотивите към присъдата, постановена по НОХД №15306/2013 г. по описа на СРС 2 години, 3 месеца и 1 ден след обявяването й, в нарушение на срока по чл. 308, ал. 1 НПК. Проверяващият състав, разгледал заявлението е констатирал, че въззивният съд, при разглеждане на делото, също е постановил съдебния си акт в нарушение на срока по чл. 340, ал. 1 НПК (ред. преди изм. ДВ бр. 63/2019 г.) - 11 месеца и 16 дни след последното съдебно заседание.

По Заявление с вх. рег. № РС-19-255/02.04.2019 г. е констатирано, че първоинстанционният съд (СРС) е изготвил мотивите към постановената по делото присъда в нарушение на срока по чл. 308, ал. 1 НПК с 1 година и 6 месеца, което е имало за последица прекратяване на наказателното производство поради изтичане на абсолютния давностен срок за наказателно преследване от въззивния съд. Такава е била и констатацията на проверяващия състав при разглеждането на Заявление с вх. рег. № РС-19-5/09.01.2019 г., който е установил, че съдът е забавил изготвянето на мотивите към постановената по НОХД № 14150/2012 г. по описа на СРС присъда с около 1 година и 3 месеца, в нарушение на срока по чл. 308, ал. 1 НПК.

4.4. Непознаване на материалния и процесуалния закон - причина за отмяна на съдебните актове по реда на инстанционния контрол (общо за всички производства).

По част от разгледаните основателни заявления като причина за голямата продължителност на производството е посочено непознаването на материалния и процесуалния закон, което е имало за последица постановяване на неправилни съдебни актове. Последващата им отмяна в някои от законовите хипотези има за последица ново разглеждане на делото от по-ниските по степен съдилища, което обстоятелство съществено се отразява върху продължителността на делата.

- по граждански, търговски и административни дела: по Заявления с вх. рег. № РС-19-515/07.08.2019 г., вх. рег. № РС-19-520/09.08.2019 г. и вх. рег. № РС-19-524/12.08.2019 г. е констатирано, че при първото разглеждане на делото, в производствата по гр.д. № 5450/2009 г. по описа на СГС, гр.д. № 2071/2011 г. по описа на САС и гр.д. № 234/2012 г. по описа на ВКС е допуснато забавяне, тъй като те са проведени без участието на необходим другар в процеса в лицето на съпруга на един от ответниците. По тази причина решението по гр.д. № 234/2012 г. по описа на ВКС е отменено с решение по гр.д. № 4915/2013 г. по описа на ВКС, образувано по реда на чл. 303 и сл. ГПК, а делото е върнато на Софийски градски съд за ново разглеждане от друг състав на съда. По този начин разглеждането на предявения иск е започнало отначало 4 години и 6 месеца след подаване на исковата молба. Подобни констатации са направени и при разглеждане на Заявление вх. рег. № РС-19-337/13.05.2019 г. и др.;

- по наказателни дела: Например по Заявление с вх. рег. № РС-19-368/23.05.2019 г. е констатирано, че основните забавяния в наказателното производство, прекратено с определение от 11.12.2018 г. по НЧХД № 20658/2017 г. по описа на СРС поради изтичане на абсолютната погасителна давност, са

допуснати при първото разглеждане на делото от СРС. Допуснатите от първоинстанционния съд процесуални нарушения при разглеждане на делото са имали за последица отмяна по реда на инстанционния контрол на постановената присъда и връщане на делото за ново разглеждане от друг състав на СРС. Това обстоятелство е довело до забава на производството с 2 години, 5 месеца и 3 дни.

По Заявление с вх. рег. № РС-19-518/08.08.2019 г. е констатирано, че при първото разглеждане на делото от първоинстанционния съд (СРС) съдията-докладчик не е изпълнил процесуалните си задължения по чл. 248, ал. 1, т. 3 НПК (ред. преди изм. ДВ бр. 63/2017 г.), поради което постановената по делото присъда е отменена от СГС и делото е върнато на прокурора. Това е довело до увеличаване на общата продължителност на наказателното производство с периода на разглеждане на НОХД № 17655/2006 г. по описа на СРС.

4.5. Голяма продължителност на наказателното производство във фазата на досъдебното производство (за производства по наказателни дела).

При разглеждане на основателните заявления, съдържащи оплаквания относно продължителността на производства по наказателни дела, многократно е констатирано, че досъдебните производства не се организират, ръководят и провеждат по начин, който да осигури приключване на наказателното производство в разумен срок. Проверяващите състави и през 2019 г. са установили продължителни периоди от време, през които разследващите органи не са извършвали следствени действия или са извършвали епизодични такива (напр. Заявления с вх. рег. № РС-19-182/12.03.2019 г., вх. рег. № РС-19-183/12.03.2019 г., вх. рег. № РС-19-176/07.03.2019 г., вх. рег. № РС-19-415/17.06.2019 г. и др.). Констатирани са допуснати от органите на досъдебното производство съществени процесуални нарушения, довели до многократно връщане на делото от съда, при това на едно и също основание (напр. Заявления с вх. рег. № РС-18-324/19.09.2018 г., вх. рег. № РС-19-447/03.07.2019 г., вх. рег. № РС-19-350/22.05.2019 г. и др. По последното посочено заявление проверяващият състав е констатирал, че в периода от 02.11.2005 г. до 24.08.2010 г. наблюдаващият прокурор от СРП е внасял делото с обвинителен акт в съда общо седем пъти, като съдът шест пъти е прекратявал съдебното производство и е връщал делото на прокуратурата за отстраняване на допуснати съществени процесуални нарушения, довели до ограничаване правото на защита на обвиняемия.).

По част от разгледаните заявления е установено неспазване на процесуалните срокове за разследване, както и многократно изготвяни, изцяло формални и немотивирани искания за продължаване на срока за разследване (напр. Заявления с вх. рег. № РС-19-358/21.05.2019 г. и вх. рег. № РС-19-359/21.05.2019 г.) И през 2019 г. проверяващите състави са констатирали случаи на пасивност от страна на властите и следствените органи в издирване на свидетели и събиране на доказателства (напр. по Заявления с вх. рег. № РС-19-539/26.08.2019 г., вх. рег. № РС-19-540/26.08.2019 г. и вх. рег. № РС-19-541/26.08.2019 г. е установено, че наказателното производство е било спирано за

период от 6 години и 4 месеца (от 18.10.2010 г. до 06.02.2017 г.) на основание чл. 25, т. 2 НПК (ред. преди изм. ДВ бр. 63/2017 г.) поради невъзможност да бъде установен адреса по местоживеене на обвиняемия. През този период компетентните органи не са положили всички необходими усилия за установяване местонахождението му, с цел отпадане на пречките, довели до спирането). През 2019 г., както и през предходните години са разгледани заявления, по които е установено, че дела, продължили дълъг период от време, са останали на фазата досъдебното производство и са прекратени поради изтичане на абсолютната давност за наказателно преследване (Заявление с вх. рег. № РС-18-408/06.11.2018 г. и др.).

4.6. Несъобразяване с практиката на Европейския съд по правата на човека по прилагането на чл. 6 КЗПЧОС в частта ѝ за приоритетно разглеждане на дела, представляващи особен интерес за страните (за производства по граждански дела).

Съгласно практиката на ЕСПЧ значимостта на делото за лицето обикновено се извежда от неговия предмет. Дела по трудови спорове (особено ако се отнасят за трудови възнаграждения или незаконно уволнение), дела за пенсии, за упражняване на родителски права, дела на тежко болни хора, на задържани лица и др. трябва да се разглеждат по-бързо и с предимство. През 2019 г. при разглеждане на подадените в ИВСС по реда на глава трета „а" ЗСВ заявления, са установени случаи на дела, по които съдът не е съобразил, че предметът им представлява особен интерес за страните и това налага приоритетното им разглеждане. Тази констатация е направена основно спрямо производства по трудови дела (Заявление с вх. рег. № РС-19-367/15.04.2019 г. - за производство, образувано по искове с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 1, т. 2 и т.3 КТ, във вр. с чл. 225, ал. 1 КТ, продължило 6 години, 7 месеца и 18 дни, Заявление с вх. рег. № РС-19-484/03.06.2019 г. - за производство, образувано по искове с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 1, т. 2 и т. 3 КТ, продължило 6 години, 1 месец и 22 дни, Заявление с вх. рег. № РС-19-587/07.10.2019 г. - за производство, образувано по искове с правно основание чл. 344, ал. 1, т.1, т. 2 и т. 3 вр. с чл. 225, ал. 1 КТ, продължило 4 години, 2 месеца и 15 дни и др.).

4.7. Прекомерна продължителност на производства, за които законът е предвидил кратки срокове за разглеждането им (за производства по граждански дела) – бързи производства и заповедни производства.

За поредна година се установява нарушаване на разумния срок по производства, за които законодателят е предвидил кратки процедури и срокове, в отклонение на правилата, приложими в общия исков процес. Причини за установената голяма продължителност на тази категория дела са неспазването от страна на съда (констатацията е направена, както за първата, така и за въззивните инстанции) на предвидените срокове за подготовка на делото за разглеждане в открито заседание, насрочване на заседанията, обявяване на съдебното решение

(напр. Заявление с вх. рег. № РС-18-430/23.11.2018 г – производство, протекло по реда на глава Двадесет и пета „Бързо производство“ от ГПК, за което са предвидени съкратени срокове. Първоинстанционното производство пред Софийски районен съд е продължило 5 години и 2 месеца. Основната причина за продължителността му е свързана с поведението на съда, който се е произнасял в нарушение на законоустановените срокове. Определението на основание чл. 312, ал. 1 ГПК, с което съдът се произнася по всички предварителни въпроси и насрочва открито съдебно заседание, е постановено 6 месеца след постъпване на отговор на исковата молба от ответника. Съдебното решение е постановено 2 години и 2 месеца след изтичане на установения в чл. 316 ГПК 2-седмичен срок. Разпореждането на съда за изпращане на въззивната жалба на СГС е постановено повече от 1 година и 8 месеца след изтичане на установения в чл. 263, ал. 1 ГПК 2-седмичен срок за отговор на въззивната жалба.).

След обобщаване и анализ на производствата по глава трета „а“ ЗСВ, разгледани от ИВСС през 2019 г. се налагат следните изводи:

1. В почти всички от разгледаните по реда на глава трета „а” ЗСВ приключили съдебни дела и прокурорски преписки и през 2019 г. проверяващите екипи на ИВСС са констатирали по две или повече отделни нарушения на органите на съдебната власт, обусловили краен извод в констативните протоколи за нарушаване на принципа за разглеждане и решаване на делата в разумен срок.

2. За поредна година проверяващите състави констатират, че основна причина за нарушаване на разумния срок за разглеждане на делата е неспазване на установените процесуални срокове по образуване, движение и приключване на делата.

3. И през 2019 г. се запазва тенденцията от предходни години големият процент от разгледаните заявления, по които е констатирано нарушаване правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок, да са срещу действия на органи на съдебната власт на територията на Софийския апелативен район – 88 % от заявленията по наказателни дела и 92% от заявленията по граждански, търговски и административни дела;

4. За поредна година се установява, че за нарушаването на разумния срок за разглеждане на делата са допринесли или се дължат изцяло на действията на съдии, за които Инспекторатът е отправял предложения за налагане на дисциплинарни наказания (напр. Заявления с вх. рег. № РС-18-400/02.11.2018 г., вх. рег. № РС-18-436/27.11.2018 г., вх. рег. № РС-18-430/23.11.2018 г., вх. рег. № РС-18-469/19.12.2018 г., вх. рег. № РС-19-84/07.02.2019 г., вх. рег. № РС-19-253/23.05.2019 г., вх. рег. № РС-19-67/31.01.2019 г. и др. – за съдии от СРС, а Заявления с вх. рег. №РС-18-449/06.12.2018 г., вх. рег. №РС-19-9/11.01.2019 г., вх. рег. №РС-19-11/14.01.2019 г., вх. рег. №РС-19-12/14.01.2019 г., вх. рег. №РС-19-13/14.01.2019 г. и вх. рег. №РС-19-14/14.01.2019 г., заявление вх. рег. №РС-19-82/06.02.2019 г., вх. рег. № РС-19-17/15.01.2019 г., вх. рег. № РС-19-219/26.03.2019 г. и – за съдии от СГС);

5. Запазва се констатираното и през предходни отчетни периоди, че първото открито заседание по касационни дела, образувани пред Върховния административен съд е насрочвано от 7 месеца до 1 година и 5 месеца от образуването на делото (например по Заявления с вх. рег. № РС-19-174/07.03.2019 г., вх. рег. № РС-19-175/07.03.2019 г., вх. рег. № РС-19-180/08.03.2019 г., вх. рег. № РС-19-119/15.02.2019 г., и др. е констатирано, че основното забавяне в движението на делата пред Върховния административен съд се изразява в това, че първото съдебно заседание е насрочено в посочените по-горе периоди след образуването на делото).

6. Почти всички заявления, по които е констатирано, че продължителните периоди между съдебните заседания са основната причина, довела до нарушаване на правото на разглеждане на делата в разумен срок, се отнасят до производства по съдебни дела, разглеждани от Софийски районен съд и Софийски градски съд, като това се дължи главно на високата натовареност на посочените съдилища.

VIII. ДЕЙНОСТ ПО ПРОВЕРКА НА ИМУЩЕСТВЕНИТЕ ДЕКЛАРАЦИИ НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ И СЛЕДОВАТЕЛИТЕ

През отчетната 2019 г. ИВСС продължи извършването на проверки на декларациите за имущество и интереси на съдиите, прокурорите и следователите, подавани по реда на глава девета, раздел Iа ЗСВ.

В периода 01.01.2019 г. – 31.12.2019 г. са подадени **4161 ежегодни декларации** за имущество и интереси за 2018 г., **90 встъпителни декларации, 86 финални декларации при освобождаването от длъжност и 74 декларации една година след подаване на финалната декларация** при освобождаване от длъжност.

Подадени са и **402 декларации за промяна** в декларирани обстоятелства в декларациите по чл. 175а ал. 1, т. 1 ЗСВ в частта за интересите и за произхода на средствата при предсрочно погасяване на задължения и кредити (чл. 175а, ал. 1, т. 2 ЗСВ).

Общо проверени и обработени са 4813 декларации. В хода на проверките е извършена съпоставка между декларираните обстоятелства за имуществото на съдиите, прокурорите и следователите, на техните съпрузи или лицата, с които се намират във фактическо съжителство на съпружески начала, както и на ненавършилите им пълнолетие деца, и получената информация от съответните публични регистри, в които тези обстоятелства подлежат на вписване, обявяване или удостоверяване. Фактически е проверено имуществото на 10375 лица, включително наличностите по банковите им сметки към 31 декември 2018 г. Установени са 630 несъответствия, от които 628 са отстранени чрез подаването на коригираща декларация в 14-дневния срок по чл. 175ж, ал. 2 ЗСВ. В две от декларациите несъответствията не бяха отстранени в посочения срок, поради което са образувани допълнителни проверки по реда на чл. 175з ЗСВ, които към

момента на изготвяне на доклада не са приключили.

През 2019 г., във връзка с допуснати нарушения на задължението за подаване на декларации за имущество и интереси в законоустановените срокове, са образувани **общо 30 административнонаказателни производства, за разлика от 2018 г., през която образуваните такива бяха 55**, което свидетелства за намаляване броя на неподадените в срок декларации през 2019 г. в сравнение с 2018 г. и води до извод, че все по-малко задължени лица допускат нарушения по чл. 408а ЗСВ.

От образуваните през 2019 г. 30 административнонаказателни производства, статистиката сочи, че:

- 3 са срещу лица, неподали в срок встъпителна декларация (чл. 175в, ал. 1, т. 1 ЗСВ). По тези производства са издадени 3 наказателни постановления, едно от които е влязло в сила. Две от наказателните постановления са обжалвани, като към момента на изготвяне на доклада съдебните производства не са приключили. Наложената глоба по влязлото в сила наказателно постановление за неподадена в срок встъпителна декларация в размер на 300 лв., е изцяло платена;

- 12 са срещу лица, неподали в срок ежегодни декларации (чл. 175в, ал. 1, т. 2 ЗСВ). По тези производства са издадени 7 наказателни постановления, 5 от които са влезли в сила. Две от наказателните постановления са обжалвани, като към момента на изготвяне на доклада съдебните производства не са приключили. По 5 административнонаказателни производства наказващият орган е приел, че се касае за маловажен случай, поради което на основание чл. 28 ЗАНН е отправил писмено предупреждение до нарушителите. Наложените глоби по влезлите в сила наказателни постановления за неподадена в срок ежегодна декларация са общо в размер на 1500 лв. и са изцяло платени;

- 14 са срещу лица, неподали в срок декларация при освобождаване от длъжност, съответно една година след подаването на финалната декларация (чл. 175в, ал. 1, т. 3 и 4 ЗСВ). По тези АНП са издадени 8 наказателни постановления, 7 от които са влезли в сила, а едно не е връчено на нарушителя. Две административнонаказателни производства са прекратени с резолюция, а по 4 наказващият орган е приел, че се касае за маловажен случай, поради което на основание чл. 28 ЗАНН е отправил писмено предупреждение до нарушителите. Наложените глоби по влезлите в сила наказателни постановления за неподадени декларации в срока по чл. 175в, ал. 1, т. 3 и 4 ЗСВ са общо в размер на 2 300 лв. и са изцяло платени;

- 1 е срещу лице, спрямо което при извършена допълнителна проверка по реда на чл. 175з, ал 1 ЗСВ е установено несъответствие между декларираните данни и получената информация, надхвърлящо 5 000 лв. (чл. 175з, ал. 3 ЗСВ). Издадено е наказателно постановление, с което е наложена глоба по чл. 408б, ал. 1 ЗСВ в размер на 500 лв. Наказателното постановление е обжалвано и към момента на изготвяне на доклада не е приключило съдебното производство.

От края на м. ноември 2018 г. и през цялата 2019 г. инспектори и експерти от ИВСС участваха в междуведомствена работна група под ръководството на

заместник-министъра на правосъдието, която изработи проект за изменение и допълнение на ЗСВ. От страна на Инспектората бяха предложени разпоредби, чрез които да се отстранят законови несъвършенства във връзка с декларирането на имущество и интереси от съдии, прокурори и следователи и реда за извършване на проверките на подадените декларации. В тази връзка е необходимо да се отбележи, че със ЗИДЗСВ (обн., ДВ, бр. 11 от 07.02.2020 г., в сила от 11.02.2020 г.) са изменени и допълнени разпоредби от глава девета, раздел Iа ЗСВ, отнасящи се до обстоятелствата, подлежащи на деклариране, момента, към който следва да се декларира имуществото, срока за подаване на декларацията по чл. 175в, ал. 1, т. 4 ЗСВ, предпоставките за подаване на декларация за промяна в деклариранията обстоятелства при предсрочно погасяване на задължения и кредити по чл. 175а, ал. 1, т. 2 ЗСВ и др.

IX. ПРОВЕРКИ ЗА ПОЧТЕНОСТ И КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ И ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА ДЕЙСТВИЯ, КОИТО НАКЪРНЯВАТ ПРЕСТИЖА НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ, И ПРОВЕРКИ, СВЪРЗАНИ С НАРУШАВАНЕ НЕЗАВИСИМОСТТА НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ И СЛЕДОВАТЕЛИТЕ

Дейността за извършване на проверките за почтеност и конфликт на интереси и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и проверки, свързани с нарушаване независимостта на съдиите, прокурорите и следователите се извършва от Инспектората при условията и по реда на глава девета, раздел Iб ЗСВ, по-специално - чл. 175к, ал. 1 - 4 ЗСВ (в сила от 1.01.2017 г.).

В началото на 2019 г. не бяха приключени четири проверки по реда на глава девета, раздел Iб ЗСВ, образувани със заповед на главния инспектор на ИВСС през 2018 г. Една от тези проверки приключи през м. януари 2019 г., а останалите три – през м. февруари 2020 г. И четирите проверки приключиха с мотивиран доклад, съдържащ становище относно липсата на достатъчно данни за извършени нарушения по чл. 175к ЗСВ.

През периода 01.01. – 31.12.2019 г. в Инспектората са образувани общо 46 преписки по сигнали, съдържащи твърдения за нарушения по чл. 175к, ал. 1 - 4 ЗСВ, 6 от които към 31.12.2019 г. не са приключени.

По 14 преписки е издадена заповед на главния инспектор за извършване на проверка за установяване на достатъчно данни за извършено нарушение по чл. 175к ЗСВ, като **по 11 бр. проверката е приключила.**

От четиринадесетте проверки, наредени със заповед на главния инспектор, една е образувана за установяване на действия, водещи до нарушаване на независимостта на магистрата по чл. 175к, ал. 3 ЗСВ; 9 бр. са образувани за установяване на действия, накърняващи престижа на съдебната власт по чл. 175к, ал. 4 ЗСВ, а 4 бр. са образувани за повече от едно нарушение по чл. 175к ЗСВ.

По една от приключените към 31.12.2018 г. 11 бр. проверки е изготвен мотивиран доклад, съдържащ становище относно наличието на достатъчно данни за извършено нарушение по чл. 175к, ал. 4 ЗСВ. ИВСС е внесъл през 2019 г. във ВСС предложение за образуване на дисциплинарно производство срещу проверения съдия (предложението е описано подробно в раздел „Дейност по чл. 54, ал. 1, т. 6 ЗСВ, т. 1.1.1).

Останалите 10 от приключените към 31.12.2019 г. общо 11 проверки са приключили с мотивиран доклад, съдържащ становище относно липсата на достатъчно данни за конфликт на интереси, съответно за действия или бездействия, които противоречат на принципите за почтеност, накърняват престижа на съдебната власт или са свързани с нарушаването на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите.

Три проверки, образувани със заповед на главния инспектор по реда на глава девета, раздел Iб ЗСВ през 2019 г., са приключили през 2020 г. Две от тях са приключени с мотивиран доклад, съдържащ становище относно липсата на достатъчно данни за извършено нарушение по чл. 175к ЗСВ. Производството по третата от тях е спряно с решение на ИВСС до произнасяне на ВКС.

Извън проверките, наредени със заповед на главния инспектор, останалите 32 преписки, образувани през 2019 г. по реда на глава девета, раздел Iб ЗСВ, са прекратени със становища. 26 от тях са прекратени поради неотстраняване на нередовност на сигнала, а 6 броя - поради неговата недопустимост – поради освобождаване от длъжност на магистрата, срещу когото е подаден (три преписки), поради изтичане на предвидената в закона давност за образуване на дисциплинарно производство (една преписка) или поради наличие на вече образувано дисциплинарно производство за същото нарушение (две преписки).

Видно от изнесените статистически данни и през 2019 г. броят на сигналите за нарушения на интегритета на магистратите продължава да не е висок нито в сравнение с броя на постъпилите сигнали в ИВСС за нарушения по образуването, движението и приключването на делата, нито съпоставено с постъпилите заявления по реда на глава трета „а“ ЗСВ – за нарушаване правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок.

Запазва се и съществуващата тенденция към намаляване на постъпващите сигнали за нарушения на интегритета - през 2017 г. те са били 79, през 2018 г. са 60, а през 2019 г. са едва 46.

И през отчетната 2019 г. най-голям е процентният дял – 57% на сигналите, които не са годни да предизвикат извършването на проверка. Основната причина за това е, че същите не отговарят на изискванията на чл. 175л, ал. 5 от ЗСВ за минималното им съдържание, като пропуските по тях не са отстранени. Практиката на Инспектората за поредна година показва, че преобладаваща част от постъпващите по реда на глава девета, раздел Iб ЗСВ сигнали съдържат само твърдения за нарушения, без конкретика на време, място, деяние и/или обстоятелства, при които са извършени нарушенията. Тези сигнали не са отговаряли на изискванията на чл. 175л, ал. 5 ЗСВ при постъпването им в

Инспектората, като пропуските по тях не са отстранени от подателите им и след даден от проверяващия екип от ИВСС срок за това. За разлика от сигналите, прекратени поради нередовност, тези, които са прекратени със становище поради недопустимостта им представляват едва 13% от общия брой на постъпилите сигнали, съдържащи данни за нарушения по чл. 175к ЗСВ.

На второ място се нареждат сигналите, по които са образувани проверки за нарушения по чл. 175к ЗСВ, но същите са приключили с мотивиран доклад на проверяващия инспектор, съдържащ становище относно липсата на достатъчно данни за извършено нарушение по глава девета, раздел Iб ЗСВ. Техният процентен дял е 28%, докато, за сравнение, единствената проверка за интегритет, приключила с мотивиран доклад, съдържащ становище относно наличието на достатъчно данни за нарушение по чл. 175к ЗСВ, представлява само 2% от тези сигнали. Основната причина за този резултат е отсъствието на необходимите законови възможности за събиране на достатъчно доказателства или за обезпечаване на събраните доказателства. До измененията и допълненията в ЗСВ, направени с обнародвания в ДВ, бр. 11 от 07.02.2020 г. Закон за изменение и допълнение на ЗСВ, инспекторите, извършващи проверките по реда на глава девета, раздел Iб ЗСВ не разполагаха с процесуална възможност за призоваване и осигуряване на лица, различни от подателя на сигнала и проверяваното лице, с цел получаването на устни сведения от тях. Нещо повече, за последните не съществуваше и законово закрепено задължение за явяване пред ИВСС и даване на сведенията или за предоставяне на документите и другите източници, с които разполагат. Такова задължение не беше регламентирано и за проверяваните лица. Тези законодателни празноти водеха до положение, при което резултатът от проверката бе поставен в зависимост най-вече от волята на тези лица, а не от процесуалните ред и условия за събиране на доказателства за разкриване на обективната истина.

Именно по посочените причини, ИВСС направи предложения за законодателни изменения, свързани с практическото приложение на правомощията му за извършване на проверки по реда на глава девета, раздел Iб от ЗСВ. В резултат на отправените от Инспектората предложения на междуведомствената работна група за изготвяне на проект на ЗИД на ЗСВ, създадена със заповед от 15.10.2018 г. на министъра на правосъдието и приключила работата си през 2019 г., със споменатия вече ЗИД на ЗСВ, правомощията на ИВСС по отношение на реда за разглеждането на сигналите и за извършване на проверките за нарушения по чл. 175к ЗСВ се разшириха. По-конкретно, със създадената нова алинея 7 в чл. 175л ЗСВ се предвиди разглеждането на сигнала да протича в две фази, първата от които предварително проучване, а втората – проверка по реда на чл. 175м – 175о ЗСВ или същинската проверка. Така се дава възможност във фазата на предварителното проучване, което следва да приключи в 1-месечен срок от регистриране на сигнала, да могат да се осъществят действията по отстраняване на нередовностите и да се провери има ли основания за недопустимост на сигнала.

Наред с това, постигна се и значителна промяна в чл. 175н ЗСВ. Новата редакция на алинея 1 предвижда, че проверката ще се извършва в двумесечен срок след приключване на предварителното проучване. Дава се право на главния инспектор да удължи срока на проверката еднократно с до два месеца, тъй като практиката съобразно предходната възможност за удължаване с един месец показа, че често такова удължаване е недостатъчно. По отношение на възможностите на Инспектората да събере достатъчно данни за извършени нарушения по чл. 175к ЗСВ най-съществени обаче са новите алинея 4 и алинея 5 на чл. 175н ЗСВ. В тях изрично се регламентира както възможността за лично явяване в Инспектората към Висшия съдебен съвет на лицата, имащи сведения за проверявания случай, ако бъдат призовани, така и задължение за гражданите да оказват съдействие на ИВСС при проверките по глава девета, раздел Iб ЗСВ.

С разписаните задължения за лицата, имащи знание за обстоятелствата, изложени в сигналите, се преодолява невъзможността на Инспектората да установи достатъчно данни за извършените нарушения и се отстраняват причините, възпрепятстващи изпълнението на правомощията му при извършване на проверките за интегритет по най-ефективния начин.

X. ДЕЙНОСТ ПО чл. 54, ал. 1, т. 15 ЗСВ

С измененията в Закона за защита на личните данни (обн. ДВ, бр. 17 от 26 февруари 2019 г., в сила от 02 март 2019 г.) на Инспектората към ВСС са възложени правомощията да осъществява надзор за защита на физическите лица при обработване на личните им данни от съдилищата при осъществяване на техните функции на органи на съдебната власт и от прокуратурата и следствените органи, когато обработването се извършва за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания.

Органите на съдебната власт, поради характера на своята дейност, се подчиняват на особен правен режим, когато обработват лични данни. В Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО, последователно е проведена идеята за ограничаване на правомощията по надзор на общите надзорни органи за защита на личните данни по отношение на съдилищата при осъществяване на техните функции на органи на съдебната власт. Това положение е изрично закрепено в чл. 55, пар. 3 от Регламент (ЕС) 2016/679, съгласно който надзорните органи не са компетентни да осъществяват надзор на дейностите по обработване, извършвани от съдилищата при изпълнение на съдебните им функции. Същото разрешение е установено с разпоредбите на чл. 17, ал. 1, т. 2 вр. чл. 42 и сл. ЗЗЛД и по отношение на прокуратурата и следствените органи, когато обработват лични данни за целите на

предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания. Тази уредба е мотивирана от европейския законодател в съображение 20 от Регламент (ЕС) 2016/679 и съображение 80 от Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета, и е израз на необходимостта да се гарантира независимостта на органите на съдебната власт при изпълнението на съдебните им задължения, включително вземането на решения.

Новите надзорни правомощия на Инспектората към ВСС се осъществяват чрез извършване на предварителни консултации в предвидените от Регламента и закона случаи, чрез планови проверки или проверки по сигнали, включително и след самосезиране по публикации в медиите. Проверките се извършват от инспектор, подпомаган от експерти и приключват с Акт за резултати, съдържащ констатации и препоръки.

Субектите на данни имат право да подават жалби пред ИВСС, когато правата им по Регламент (ЕС) 2016/679 или по закона са били нарушени от органите на съдебната власт при обработване на лични данни от съда при осъществяване на правораздавателна дейност или от прокуратурата и следствените служби, когато обработването се осъществява за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания. Жалби могат да се подават в срок от 6 месеца от узнаване на нарушението, но не по-късно от две години от извършването му. Жалбите се разглеждат от инспектор, определен на принципа на случайния подбор. В тримесечен срок от постъпването й, жалбоподателят се информира за напредъка по жалбата или за резултатите от проверката. Инспекторатът се произнася по жалбите с решение, което подлежи на обжалване по реда на АПК в 14-дневен срок.

В случай, че при извършване на проверките или при разглеждане на жалба, бъде установено нарушение на Регламент 2016/679 или на закона, ИВСС може да наложи на администратора на лични данни принудителна административна мярка и/или административно наказание в зависимост от характера и степента на нарушението.

Във връзка с новите си функции, ИВСС изпълнява и задачите:

- да насърчава обществената информираност и разбиране на рисковете, правилата, гаранциите и правата, свързани с обработването;
- да насърчава информираността на администраторите и обработващите лични данни за задълженията им по Регламента и закона;
- да си сътрудничи с други надзорни органи, включително чрез обмен на информация;

- да наблюдава развитието в областта на информационните и комуникационните технологии, дотолкова доколкото то оказва влияние върху защитата на личните данни и др.

Задачата на Инспектората да насърчава информираността на администраторите за задълженията им по Регламента като част от надзорните му функции има особено значение, защото по отношение на обработването на лични данни, осъществявано от съдилищата и Прокуратурата на Република България при изпълнение на съдебните им функции, те са освободени от задължението да определят длъжностно лице по защита на данните. Това разрешение е прието в уредбата с цел длъжностните лица по защита на данните при изпълнение на функциите си да не въздействат върху независимостта на органите на съдебната власт при осъществяване на съдебната им функция. Като резултат, функциите да бъдат подпомагани органите на съдебната власт в качеството на администратори на лични данни при изпълнение на съдебните им функции, които по принцип се изпълняват от длъжностните лица по защита на данните, са възложени да се изпълняват от надзорния орган при изпълнение на задачата по чл. 17а, ал. 1, т. 1 ЗЗЛД и по чл. 79, ал. 1, т. 3 ЗЗЛД.

В изпълнение на §121 от ПЗР на ЗИДЗЗЛД (обн. ДВ, бр. 17 от 26 февруари 2019 г.) Инспекторатът прие изменения и допълнения в Правилника за организацията на дейността на ИВСС и за дейността на администрацията и на експертите (ДВ, бр. 35 от 30 април 2019 г., в сила от 02 май 2019 г.). С цитираните изменения и допълнения в Правилника са уредени процедурите за извършване на предварителни консултации, на планови проверки и на проверки по сигнали за нарушения на правилата за защита на лични данни от органите на съдебната власт, за разглеждане на жалби от субекти на данни, за изразяване на становища до органите на съдебната власт, за осъществяване на международно сътрудничество, както и за осъществяване на административна принуда и налагане на санкции.

От влизане на измененията в ЗЗЛД в сила до 31 декември 2019 г. в ИВСС са постъпили **30 жалби** от субекти на данни, **13 сигнала** от граждани, юридически лица и учредения, съдържащи твърдения за допуснати нарушения от органи на съдебната власт и **7 искания** от административни ръководители на съдилища за изразяване на становище на надзорния орган относно задължения на съдилищата по прилагането на Регламента и ЗЗЛД.

От подадените 30 жалби от субекти на данни до края на 2019 г. **2** производства **не са приключили** в установения в чл. 38в, ал. 3 ЗЗЛД 3-месечен срок, като жалбоподателите са информирани за напредъка по тях. **7 от жалбите са оставени без разглеждане**, като 2 от тях са изпратени по компетентност на КЗЛД. **От разгледаните по същество** 21 жалби, **20 са оставени без уважение**, защото в проведените производства не са установени нарушения при осъществяване на операциите по обработване на лични данни на жалбоподателите. Само **в едно производство** по жалба срещу действия на съдилищата като администратори на лични данни **е установено нарушение** на правилата на Регламент (ЕС) 2016/679, в резултат на което с решение на ИВСС на администратора **е наложена**

принудителна административна мярка „официално предупреждение” на основание чл. 58, пар. 2, б. „б” от Регламент (ЕС) 2016/679.

Анализът на разгледаните през 2019 г. жалби показва, че допустимите оплаквания на субектите на данни, подадени до ИВСС, са свързани в големия си брой с две групи операции по обработване на личните им данни от съдилищата при осъществяване на правораздавателната дейност, а именно – при събиране на доказателства в процеса и на второ място – при различните форми на публикуване на информация по делата. По отношение на събирането на доказателства по делата, най-често се правят твърдения в жалбите, че съдилищата незаконосъобразно събират и съхраняват като доказателства писмени документи, съдържащи лични данни. По разгледаните през 2019 г. жалби, съдържащи такива оплаквания, не са установени нарушения на правилата за защита на субектите при обработване на личните им данни от съдилищата. При проверките по тези жалби е установено, че те се отнасят за различни хипотези, в които съдилищата събират писмени доказателства относно факти от предмета на делата или по допустимостта на отделни процесуални действия. Съдържащите се в тези документи лични данни са обработвани законосъобразно в разгледаните случаи, като данните са събирани от органите на съдебната власт на основание чл. 6, пар. 1, б. „в” и б. „д” от Регламент (ЕС) 2016/679, респективно чл. 49 ЗЗЛД за спазване на законови задължения, които се прилагат спрямо тях или за изпълнение на официални правомощия, напр. да се установят факти за икономическата идентичност на страна, подала молба за предоставяне на правна помощ (преписка вх. рег. № ЛДЖ-19-29/14.11.2019 г.) или да се установят служебно факти за социалната идентичност на прокурора в съдебната фаза на наказателния процес по искане за отвод на основание чл. 47, ал. 1 вр. чл. 29, ал. 2 НПК (преписки вх. рег. №№ ЛДЖ-19-21/26.07.2019 г. и ЛДЖ-19-24/10.10.2019 г.).

Втората голяма група оплаквания по разгледаните жалби е свързана с разкриването на лични данни, съдържащи се в материалите по съдебните дела. На тези операции следва да се обърне по – широко внимание и занапред, тъй като те на първо място са много разнообразни, защото съдилищата имат редица, установени в процесуалните закони задължения в тази насока – напр. да публикуват данни за оспорването на основание чл. 181 АПК (преписки вх. рег. №№ ЛДЖ-19-7/27.05.2019 г. и ЛДЖ-19-8/27.05.2019 г.), да поставят съобщения на общодостъпни места по чл. 137, ал. 5 АПК, да връчват призовки чрез обявление в Държавен вестник по реда на чл. 48 ГПК, да публикуват съдебните актове на основание чл. 64 ЗСВ (преписка вх. рег. № ЛДЖ-19-16/16.07.2019 г.) и т. н. На следващо място, тези операции представляват по – висок риск за правата на субектите, защото непосредствено при самата операция данните стават общодостъпни. От разгледаните жалби в тази насока, се установява, че при извършване на тези операции се допускат две основни нарушения на правилата за защита на личните данни. На първо място се допускат нарушения на принципа за свеждане на данните до минимум, установен в чл. 5, пар. 1, б. „в” от Регламент (ЕС) 2016/679, респективно в чл. 45, ал. 1, т. 3 ЗЗЛД, който изисква при

съответната операция да се използват само подходящи, свързани със и ограничени до необходимото във връзка с целите, за които се обработват данни. Конкретно при операциите, свързани с разкриване на информация по делата, трудностите произтичат от това, че при всяка конкретна операция трябва да се намери баланс между обема на данните и целта на разкриването им, като публикуването на лични данни над необходимото за постигане на съответната цел представлява риск за правата на субектите (преписка вх. рег. № ЛДЖ-19-17/19.07.2019 г.). На следващо място, при разкриването на информация по делата се допускат нарушения на установеното в чл. 5, пар. 2 от Регламент (ЕС) 2016/679, респективно на чл. 45, ал. 1, т. 6 ЗЗЛД задължение на администраторите да прилагат подходящи технически и организационни мерки за защита на личните данни, обработвани под техен контрол.

От получените **13 сигнала** за допуснати нарушения при обработване на лични данни от съдилищата при осъществяване на съдебната им функция или от Прокуратурата на Република България за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания, **през 2019 г. са приключили производствата по 10 преписки. 9** от тях са приключили **със становище за липса на нарушение във фазата на предварителното проучване** по реда на чл. 94ж, ал. 4 вр. ал. 2 ПОДИВССДАЕ. По сигнал с рег. № ЛДС-19-8/25.07.2019 г., подаден от Държавната агенция за закрила на детето, е установено, че по едно съдебно дело по спор за родителски права с международен елемент, са допуснати нарушения от съда при определяне на компетентната институция, която да изготви социален доклад за условията, при които се отглежда детето. В резултат на това е настъпил риск личните данни на тези деца да бъдат изпратени на международна организация, която не е овластена от приложимите към отношенията международни конвенции да обработва данните. Към този вид отношения се прилагат Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27.11.2003 г. относно подсъдността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000; Хагската конвенция от 19.10.1996 г. относно подсъдността, приложимия закон, признаването, изпълнението и сътрудничеството по отношение на родителската отговорност и мерките за закрила на децата; Хагската конвенция за гражданските аспекти на международното отвличане на деца; Хагската конвенция от 05.10.1961 г. относно правомощията на органите и приложимия закон по отношение на закрилата на малолетните и непълнолетните, като в тези актове са определени и компетентните органи в държавите. Тъй като операциите по изпращане не са осъществени, защото съдът своевременно е отменил актовете за допускане на социалните доклади, то ИВСС изрази официално становище до съда, че при предоставяне или събиране на информация по случаи с международен елемент, свързани с деца, които се нуждаят от закрила в страната или в чужбина, съдът следва приоритетно да се обръща за съдействие към Централните органи, предвидени в законодателството за целта –

Министерство на правосъдието, Министерство на външните работи, дирекция „Консулски отношения", Държавна агенция за закрила на детето и др. Това становище е продължение на установената практика на Комисията за защита на личните данни с предходни становища с рег. № П-6945/13.02.2015 г., рег. № П-1069/19.04.2016 г. и рег. № НДМСПО-01-246/20.06.2019 г. по описа на КЗЛД.

От образуваните **7 преписки по искания за становища** в областта на правото и практиките за защита на данните **от органите на съдебната власт**, 5 се отнасят до операции, свързани с разкриване на данни, като 2 съдържат въпроси за публикуване на съдебните решения на основание чл. 64 ЗСВ (вх. рег. №ЛДИ-19-1/11.03.2019 г. и вх. рег. №ЛДИ-19-2/14.03.2019 г.), 2 се отнасят за извършване на справки по делата от адвокати в деловодствата на съда (вх. рег. №ЛДИ-19-4/29.05.2019 г. и вх. рег. №ЛДИ-19-7/05.12.2019 г.) и едно до създаване на техническа възможност за извършване на електронни справки за движението на делата на интернет сайта на Софийски районен съд (вх. рег. ЛДИ-19-6/04.11.2019 г.).

От разгледаните до този момент искания се установява, че за органите на съдебната власт като администратори на лични данни, най – сериозни въпроси в практиката възникват при извършване на операции, които са свързани с разкриване на данни, като този извод кореспондира с констатациите, направени и при разглеждането на жалби, подадени от субекти на данни.

XI. ДЕЙНОСТ ПО чл. 54, ал. 1, т. 6 ЗСВ

За периода 01.01.2019 г. – 31.12.2019 г. ИВСС е отправил следните предложения за налагане на дисциплиниращи мерки и дисциплинарни наказания:

1. До Висшия съдебен съвет:

1.1. Отправени предложения през 2019 г. за образуване на дисциплинарно производство за налагане на дисциплинарно наказание:

1.1.1 ИВСС е отправил предложение през м. юни 2019 г. до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в ОС - Бургас за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 3 във вр. с чл. 175к, ал. 4 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, съответстващо на тежестта на нарушенията. Предложението е направено след извършена проверка, образувана за нарушение по чл. 175к, ал. 4 ЗСВ и въз основа на мотивиран доклад на инспектора, осъществил проверката. С решение по т. 28 от Протокол № 20 от заседанието на СК на ВСС от 25.06.2019 г. е образувано дисциплинарно производство – ДД № 4/2019 г. по описа на ВСС. Към момента на изготвяне на доклада производството не е приключило.

1.1.2. ИВСС е отправил предложение през м. юни 2019 г. до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в АССГ за нарушения на чл. 307, ал. 3, т. 1 и т. 2 ЗСВ и налагане на съответстващо на тежестта на

нарушенията дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ. Предложението е във връзка с констатации в Акт изх. № Ж-02-19/18 от 08.05.2019 г. за резултати от извършена проверка по сигнал на административния ръководител на АССГ. С решение по т. 29 от Протокол № 20 от заседанието на СК на ВСС от 25.06.2019 г. е образувано дисциплинарно производство – ДД № 5/2019 г. по описа на ВСС, обединено с ДД № 2/2019 г. по описа на ВСС с решение по т. 4 от Протокол № 21 от 02.07.2019 г. от заседание на СК на ВСС в едно общо производство, продължило по ДД № 2/2019 г. С решение по т. 11 от протокол № 23 от заседанието на СК на ВСС от 16.07.2019 г., на основание чл. 232 ЗСВ съдията е отстранен от длъжност за срок от три месеца. С решение по т. 16 от Протокол № 38 от заседанието на СК на ВСС от 19.11.2019 г. привлеченото към дисциплинарна отговорност лице е освободено от заеманата длъжност съдия в АССГ на основание чл. 165, ал. 1, т. 2 ЗСВ, считано от датата на вземане на решението.

1.2. Отправени предложения през 2018 г., по които са образувани дисциплинарни производства, неприключили към 31 декември 2019 г.

1.2.1. ИВСС е отправил предложение през м. февруари 2018 г. до ПК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу прокурор в РП - Казанлък за нарушения на чл. 307, ал. 3, т. 4 във вр. с чл. 175к, ал. 3 от ЗСВ и на чл. 307, ал. 3, т. 3 във вр. с чл. 175к, ал. 4 от ЗСВ за налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е направено след извършена проверка, образувана за нарушения по чл. 175к, ал. 3 и по чл. 175к ал. 4 ЗСВ и въз основа на мотивиран доклад на инспектора, осъществил проверката. С решение по т. 29 от Протокол № 6 от заседанието на ПК на ВСС от 21.02.2018 г. е образувано дисциплинарно производство – ДД № 4/2018 г. по описа на ВСС. С решение по т. 3 от Протокол № 15 от заседанието на ПК на ВСС, проведено на 29.05.2018 г., производството по ДД № 4/2018 г. по описа на ВСС е спряно до приключване на НОХД № 1005/2017 г. по описа на СГС с окончателен съдебен акт. С присъда от 18.11.2019 г. лицето е признато за невиновно, като мотивите са изготвени на 12.02.2020 г. Към момента на изготвяне на доклада, няма данни за постъпил протест срещу присъдата.

1.2.2. ИВСС е отправил предложение през м. юни 2018 г. до ПК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу прокурор в СРП за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 3 във вр. с чл. 175к, ал. 4 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушението. Предложението е направено след извършена проверка, образувана за нарушение по чл. 175к, ал. 4 ЗСВ и въз основа на мотивиран доклад на инспектора, осъществил проверката. Образувано е ДД № 24/2018 г. по описа на ВСС. С решение по т. 2 от Протокол № 13 от заседанието на ПК на ВСС, проведено на 08.05.2019 г., на прокурора е наложено дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1, т. 6 ЗСВ – дисциплинарно освобождаване от длъжност за извършено дисциплинарно нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 3 ЗСВ. По жалба на наказаното лице срещу решението на ПК на ВСС е образувано адм. д. № 5818/2019 г. по описа на

ВАС. С решение от 21.12.2019 г. по посоченото дело ВАС е отхвърлил оспорването по жалбата. По жалба на наказаното лице срещу решението е образувано адм. д. № 2182/2020 г. по описа на ВАС, петчленен състав, като на 21.05.2020 г. е проведено съдебно заседание по делото.

1.2.3. ИВСС е отправил предложение през м. юни 2018 г. до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушението. Предложението е във връзка с констатации в акт изх. № Ж-02-11/17 от 01.02.2018 г. за резултати от извършена проверка по сигнал на председателя на Комисията по финансов надзор. С решение по т. 1 от Протокол № 26 от заседание на СК на ВСС, проведено на 31 юли 2018 г. е образувано дисциплинарно производство на основание чл. 316, ал. 1 от ЗСВ - ДД № 27/2018 г. по описа на ВСС. За част от предложението не е образувано дисциплинарно производство, поради наличие на друго за същото нарушение. С решение по т. 2 от Протокол № 6 от заседание на СК на ВСС от 18 февруари 2020 г., производството по ДД № 27/2018 г. по описа на ВСС е прекратено, поради изтичане на 6-месечния срок по чл. 310, ал. 1 ЗСВ, считано от откриване на нарушенията. Решението е обжалвано от ИВСС.

1.2.4. ИВСС е отправил предложение през м. юни 2018 г. до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушението. Предложението е във връзка с констатации в Акт изх. № Ж-02-11/17 от 01.02.2018 г. за резултати от извършена проверка по сигнал на председателя на Комисията по финансов надзор. С решение по т. 1 от протокол № 26 от 31 юли 2018 г. на СК на ВСС е образувано дисциплинарно производство на основание чл. 316, ал. 1 от ЗСВ - ДД № 28/2018 г. по описа на ВСС. Към момента на изготвяне на доклада производството не е приключило.

1.2.5. ИВСС е отправил предложение през м. юни 2018 г. до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушението. Предложението е във връзка с констатации в Акт изх. № Ж-02-11/17 от 01.02.2018 г. за резултати от извършена проверка по сигнал на председателя на Комисията по финансов надзор. С решение по т. 1 от Протокол № 26 от заседаниетто на СК на ВСС, проведено на 31.07.2018 г. е образувано дисциплинарно производство на основание чл. 316, ал. 1 от ЗСВ - ДД № 29/2018 г. по описа на ВСС. С решение по т. 36 от Протокол № 7 от заседанието на СК на ВСС от 25.02.2020 г., дисциплинарното производство е прекратено, поради освобождаване на дисциплинарно привлеченото лице от длъжността съдия в СРС.

1.2.6. ИВСС е отправил предложение през м. декември 2018 г. до ПК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу прокурор в РП - Бургас за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по

чл. 308, ал. 1 ЗСВ, а именно намаляване на трудовото възнаграждение с 10% за срок от 1 година. Предложението е във връзка с констатации в Акт изх. № ПП-01-28/11.06.2018 г. за резултати от извършена комплексна планова проверка в РП - Несебър. С решение по т. 30 от Протокол № 33 от заседанието на ПК на ВСС от 05 декември 2018 г. е образувано дисциплинарно производство на основание чл. 316, ал. 1 от ЗСВ - ДД № 33/2018 г. по описа на ВСС. С решение по т. 2 от Протокол № 5 от заседанието на ПК на ВСС от 12 февруари 2020 г. е прието, че прокурорът не е извършил дисциплинарно нарушение по смисъла на чл. 307, ал. 2 и 3 ЗСВ, поради което не му е наложено дисциплинарно наказание.

1.3. Отправени предложения през 2017 г., по които са образувани дисциплинарни производства, неприключени към 31 декември 2019 г.

1.3.1. ИВСС е отправил предложение през м. май 2017 г. до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 4 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати от извършена контролна проверка на СРС. Образувано е ДД № 18/2017 г., обединено с ДД № 44/2017 г. в едно общо производство по описа на ВСС с решение по т. 18 от Протокол № 33 от заседание на СК на ВСС, проведено на 01.08.2017 г., продължило по ДД № 18/2017 г. С решение по т. 1.1. от Протокол № 29 от заседанието на СК на ВСС, проведено на 17.09.2019 г., на съдията е наложено дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1, т. 1 ЗСВ – забележка за извършено дисциплинарно нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 3 ЗСВ. По жалба на лицето срещу решението на СК на ВСС е образувано адм. д. № 12505/2019 г. по описа на ВАС, като с решение от 11.05.2020 г. съдът е отменил решението по т.1.1. от Протокол № 29/17.09.2020 г. на СК на ВСС, с което на съдията е наложено дисциплинарно наказание забележка.

1.3.2. ИВСС е отправил предложение през м. май 2017 г. до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16 от 16.02.2017 г. от извършена проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. Образувано е ДД № 25/2017 г. по описа на ВСС. С решение по т. 2 от Протокол № 35 от 19.09.2017 г., СК на ВСС е взела решение за обединяване на ДД № 25/2017 г. и ДД № 33/2017 г. по описа на ВСС – и двете, образувани срещу съдията, които да продължат в едно общо производство по ДД № 25/2017 г. С решение по т. 6 от Протокол № 23 от заседанието на СК на ВСС, проведено на 16.07.2019 г., производството по ДД № 25/2017 г. по описа на ВСС е прекратено поради изтичане на 6-месечния срок по чл. 310, ал. 1 ЗСВ, считано от откриване на нарушенията. По жалба на ИВСС срещу решението на СК на ВСС е образувано адм. д. № 9935/2019 г. по описа на ВАС. С определение № 17024 от 12.12.2019 г. по посоченото дело ВАС е отхвърлил оспорването по жалбата на ИВСС. С

определение № 3096 от 26.02.2020 г. по адм. д. № 1826/2020 г. по описа на ВАС петчленен състав, II колегия е оставил в сила определението по адм. д. № 9935/2019 г. по описа на ВАС.

1.3.3. ИВСС е отправил предложение през м. май 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16 от 16.02.2017 г. от извършена проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. Образувано е ДД № 39/2017 г. по описа на ВСС. С решение по т. 2 от Протокол № 35 от заседанието на СК на ВСС, проведено на 19.09.2017 г., производството по ДД № 39/2017 г. е присъединено към производството по ДД № 29/2017 г. и двете по описа на ВСС за разглеждане в едно общо, продължило по ДД № 29/2017 г. С решение по т. 2 от Протокол № 21 от заседанието на СК на ВСС, проведено на 02.07.2019 г. производството по ДД № 29/2017 г. по описа на ВСС е прекратено поради изтичане на 6-месечния срок по чл. 310, ал. 1 ЗСВ, считано от откриване на нарушенията. По жалба на ИВСС срещу решението на СК е образувано адм. д. № 9796/2019 г. по описа на ВАС. С определение от 09.01.2020 г. по посоченото дело ВАС е отхвърлил оспорването по жалбата на ИВСС. По частна жалба на Инспектората срещу определението е образувано адм. д. № 2448/2020 г. по описа на ВАС, петчленен състав, II колегия, който с определение от 27.04.2020 г. е оставил в сила определение от 09.01.2020 г., постаноевно по адм. д. № 2796/2019 г. по описа на ВАС, тричленен състав.

1.3.4. ИВСС е отправил предложение през м. май 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16 от 16.02.2017 г. от извършена проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. Образувано е ДД № 37/2017 г. по описа на ВСС. С решение по от. 4 от Протокол № 35 от заседанието на СК на ВСС, проведено на 19.09.2017 г., производството по ДД № 37/2017 г. е присъединено към производството по ДД № 24/2017 г. и двете по описа на ВСС за разглеждане в едно общо, продължило по ДД № 24/2017 г. по описа на ВСС. С решение по т. 2 от Протокол № 15 от заседанието на СК на ВСС, порведено на 12.05.2020 г., производството по ДД № 24/2017 г. е прекратено, поради изтичане на 6-месечния срок по чл. 310, ал. 1 ЗСВ.

1.3.5. ИВСС е отправил предложение през м. юли 2017 г. до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16 от 16.02.2017 г. от извършена проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. Образувано е ДД № 40/2017 г. по описа на ВСС. С решение по т. 20 от Протокол № 33 от

заседание на СК на ВСС от 01.08.2017 г., производствата по ДД № 40/2017 г. и ДД № 26/2017 г. са обединени в едно общо производство, продължило по **ДД № 26/2017 г.** по описа на ВСС, което към момента на изготвяне на доклада не е приключило. С решение на СК на ВСС по т. 2 от Протокол № 19 от заседанието на СК на ВСС от 12.06.2018 г., дисциплинарното производство е прекратено в частта относно допуснатото бездействие в периода 2011 г. – 31.10.2016 г. С решение по т. 2 от Протокол № 19 от заседанието на СК на ВСС от 12.06.2018 г., на привлеченото към дисциплинарна отговорност лице е наложено наказание „забележка". По жалба на наказаното лице срещу решението на СК е образувано адм. д. № 11870/2018 г. по описа на ВАС, като с решение от 05.03.2019 г. ВАС е отхвърлил жалбата. С решение от 29.01.2020 г. на Върховния административен съд, петчленен състав, II колегия, по адм. дело № 5538/2019 г. е оставено в сила решението, постановено по адм. дело № 11870/2018 г. на ВАС.

1.3.6. ИВСС е отправил предложение през м. юли 2017 г. до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16 от 16.02.2017 г. от извършена проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. Образувано е ДД № 35/2017 г. по описа на ВСС. С решение по т. 21 от Протокол № 34 от заседание на СК на ВСС от 12.09.2017 г., производствата по ДД № 35/2017 г. и ДД № 28/2017 г. са обединени в едно общо производство, продължило по ДД № 28/2017 г. по описа на ВСС. С решение по т. 3 от Протокол № 2 от засединето на СК на ВСС от 28.01.2020 г. е оставено без разглеждане предложение № ВСС-9248/04.07.2017 г. на председателя на СГС, предложение № ВСС-9347/05.07.2017 г. на ИВСС, както и предложение № ВСС-9530/20.07.2017 г. на председателя на СРС в частта относно допуснато бездействие от страна на съдията, в периода от съответната дата на обявяване на делото за решаване до 24.06.2017 г. по делата, описани по точки в таблица в мотивите на решението, както следва: т. 1 до 57, т. 59, т. 62, т. 66, т. 71, т. 74, т. 77, т. 83 и т. 84, т. 94, т. 105, т. 115, т. 126, т. 137, т. 148, т. 159, т. 170, т. 176 до 185, т. 187 до 193 и т. 211 до 223, като дисциплинарното производство в посочената част е прекратено. Със същото решение на привлеченото към дисциплинарна отговорност лице е наложено дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1, т. 6 ЗСВ – дисциплинарно освобождаване от длъжност, за извършени нарушения по чл. 307, ал. 3, т. 1 и т. 2 ЗСВ. По жалба на наказаното лице срещу решението на СК е образувано адм. д. № 1841/2020 г. по описа на ВАС, насрочено за разглеждане в открито съдебно заседание на 29.06.2020 г.

1.3.7. ИВСС е отправил предложение през м. юли 2017 г. до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16 от 16.02.2017 г. от извършена

проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. Образувано е ДД № 41/2017 г. по описа на ВСС. С решение по т. 7 от Протокол № 23 от заседанието на СК на ВСС, проведено на 16.07.2019 г. производството по ДД № 41/2017 г. по описа на ВСС е прекратено, поради изтичане на 6-месечния срок по чл. 310, ал. 1 ЗСВ, считано от откриване на нарушенията. По жалба на ИВСС срещу решението на СК е образувано адм. д. № 9237/2019 г. по описа на ВАС. С определение 15596 от 18.11.2019 г. по делото ВАС е отхвърлил оспорването по жалба на ИВСС. С определение от 12.02.2020 г. по адм. д. № 535/2020 г. по описа на ВАС петчленен състав, II колегия е оставил в сила определението по адм. д. № 9237/2019 г. по описа на ВАС.

1.3.8. ИВСС е отправил предложение през м. юли 2017 г. до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16 от 16.02.2017 г. от извършена проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. Образувано е ДД № 36/2017 г. по описа на ВСС. С решение по т. 22 от Протокол № 34 от заседание на СК на ВСС от 12.09.2017 г., производствата по ДД № 36/2017 г. и ДД № 23/2017 г. са обединени в едно общо производство, продължило по ДД № 23/2017 г. по описа на ВСС, което към момента на изготвяне на доклада не е приключило. Обявено е за решаване на 06.11.2019 г.

1.3.9. ИВСС е отправил предложение през м. юли 2017 г. до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу изпълняващия функциите административен ръководител – председател на Апелативния специализиран наказателен съд. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № СС-01-02 от 11.04.2017 г. от извършена проверка по самосезиране относно спазването на чл. 9 ЗСВ при разпределението на делата с предмет мярка за неотклонение „задържане под стража“ или „домашен арест“ в Апелативния специализиран наказателен съд. Образувано е ДД № 48/2017 г. по описа на ВСС. С решение по т. 8 от Протокол № 23 от заседанието на СК на ВСС, проведено на 16.07.2019 г. е прието, че съдията не е извършил нарушения по чл. 307, ал. 3, т. 4 ЗСВ и не му е наложила дисциплинарно наказание. По жалба на ИВСС срещу решението на СК е образувано адм. д. № 9934/2019 г. по описа на ВАС. С решение от 20.12.2019 г. по делото ВАС е отхвърлил жалбата на ИВСС. По жалба на Инспектората срещу решението е образувано адм. д. № 2430/2020 г. по описа на ВАС, петчленен състав, II колегия, насрочено за разглеждане в открито съдебно заседание на 18.06.2020 г.

2. До ръководителите на съдилищата и прокуратурата и следствието:

2.1. През 2019 г. ИВСС е отправил 6 сигнала - предложения до административните ръководители на ОП – Бургас, РП - Варна и СРС **за преценка за налагане на дисциплиниращa мярка по чл. 327 ЗСВ или за налагане на дисциплинарно наказание** на следовател в ОСлО в ОП – Бургас, прокурор от РП

– Варна и четирима съдии от СРС за допуснати от тях нарушения, констатирани при проверките по сигнали.

Административният ръководител на ОП - Бургас е информирал ИВСС, че с негова заповед от 05.03.2020 г. и на основание чл. 327, ал. 1 ЗСВ е обърнато внимание на предложения от ИВСС следовател от ОСлО в ОП - Бургас.

От административния ръководител на РП – Варна е постъпила информация, че срещу предложения от ИВСС прокурор е образувано дисциплинарно производство за допуснати нарушения по смисъла на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ.

Председателят на СРС е информирал ИВСС, че след проверка на работата на предложените съдии спрямо тях не следва да се предприемат мерки.

2.2. През 2019 г. ИВСС е отправил 22 сигнала с препоръки до административните ръководители на АС – Велико Търново, СГС, ОС – Стара Загора, АдмС – Варна, АССГ, СРС, РС – Ихтиман, РС – Сливница, РС – Провадия, СГП и РП – Тетевен, **за налагане на дисциплиниращa мярка по чл. 327 от ЗСВ** на: 1 съдия от АС – Велико Търново; 1 съдия от СГС; 2 съдии от ОС – Стара Загора; 1 съдия от АдмС – Варна; 1 съдия от АССГ; 13 съдии от СРС, като в един сигнал са посочени 3-ма съдии, а за двама съдии ИВСС е отправил по 2 сигнала; 1 съдия от РС – Ихтиман; 1 съдия от РС – Сливница; 1 съдия от РС – Провадия; 1 прокурор от СГП и 1 прокурор от РП – Тетевен, за допуснати от тях нарушения, констатирани при проверки по сигнали и планови проверки.

Във връзка с отправените сигнали е постъпила информация от административните ръководители, както следва:

Административните ръководители на АдмС – Варна, ОС – Стара Загора, РС – Ихтиман и РС – Провадия са обърнали внимание по чл. 327 ЗСВ на посочените в сигналите на ИВСС петима съдии.

Административният ръководител на СРС е информирал ИВСС, че е предприел следните действия във връзка с отправените сигнали: спрямо четирима от предложените съдии е предприел организационни мерки, по отношение на един съдия е посочил, че вече е образувано дисциплинарно производство, а за други седем е приел, че не следва да се предприемат дисциплиниращи мерки. В ИВСС към момента на изготвяне на доклада не е постъпила информация за предприети действия от страна на председателя на СРС спрямо един от предложените съдии.

Административните ръководители на АС – Велико Търново, СГП и РС – Сливница са уведомили ИВСС, че не следва да предприемат дисциплиниращи мерки по отношение на магистратите, за работата на които са отправени сигнали от ИВСС.

Административните ръководители на АССГ, СГС и РП – Тетевен са информирали ИВСС за предприети организационни мерки по отношение на магистратите, за работата на които са отправени сигнали от ИВСС.

XII. ДЕЙНОСТ ПО чл. 304, ал. 2 ЗСВ

През 2019 г., в резултат на извършена тематична проверка относно образуването, движението и приключването на делата по несъстоятелност, образувани в периода 01.01.2014 г. – 31.12.2016 г. в Окръжен съд – Варна по Заповед № ТП-01-10/25.05.2018 г., както и решение по Протокол № 4/22.02.2019 г., Инспекторатът към Висшия съдебен съвет предложи на председателя на Апелативен съд – Варна да внесе предложение за поощрение до СК на ВСС по отношение на Марин Маринов – административен ръководител - председател на ОС - Варна.

Предложението е направено с оглед положителните констатации от тематичната проверка и след цялостен анализ и оценка на административната дейност на ОС – Варна, на организацията по образуването, движението и приключването на делата по несъстоятелност в установените срокове, както и на работата на председателя на съда като съдия и констатираното образцово изпълнение на служебните му задължения и високи нравствени качества.

Също през 2019 г., в резултат на извършената комплексна планова проверка в РП – Дулово, Инспекторатът към ВСС препоръча на административния ръководител на ОП - Силистра да отправи предложение до главния прокурор на ПРБ за поощрение на административния ръководител на РП - Дулово – районен прокурор Петър Петров. Със Заповед № РД-08-1422/09.10.2019 г. на главния прокурор, административният ръководител на РП - Дулово е награден с отличие знак „За заслуги“.

XIII. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

Създадената в Инспектората към Висшия съдебен съвет база данни с информация за извършените проверки на съдии, прокурори и следователи дава възможност за своевременно уведомяване на ВСС както във връзка с процедурите по атестиране и кариерно израстване на магистратите, така и с оглед реализиране на дисциплинарната им отговорност в случаи на допуснати дисциплинарни нарушения.

Инспекторатът към ВСС предоставя информация на Комисиите по атестирането и конкурсите към съдийската колегия и прокурорската колегия на ВСС, както и на Комисиите по професионална етика към СК и ПК на ВСС в случаите на започване на процедури по атестиране, повишаване в длъжност и преместване на магистрати, за извършените от ИВСС проверки на съдии, прокурори и следователи по сигнали, включително такива по глава девета, раздели Iа и Iб ЗСВ, по заявления срещу нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок по глава трета „а“ ЗСВ, както и за резултатите от тези проверки.

Инспекторатът предоставя също информация на Комисия „Дисциплинарна

дейност и взаимодействие с ИВСС" към съдийската колегия на ВСС за предприетите мерки от административните ръководители на органите на съдебната власт във връзка с отправените препоръки по сигнали на основание чл. 54, ал. 1, т. 5 ЗСВ, както и за изпълнението на препоръките, дадени от ИВСС в актовете за резултати от комплексните, контролните, инцидентните и тематичните проверки.

И през 2019 г. Инспекторатът към ВСС изготви четири тримесечни отчета по глава трета „а" от Закона за съдебната власт за установените нарушения на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок, които са изпратени на Висшия съдебен съвет. Въз основа на проверките на заявленията по глава трета „а" ЗСВ, извършени от екипи на ИВСС, МП преценява сключването на споразумения и изплащането на обезщетения за забавено правосъдие.

Главният инспектор и инспектори от Инспектората към ВСС продължиха да участват в съвместни срещи с членовете на комисиите „Дисциплинарна дейност и взаимодействие с ИВСС" към съдийската и прокурорската колегии на ВСС, на които се обсъждат формите на взаимодействие между двете институции.

XIV. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

През отчетната 2019 г. Инспекторатът работи активно по проекта „Подкрепа за подобряване на капацитета на Инспектората към Висшия съдебен съвет на Република България", осъществяван съвместно между ИВСС и Отдела за правно сътрудничество към Съвета на Европа, с финансовата подкрепа на Службата за подкрепа на структурните реформи към Европейската комисия. Проектът се реализира в сътрудничество и с Министерство на правосъдието в изпълнение на препоръка от Доклада за напредъка на България по Механизма за сътрудничество и проверка от м. януари 2017 г. Същият е в изпълнение на мярка 1.3.9 „Изграждане на капацитет на ИВСС да следи за системни корупционни фактори в работата на органите на съдебната власт" за постигане на стратегическа цел 1 на Актуализираната стратегия за съдебна реформа - гарантиране независимостта на съда и другите органи на съдебната власт чрез ефективни мерки срещу корупция, политически и икономически натиск и други зависимости.

На 11.07.2019 г. се проведе стартиращото събитие по проекта, чиято основна цел беше подобряване дейността на Инспектората посредством предоставянето на техническа помощ чрез осигуряването на международен експертен опит, който да послужи за укрепване на институционалния и административен капацитет на ИВСС при извършване на проверките за интегритет на магистратите. Основният акцент по проекта беше поставен върху проучването на най-добрите практики за извършване на съдебна инспекция в две от държавите членки на ЕС - Франция и Испания. Извеждането на най-добрите практики на инспекторатите на държавите членки и тяхното адаптиране към българската действителност ще е още една стъпка напред в утвърждаването на

Инспектората към ВСС като ефективен контролен орган, отговорен за постигане на съдебната реформа. На свой ред, по-високата ефективност при проверките за почтеност ще послужи за недопускане на случаи на неетично поведение и конфликт на интереси от страна на магистратите и ще доведе до повишаване на общественото доверие в съдебната власт.

В изпълнение на проекта през 2019 г. бяха проведени две работни посещения на инспектори и експерти от ИВСС във Франция и Испания, семинар и кръгла маса - в България. От страна на международните експерти бяха изготвени аналитични доклади за дейността на инспекционните служби на Франция и Испания, както и за проверките за почтеност в други държави-членки на Съвета на Европа. Участниците по проекта от страна на Инспектората изготвиха „Анализ за дейността на ИВСС по проверките за интегритет, образувани по реда на глава девета, раздел Iб от ЗСВ".

В рамките на проведената на 11.12.2019 г. кръгла маса по проекта на тема „Добрите практики на Инспекторатите на държавите членки на ЕС", пред широка аудитория от магистрати, инспектори и експерти от ИВСС, представители на неправителствени организации, работещи в сферата на съдебната реформа и съсловни организации, международните експерти по проекта и инспектори от Италия и Португалия представиха изготвените аналитични доклади за дейността на инспекционните служби на Франция, Испания, Италия и Португалия в областта на контрола, свързан с интегритета на магистратите и превенцията на нарушения.

На 13 февруари 2020 г. се проведе и последната кръгла маса, която беше заключителното събитие по проекта, на тема „Преглед на дейността по проверките за интегритет на Инспектората към Висшия съдебен съвет на България и предложения за подобряване на системата". В рамките на тази кръгла маса бяха представени изготвените от българските участници по проекта „Анализ на дейността на ИВСС по проверките за интегритет" и „Доклад за най-добрите практики на държавите-членки на Съвета на Европа във връзка с проверките за интегритет, идентифицирани от страна на ИВСС, и предложения за нормативни и организационни промени". На база на идентифицираните добри практики в хода на проекта бяха презентирани направените предложения за нормативни и организационни промени, които в случай, че бъдат осъществени ще допринесат за постигане по-високата ефективност на контролния орган и най-вече ще послужат за създаване на подходяща институционална среда, способстваща за превенция и недопускане на случаи на неетично поведение от страна на магистратите.

На 16 октомври 2019 г. Инспекторатът към ВСС беше приет за пълноправен член на Мрежата на европейските служби за съдебна инспекция (МЕССИ) на проведеното Общо събрание на членовете на мрежата, което се проведе в Париж. Участие в Общото събрание на мрежата взе главният инспектор на ИВСС Теодора Точкова.

МЕССИ е създадена през м. февруари 2018 г. под формата на сдружение с нестопанска цел, учредено по белгийското законодателство. Създаването на мрежата осигурява на Европейския съюз възможност да получава информация и

предложения по повод резултатите от изпълнението на съвместни мисии на членовете на мрежата в Европа.

Понастоящем страните членки на МЕССИ са Франция, която председателства изпълнителния съвет, Белгия, Испания, Португалия, Италия, Румъния и България. Мрежата е създадена с цел взаимно подобряване и обогатяване на практиките и методологията на националните служби за съдебна инспекция, които желаят да си сътрудничат.

Наред с това, мрежата си поставя за цел да отговори на нуждите на европейските институции, като предлага услугите си като силен инструмент за оценка на европейските публични политики в областта на правосъдието. По този начин се цели да се допринесе за ефективността и качеството на европейското правосъдие, като се използва експертния опит на службите за инспекция по отношение на функционирането на националните съдебни системи.

Основните задачи на МЕССИ са:

- разработване на общи стандарти за оценка на дейността и функционирането на съдебните системи;
- определяне на общи гаранции за безпристрастност, деонтология и компетентност при изпълнение на техните мисии;
- обмен на опит;
- разработване и публикуване онлайн на инструменти за обмен на информация и цифрови ресурси, налични в заинтересованите държави и служби за инспекция;
- предоставяне на експертен опит и
- запознаване с опита и представяне на предложения на институциите на Европейския съюз, както и на националните и международните организации.

Едно от първите действия на МЕССИ е стартирането на съвместна мисия, преди приемането на ИВСС за член на мрежата, изпълнявана от останалите инспекторати, която ще предостави възможност да се оцени, с възможно най-точно отчитане на нуждите на гражданите на Европейския съюз, ежедневното функциониране на инструментите за съдебно сътрудничество по граждански дела в отделните държави.

Тази съвместна мисия се осъществява чрез европейски проект (ECJIN), стартирал в Брюксел през м. юли 2019 г., с подкрепата на Европейската комисия. Целта на проекта е да предостави на националните и европейските институции количествена и качествена информация за прилагането на инструментите за съдебно сътрудничество по граждански дела, в т. ч. уведомяване за съдебни актове, получаване на доказателства, европейски заповеди за плащане и за уреждане на малки искове и удостоверяване на изпълнителните актове, с оглед тяхното прилагане в друга държава членка. След 18 месеца проучване, ще се направи анализ на събраните данни и ще бъде представена рамка за оценка.

На проведеното Общо събрание на мрежата на 16.10.2019 г. се дискутира необходимостта от изготвяне на обща деонтологична харта на членовете на МЕССИ и в тази връзка се прие решение до края на 2019 г. всяка държава да

определи референт, член на службата й за съдебна инспекция. От страна на ИВСС е определен инспектор, който да участва в работната група. На определените от членовете на МЕССИ инспектори - референти е възложена работата по текста на общата деонтологична харта на членовете на МЕССИ.

XV. ИНСТИТУЦИОНАЛЕН И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ НА ИВСС

1. Организационна структура

Структурата и правомощията на ИВСС са подробно анализирани в отчетните доклади за дейността на институцията през изминалите дванадесет години от създаването й и са съобразени с предвижданията на нормативната уредба - Конституция, ЗСВ и Правилник за организацията на дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет и за дейността на администрацията и на експертите.

Администрацията на ИВСС е обособена в обща и специализирана.

Общата администрация включва следните звена: дирекция „Административна дейност“, дирекция „Правно обслужване, връзки с обществеността и човешки ресурси“, дирекция „Бюджет и финанси“ и отдел „Компютърно-информационна сигурност“.

Специализираната администрация се състои от експерти с юридическо образование и експерти с висше икономическо или друго подходящо образование. Същите са разпределени функционално в пет звена - за извършване на проверки по чл. 54, ал. 1, т. 1 и т. 2 ЗСВ, по глава трета „ а“ ЗСВ, по глава девета, раздел Iа и по глава девета раздел Iб ЗСВ, както и звено „Аналитично”.

През 2019 г. не са настъпили промени в организационната структура. В съответствие с промените в правомощията на Инспектората, направени със ЗИДЗСВ и ЗИДЗЗЛД, обн. ДВ, бр. 17/2019 г. по упражняване на надзор за защита на правата на физическите лица при обработване на личните им данни от органите на съдебната власт, в Правилника за организацията на дейността на ИВСС и за дейността на администрацията и на експертите беше предвидено и извършването на проверки във връзка със защитата на личните данни. В глава пета на Правилника „Организация на дейността на Инспектората” беше създаден раздел VI „а” с подробна уредба относно организацията и реда за осъществяване на надзор при обработването на лични данни в случаите по ЗЗЛД. Изпълнението на новите правомощия не доведе до създаване на ново звено в специализираната администрация, като същите бяха възложени на инспекторите и на експертите от вече съществуващите звена.

По отношение административния капацитет на ИВСС, през 2019 г. беше променен чл. 55 ЗСВ – в ал. 1 на същия текст беше предоставена възможност числеността на администрацията (извън експертите от специализираната администрация) да достига 55 щатни бройки. Въпреки това, през 2019 г. реално увеличение на щатната численост на ИВСС към 31.12.2019 г. няма и общата щатна

численост е същата както през 2018 г. - 121 щатни бройки, включващи главен инспектор, 10 инспектори, 44 щатни бройки в общата администрация и 66 щатни бройки за експерти.

2. Публичност и прозрачност на дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет

Публичността изисква дейността на Инспектората да се осъществява прозрачно, чрез осигуряване на равен достъп до информация относно извършените проверки в органите на съдебната власт, като предоставяната информация е обективна и вярна.

И през 2019 г. продължи оповестяването на интернет страницата на Инспектората на всички актове за резултати от проверки, извършени от екипи на ИВСС. Публикуват се и решенията на главния инспектор по възражения, направени във връзка с констатации и препоръки в актовете, сигнали и становища по тълкувателни дела. На интернет страницата на ИВСС се поддържат и обновяват образци на декларациите за имущество и интереси, подавани от магистратите, като са публикувани и образци на сигналите, които могат да бъдат подавани за нарушения на интегритета или на защитата на личните данни.

На интернет страницата на Инспектората са публикувани снимките и професионалните биографии на главния инспектор и действащите инспектори. Представена е организационно-управленската структура на институцията, както и нормативните и вътрешни актове, уреждащи правомощията й. Публикуват се и новини за дейността на ИВСС или за събития, в които негови представители са взели участие. Съществен акцент се поставя и на международните проекти, в осъществяването на които участват инспектори и експерти.

XVI. ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАПРЕДЪКА НА ИНСПЕКТОРАТА КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ 2014-2020

В Плана за действие на Инспектората към ВСС за 2019 г. за изпълнение на Комуникационната стратегия на съдебната власт бяха заложени десет цели с конкретни дейности, очаквани резултати, индикатори за изпълнение и ресурси.

С предприетите мерки през 2019 г. Инспекторатът изпълни в значителна степен дейностите, заложени в Плана.

1. Повишено присъствие в медиите

През отчетния период се запазва тенденцията на повишено присъствие в медиите за отразяване на дейността на Инспектората към ВСС в сравнение с предходни години. Общо материалите, публикувани в медиите (сайтове, вестници и електронни медии) са 202 на брой.

На интернет страницата на институцията са публикувани две интервюта - на главния инспектор на ИВСС, дадено пред в. „Труд“ (книжно тяло и сайт) на 10 април 2019 г., и на инспектор Любка Кабзималска - във в. „24 часа“ (книжно тяло и сайт) – на 03 септември 2019 г.

Годишната програма на ИВСС за 2019 г. и Доклада за дейността за 2018 г. също са публикувани на сайта, поместени са съобщения с акценти от тях, като на медиите са изпратени прессъобщения.

На сайта на ИВСС са публикувани и четирите тримесечни отчета за 2019 г. по глава трета „а“ ЗСВ за установените нарушения на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок. Публикувани са съобщения за всеки един от отчетите с подробности за най-продължителните производства, установени при проверките, както и съобщения за конкретни случаи на забавено правосъдие. Изпратени са прессъобщения до медии и ресорни журналисти, които са разработили журналистически материали.

Публикуван е и Анализ на данните от извършена тематична проверка на делата по несъстоятелност, възложена с решение на ВСС по Протокол № 8/21.02.2017 г., изготвен от звено „Аналитично“ на ИВСС.

И през 2019 г. продължи публикуването на сайта на ИВСС на станалите окончателни актове за резултатите от извършените от ИВСС проверки в органите на съдебната власт – комплексни планови, контролни и тематични, както и тези по сигнали. За по-интересните от тях са публикувани съобщения на интернет страницата и са изпратени прессъобщения до медии и ресорни журналисти.

И през 2019 г. на интернет страницата на ИВСС е поддържан, допълван и обновяван раздел „Проверка на имуществени декларации“. На сайта се поддържат и обновяват образци на декларациите за имущество и интереси, които подават магистратите, както и указания за попълването им. Публикувани са съобщения, свързани с проверките на декларациите за имущество и интереси. Изпратени се прессъобщения до медии и ресорни журналисти, които са разработили журналистически материали.

В съответствие с изискванията на Закона за съдебната власт, на интернет страницата на Инспектората са публикувани декларациите за имущество и интереси на съдиите, прокурорите и следователите, подадени през 2019 г., списък на магистратите, неподали в срок декларации за имущество и интереси, и списък на влезлите в сила наказателни постановления, с които е наложено административно наказание за извършеното нарушение.

При проявен медиен интерес за конкретни проверки, извършени през 2019 г. по глава девета, раздел Iб ЗСВ, а именно - проверки за почтеност и конфликт на интереси на съдии, прокурори и следователи, както и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите, ИВСС е предоставил на медиите съответната информация при спазване на разпоредбата на чл. 175р, ал. 3 вр. ал. 2 ЗСВ.

През настоящия отчетен период по повод новата дейност на ИВСС да

осъществява надзор по отношение спазване на изискванията за защита на личните данни от съдебните органи в случаите, в които осъществяват правораздавателна или правоприлагаща дейност, институцията публикува през 2019г. на интернет страницата си четири принципни становища, приети по искане на административни ръководители на органи на съдебната власт.

За осигуряване на по-голяма прозрачност на дейността на ИВСС, през 2019 г. на интернет страницата на институцията са публикувани общо 19 съобщения. Прессъобщения са изпратени до медии и ресорни журналисти, които са ги разработили в общо 202 журналистически материала.

Предоставени са отговори на постъпили 24 запитвания от медии и журналисти, които въз основа на получената информация са разработили 11 журналистически материала от обществено значение в печатни издания (книжно тяло и сайт). Заради обществената значимост на темите по някои от въпросите са изпращани прессъобщения до всички медии, които са разработили съответните материали.

На интернет страницата на ИВСС е публикувана позицията на главния инспектор по Доклада на ЕК по Механизма за сътрудничество и проверка от месец октомври 2019 г.

2. Популяризиране правомощията на Инспектората към ВСС

Съвместно с Висшия съдебен съвет ИВСС продължи да изпълнява проект „Осигуряване на софтуерна и методическа обезпеченост и изграждане на административен капацитет на ИВСС за превенция на корупцията в съдебната система“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020, съфинансирана от Европейски съюз чрез Европейския социален фонд. През м. февруари 2019г. беше проведена встъпителната конференция по проекта.

Проектът, изпълняван от Инспектората към ВСС в партньорство с Висшия съдебен съвет включва общо седем дейности: Разработване на електронен публичен регистър на електронни декларации за обстоятелства, свързани с предотвратяване и установяване на конфликт на интереси и имуществени декларации; Разработване на електронен публичен регистър на отводите, включващ исканите отводи и мотивите, с които са уважени или не за всеки съдия и отразяващ произнасянето на горната инстанция по тях; Разработване на вътрешни правила за извършване на проверки за почтеност (интегритет) на магистратите; Разработване на вътрешни правила за извършване на проверка на имуществените декларации на съдии, прокурори и следователи; Провеждане на обучения за работа с новите вътрешни правила и за работа с регистрите; Закупуване на компютърно оборудване и друг хардуер и Дейности за информация и комуникация.

Основната цел на проекта е да се гарантира независимостта на съдиите, прокурорите и следователите чрез ефективни мерки срещу корупция, политически и икономически натиск и др.

Проектът е в изпълнение на мярка 1.3.1. от Пътната карта за изпълнението на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система. Мярката предвижда разработване на два регистъра - електронен публичен регистър на електронни декларации за обстоятелства, свързани с предотвратяване и установяване конфликт на интереси и имуществени декларации и електронен публичен регистър на отводите, включващ исканите отводи и мотивите, с които са уважени или не за всеки съдия и отразяващ произнасянията на горната инстанция по тях. Отговорна институция за разработването на първия от регистрите е ИВСС, а за втория - ВСС. Регистърът на декларациите ще позволи автоматизираното, вкл. и по електронен път събиране на данните, необходими за проверките на декларациите за имущество и интереси на магистратите, както и машинното сравнение на тези данни, когато е налице възможност за това. Регистърът на отводите ще допринесе за осигуряване на публичност и прозрачност в работата на съда.

За изпълнението на двете основни дейности по проекта, през м. декември 2019 г. по инициатива на ИВСС, между него и ВСС е подписано допълнително споразумение за изменение на Споразумението за партньорство за изпълнение на Проекта. С допълнителното споразумение ИВСС се задължи да възложи по реда на ЗОП обществена поръчка с предмет „Разработване на електронен публичен регистър на електронни декларации за обстоятелства, свързани с предотвратяване и установяване конфликт на интереси и имуществени декларации“, а ВСС – обществена поръчка с предмет „Разработване на електронен публичен регистър на отводите, включващ исканите отводи и мотивите, с които са уважени или не за всеки съдия и отразяващ произнасянията на горната инстанция по тях“. След възлагане на обществени поръчки и избор на изпълнители по тях, предстои разработване и внедряване на регистрите.

Наред с действията, предприети от Инспектората за напредъка по проекта чрез ясно разграничение на задълженията на двете отговорни за изпълнението му институции, през отчетния период е закупено компютърно оборудване и друг хардуер, необходими за осъществяване на проекта и представляващи дейност 6 от него.

След разработването на регистрите следва да бъдат проведени обучения за работа с тях (Дейност 5). Планирани са и дейности за информация и комуникация (Дейност 7).

Реализирането на проекта ще улесни проверката на имуществените декларации на съдиите, прокурорите и следователите, подавани пред ИВСС.

За популяризиране правомощията и дейността на ИВСС могат да се отчетат още приемането на ИВСС за пълноправен чрен на Мрежата на европейските служби за съдебна инспекция (МЕССИ) на 16.10.2019 г. и осъщественото взаимодействие със съдебните инспекторати на Франция и Испания, както и с инспектори от Италия и Португалия, в рамките на проекта „Подкрепа за подобряване на капацитета на Инспектората към Висшия съдебен съвет на Република България”, реализиран съвместно с Отдела за правно

сътрудничество към Съвета на Европа“ и Министерство на правосъдието, подробно описани в раздел „Международно сътрудничество“.

3. Комуникация в извънредни и кризисни ситуации

ИВСС продължава прилагането на унифицирания кризисен план за комуникация на съдебната система, утвърден от ВСС.

През 2019 г. Инспекторатът разреши една кризисна ситуация, за която бяха подготвени отговори за медиите, предоставени своевременно.

4. Подобряване на комуникацията с гражданското общество

И през 2019 г. Инспекторатът към ВСС продължи да задълбочава комуникацията си с неправителствените организации, професионалните и съсловни организации и гражданското общество, което е предпоставка за подобряване на имиджа на органите на съдебната власт. Техни представители взеха участие в публичните събития, организирани от Инспектората към ВСС и Съвета на Европа по проекта „Подкрепа за повишаване капацитета на Инспектората към Висшия съдебен съвет на България“.

Главният инспектор, инспектори и експерти от Инспектората към ВСС също участваха в различни инициативи, дискусии и срещи, организирани от неправителствени и съсловни организации по важни за обществото и съдебната власт теми и проблеми.

5. Комуникация с държавни органи и институции

През 2019г. Инспекторатът към ВСС продължи да предоставя регулярно информация на Министерство на правосъдието и други органи и институции, за изпълнение на мерки, включени в Пътната карта за изпълнение на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система, които са отговорност на ИВСС, както и информация за изпълнението на мерките по препоръките в докладите на ЕК.

ИВСС продължи да предоставя през 2019 г. и становища по законопроекти на Народното събрание и Министерство на правосъдието.

Инспектор от ИВСС участва в заседанията на Съвета по прилагане на Актуализирана стратегия за продължаване на реформата в съдебната система към Министерство на правосъдието.

Представители на ИВСС взеха участие в работна група, създадена в Министерство на правосъдието, която имаше за задача да подготви промени в ЗСВ, свързани с проблемите при атестирането на магистратите и дисциплинарната отговорност, с разглеждането на заявления срещу нарушаване правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, проверките на имуществените декларации и проверките за почтеност и конфликт на интереси на съдии, прокурори и следователи, както и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите. Изготвеният проект беше внесен в

Народното събрание от Министерския съвет.

Същите представители на ИВСС участваха и в работна група в Народното събрание във връзка с прецизиране на разпоредбите от проекта на ЗИД на ЗСВ, внесен от Министерския съвет, преди окончателното приемане на предложените промени (обн. ДВ бр.11/ 07.02. 2020 г.).

Инспектори и експерти от ИВСС бяха включени в съвместна работна група за извършване на анализ и оценка на изпълнението на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията на Република България 2015 – 2020 г. и изготвяне на проект на нова Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията на Република България 2021 – 2027 г.

В международна конференция, организирана от КПКОНПИ на тема „Европейски практики и възможности за противодействие на корупцията“, проведена през месец юни 2019 г. инспектор от ИВСС представи ролята на ИВСС в противодействието на корупцията в съдебната система.

XVII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Отчетените резултати от дейността на ИВСС през 2019 г. в настоящия доклад доказват, че през изминалата година е работено интензивно и ефективно по всички правомощия на контролния орган.

Най-напред следва да се отбележи, че са извършени всички проверки, включени в Програмата за дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет за 2019 г. Обобщеният анализ на актовете от извършените проверки налага извод, че е постигната много добра организация на административната дейност на съдебните органи. В по-голямата част от проверените съдилища делата се образуват в деня на постъпване на съдебните книжа и се разпределят незабавно на докладчик при спазване на принципа на случайния подбор, регламентиран с чл. 9 ЗСВ. Производствата са насрочвани за разглеждане в открито съдебно заседание и са отлагани за следващи заседания през кратки периоди – между 1 и 2 месеца. Създадената добра организация на дейността на съдилищата позволява да се осъществява системен контрол по движението и приключването на делата, следят се процесуалните срокове и делата се докладват своевременно на съдиите.

Положителни тенденции в работата са отчетени и по отношение на проверените прокуратури. Във всички проверени през 2019 г. прокуратури е установено, че се спазва принципът на случайното разпределение на прокурорските преписки, съгласно изискването на чл. 9 ЗСВ. Съхраняването и работата с веществените доказателства в повечето прокуратури е в съответствие с НПК, ПАПРБ, указанията и заповедите на главния прокурор. В по-голямата част от проверените прокуратури възлагането и извършването на проверките по ЗСВ е в указаните срокове и в съответствие с чл. 145, ал. 2 ЗСВ. Постановленията и обвинителните актове се изготвят в срок.

В следствените отдели в проверените окръжни прокуратури е установено, че действията по разследване се извършват ритмично и следователите спазват дадените прокурорски указания. По делата разследването се провежда в законния и в удължения срок за разследване, въпреки натовареността на следователите.

Проверките, извършени през 2019 г. в органите на съдебната власт отчитат дисциплиниране на процеса и спазването на процесуалните срокове по движението и приключването на делата и преписките. Констатира се намаляване на броя на допуснатите дисциплинарни нарушения от страна на магистратите при изпълнение на служебните им задължения. В подкрепа на този извод са извършените проверки по граждански дела в РС – Свиленград, РС – Харманли, ОС Хасково и АС – Варна; по наказателни дела в АС – Велико Търново, РС – Балчик, РС – Елена, РС – Горна Оряховица, РС - Бяла, както и проверките в РП – Велико Търново, РП – Балчик, РП – Елена, РП – Свищов, ОП – Русе, ОП – Велико Търново и АП – Велико Търново, актовете от които съдържат изцяло положителни констатации и изводи за дейността им, поради което ИВСС не е дал препоръки по смисъла на чл. 58, ал. 2 ЗСВ.

Зад тези добри резултати от дейността на съдебните органи стоят усилията на съдиите, прокурорите и следователите, но и усилията на Инспектората, който със своята системна, последователна, принципна и непротиворечива практика работи за усъвършенстване на съдебната система и за връщане на доверието на обществото в българското правораздаване. Постигането на добри показатели в работата на съдебните органи в резултат от работата на Инспектората е мярката за ефективността на инспекционната му функция.

Пропуските в работата на съдилищата и прокуратурите се сочат все повече като изключение.

В някои производства по граждански дела, разглеждани от районните съдилища, е констатирана занижена роля на съда спрямо връчители, страни и вещи лица, което е довело до неоправдано отлагане на съдебни заседания. В изолирани случаи е установено, че някои съдии подценяват кратките срокове, свързани с движението и приключването на производствата, разглеждани по реда на чл. 310 и сл. ГПК – бързо производство. Констатирано е също, че отделни съдии, в условията на невисока натовареност, продължават да не спазват едномесечния срок по чл. 235, ал. 5 ГПК за постановяване на съдебното решение.

Все още има съдии, които не спазват сроковете за изготвяне на мотивите към постановените присъди и/или на решения по чл. 340 НПК по делата от наказателно-административен характер.

От проверените през 2019 г. прокуратури е установено, че по част от преписките не е упражняван в достатъчна степен контрол върху работата на служителите на МВР по спрените досъдебни производства по чл. 244, ал. 1, т. 3 НПК, като не е спазвано изискването на чл. 244, ал. 8 НПК разследването да се спира за срок не повече от една година. Установено е още, че в някои случаи наблюдаващите прокурори не са осъществявали необходимия контрол над спрените наказателни производства срещу неизвестен извършител. Също така е

констатирано, че някои прокурори са допускали безкритично удължаване на срока за разследване по отделни досъдебни производства, което е довело до нарушаване на изискването за разумен срок по чл. 6, ал. 1 ЕКЗПЧОС.

Видно от актовете за проверки, както и от постъпилата от административните ръководители информация е, че повечето от препоръките на ИВСС се възприемат, като още по време на извършване на самите проверки се отстраняват пропуските и се предприемат конкретни действия за изпълнение на препоръките.

За преодоляването на проблемите, свързани с неоправданото забавяне по движението и приключването на делата и преписките ИВСС е предприел съответните мерки, в т. ч. и с отправяне на предложения до съответната колегия на Висшия съдебен съвет за образуване на дисциплинарно производство за налагане на дисциплинарно наказание на допусналия нарушението магистрат или до съответния административен ръководител за налагане на дисциплиниращa мярка по чл. 327 ЗСВ. Следва да се посочи, че самият факт на отправеното предложение има дисциплиниращ ефект върху магистрата, като независимо от крайния резултат от проведеното дисциплинарно производство (дали е наложено дисциплинарно наказание или не) в повечето случаи се наблюдава подобрение на работата на магистрата. През изминалите години бяха наложени дисциплинарни наказания на не малко магистрати, включително и най-тежкото – дисциплинарно освобождаване от длъжност, като в някои случаи след образуване на дисциплинарното производство се стигна до това магистратът сам да подаде молба за освобождаването му от длъжност.

Изградените механизми за нетърпимост към нарушенията вътре в системата са гаранция за тяхното преодоляване.

Извършените тематични проверки от ИВСС и предприеманите от административните ръководители на съответните съдилища действия във връзка с дадените препоръки показват, че последните са допринесли за повишаване на доверието на съдиите в обективността на ИВСС, спомогнали са за преодоляване на констатираните проблеми в отделните съдебни органи, както и за уеднаквяване на съдебната практика.

В тази връзка следва да се подчертае извършената тематична проверка на производствата по несъстоятелност, която продължи през 2017 г. и 2018 г. и обхвана период от 3 години. За първи път Инспекторатът направи тематична проверка на производствата, образувани по част четвърта от Търговския закон – „Несъстоятелност“, като изготвения от звено „Аналитично“ на ИВСС „Анализ на данните от извършена тематична проверка на делата по несъстоятелност“, идентифицира не малко проблеми, отнасящи се до тези производства. Инспекторатът сигнализира председателя на ВКС за отправяне на искане за приемане на тълкувателно решение по поставените в сигнала въпроси, като решението би могло да даде отговор по тълкуването и прилагането на някои разпоредби, подробно обсъдени в анализа. От друга страна, отправения до министъра на правосъдието сигнал с предложение за изменение и допълнение на

разпоредби в Търговския закон, част четвърта „Несъстоятелност“ ще даде отговор на констатираните пропуски в нормативната уредба.

По отношение дейността по разглеждане на заявленията срещу нарушаване правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок и през отчетната 2019 г. не бяха установени проблеми при осъществяването ѝ. В тази връзка е необходимо да се отбележи, че със ЗИДЗСВ, обнародван на 7 февруари 2020 г. бяха направени промени в разглеждането на заявленията по глава трета „а” ЗСВ, мотивирани от практиката по прилагане на създадената през 2012 г. правна уредба. Новите редакции на някои от текстовете в глава трета „а” ЗСВ имат за цел да подобрят административната процедура по обезщетяване на лицата, за които е установено нарушение на правото им на разглеждане и решаване на делото в разумен срок.

През изминалите три години от въвеждане на правомощията на ИВСС за извършване на проверки на имуществените декларации на съдиите, прокурорите и следователите и на проверки за почтеност и конфликт на интереси, за установяване на действия, с които се накърнява престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване независимостта на съдиите, прокурорите и следователи, беше натрупан значителен опит. Благодарение на активните действия от страна на Инспектората бяха променени текстове в ЗСВ, отнасящи се до деклариране на имуществото на магистратите и събирането на доказателства по проверките за интегритет. Основната цел на промените бе да се постигнат по-добри резултати при извършване на проверките по глава девета, раздели Iа и Iб ЗСВ.

През 2019 г. беше поставена основата за упражняване на надзорните правомощия на Инспектората във връзка със защитата на личните данни в дейността на органите на съдебната власт. Целта, която органът си поставя през 2020 г. е да бъдат извършени проверки в изпълнение на задачата на ИВСС като надзорен орган да насърчава информираността на администраторите за задълженията им по Регламент (ЕС) 2016/679 и ЗЗЛД. Чрез тези проверки ще се съберат и обобщят конкретни данни за проблемите, които възникват в практиката на съдилищата при обработване на лични данни при изпълнение на правораздавателните им функции, и на тази база ще могат да се изготвят насоки до всички съдилища, с цел повишаване на осведомеността им относно задълженията, които имат като администратори на лични данни.

На основание изводите за резултатите от отделните направления на дейността на ИВСС за 2019 г. може да се приеме, че следва да продължи подобряването на дейността на Инспектората, в това число и с осигуряване на все повече възможности за повишаване квалификацията на инспекторите и експертите.

И през 2020 г. следва да продължи сътрудничеството между ИВСС и ВСС във връзка с подобряване функционирането на органите на съдебната власт, както и да се повиши ефективността на производствата по реализиране на

дисциплинарна отговорност на магистратите чрез предприемане на всички мерки за ускоряването им.

Приоритет в дейността на ИВСС и занапред ще бъде да допринася за по-високата информираност на професионалната общност и на гражданското общество за резултатите от дейността си и то не като статистически данни, а като конкретни действия, довели до повишаване бързината, качеството и предвидимостта в работата на органите на съдебната власт.

В заключение, може да се обобщи, че ИВСС подхожда задълбочено и отговорно към изпълнението на своите правомощия, а реалните резултати показват, че дейността на органа се ползва с подкрепата на обществото, доверието на магистратите и високата оценка на европейските институции. Необходимо е контролният орган да продължи да спомага за постигането на бързо, качествено, предвидимо и независимо правосъдие.

ГЛАВЕН ИНСПЕКТОР:
ТЕОДОРА ТОЧКОВА

Заличено на
осн. ЗЗЛД